

TALOUSARVIO 2024

Taloussuunnitelma 2025–2026

Kunnanvaltuusto hyväksynyt 14.12.2023 § 93

SISÄLTÖ

KUNNANJOHTAJAN KATSAUS.....	2
YLEISPERUSTELUT	3
1 Organisaatio	3
2 Toimintaympäristön lähtökohdat	5
3 Taloudelliset lähtökohdat.....	15
4 Henkilöstösuunnitelma	28
5 Kunnan toiminnan kehittämistavoitteet	32
6 Kuntakonsernin omistajaohjaus ja tytäryhteisöille asetetut tavoitteet	37
7 Talousarvion osat ja sitovuus	39
KÄYTTÖTALOUSOSA.....	41
8 Strateginen johto	41
9 Kunnanhallitus	42
10 Tarkastuslautakunta	48
11 Keskusvaalilautakunta.....	49
12 Maaseutulauslautakunta	51
13 Tekninen lautakunta	54
14 Sivistyslautakunta.....	60
15 Käyttötalouden yhdistelmä.....	69
TULOSLASKELMAOSA.....	70
Tuloslaskelma sekä tulorahoituksen riittävyyden tunnusluvut ja tavoitteet.....	70
TALOUSARVIOVUODEN 2024 MENOJEN JA TULOJEN YHTEENVETO	73
INVESTOINTIOSA	74
16 Investointihankkeet.....	74
17 Rakentamishjelma.....	76
RAHOITUSOSA	79
18 Rahoituslaskelma sekä toiminnan ja investointien rahoituksen tunnusluvut ja tavoitteet	79
TALOUSARVIOVUODEN 2024 MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN YHTEENVETO SEKÄ SITOVUUS	81

Asiakirjassa esitetyissä tilastotiedoissa on hyödynnetty Tilastokeskuksen julkaisemaa aineistoa (<http://www.tilastokeskus.fi>).

Luettelo kuvioista

Kuvio 1 Luottamushenkilöorganisaatio	4
Kuvio 2 Väestökehitys vuodesta 2000 sekä ennuste vuosille 2030 ja 2040	6
Kuvio 3 Väestö osa-alueittain	6
Kuvio 4 Väestö ikäluokittain	7
Kuvio 5 Taloudellinen huoltosuhde 2019–2021	7
Kuvio 6 Työpaikat toimialoittain Tervolassa 2020–2021	10
Kuvio 7 Työpaikat työnantajasektoreittain 2020–2021	11
Kuvio 8 Tervolan työpaikkaomavaraisuuden kehitys	11
Kuvio 9 Eri toimintamenojen jakautuminen talousarviossa 2024	22
Kuvio 10 Eri toimintatulojen jakautuminen talousarviossa 2024	24
Kuvio 11 Toimintakatteiden kehitys vuodesta 2020 vuoteen 2026, milj. euroa	24
Kuvio 12 Verotulojen ja käyttötalouden valtionosuuksien kehitys vuosina 2017–2026, milj. euroa	26
Kuvio 13 Lainakannan ja rahavarojen kehitys vuosina 2017–2026, milj. euroa	27
Kuvio 14 Tervolan strategiset suunnat	32

KUNNANJOHTAJAN KATSAUS

Tällä hetkellä maailmanlaajuisista tilannetta leimaa turvattomuus. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa, Gazan tapah-
tumat, korkojen nousu, taloudellinen taantuma, Suomen NATO-jäsenyys sekä siitä seuranneet Venäjän toimet
itärajalla näkyvät ja tuntuvat meidän kaikkien jokapäiväisessä elämässä. Turvattomuutta lisäävät myös hallituksen
toimenpiteet julkisen talouden tasapainottamisesta yhdistettynä hyvinvointialueiden talouden sopeuttamistoimiin.
Ihmisiä askarruttaa, riittävätkö rahat elämiseen, mitä palveluja jatkossa yhteiskunnan toimesta tuotetaan ja mistä
niitä saadaan.

Kuntien yhtenä tehtävänä on huolehtia kuntalaistensa hyvinvoinnista, johon kuuluu keskeisenä osana kuntalaisten
turvallisuus. Turvallisuuden tunne rakentuu arjen pienistä asioista; palveluiden saatavuudesta ja saavutettavuus-
desta, toisista huolehtimisesta ja yhteisöllisyydestä.

Tervolan uuden kuntastrategian tavoitteena on viihtyisyä, elinvoimainen Tervola. Viihtyisä Tervola rakentuu elinvoi-
maisuudesta, hyvinvoinnista ja aktiivisista kuntalaisista sekä työntekijöistä, paikallisesta tuotannosta sekä vahvasta
paikallisesta identiteetistä. Kaiken tämän yhdistää positiivinen ja osallistava viestintä. Strategiassa olemme luvan-
neet mm. panostaa kuntalaisten ja työntekijöiden hyvinvointiin ja turvallisuuteen. Vuoden 2024 talousarvio raken-
tuu uuden kuntastrategian pohjalle. Turvallisuutta halutaan edistää; mm panostuksia yhteisöllisyyteen lisätään
käynnistämällä vuonna 2024 osallistava budjetointi, lisäksi kylien kehittämiseen varataan määrärahaa. Liikenne-
turvallisuuden parantamiseen panostetaan voimakkaasti yhdessä Lapin ELY-keskuksen kanssa Mattisen kevyen
liikenteen väylän edistämiseksi. Lapsiperheiden vahvaa tukemista jatketaan vauvarahan lisäksi kotihoidon tuen
kuntalisäkoelulla. Kuntalaisten hyvinvointiin panostetaan uudella hyvinvointiohjaajan toimella.

Kunnan tehtäväkentässä on tapahtunut ja on tapahtumassa merkittäviä muutoksia sote-palvelujen siirryttyä hyvin-
vointialueille 1.1.2023 sekä työllisyydenhoitopalveluiden siirtyessä kuntien tehtäväksi 1.1.2025. Lisäksi kunnan
ateriapalvelut on tuotettava jatkossa yhtiömuodossa. Nämä muutokset on huomioitu taloussuunnittelussa.

Kunnan konserniyhtiöt investoivat voimakkaasti toimintoihinsa, Tervolan Vuokratalot toteuttaa laajaa peruskor-
jausohjelmaa, Tervolan Energia ja Vesi panostaa merkittävästi sähkön ja veden toimitusvarmuuteen, joka mah-
dollistaa myös kunnan elinvoimaisuuden lisäämisen. Korkotason noususta johtuen edellä mainitut investoinnit ei-
vät mahdollistu ilman kunnan tukea, tähän varaudutaan talousarviossa. Tervolassa on pitkään ollut pula

moderneista vuokra-asunnoista, tätä pulaa halutaan poistaa käynnistämällä vuonna 2024 uuden rivitalon rakentaminen. Toimenpiteellä pyritään tukemaan myös rakennusalan työllisyyttä.

Kunnanvaltuusto päätti alentaa Tervolan kunnallisveroprosenttia 6,9 %:iin, joka osaltaan heikentää kuntamme tulopohjaa. Tämä yhdistettynä kuntakonserniyhtiöiden tukemiseen sekä aiemmin tehtyihin päätöksiin johtaa vuoden 2024 tuloksen n. 0,3 miljoonan euron alijäämään. Lisäksi kuntahistoriamme taloussuunnittelukauden suurimmasta, lähes 10 milj. euron investointiohjelmasta johtuen on kuntamme otettava uutta velkaa 5 miljoonaa euroa.

Tuleva vuosi tulee olemaan monella tapaa muutosten vuosi, jolloin edunvalvonnan merkitys korostuu. Valtionrahoitusmuutosten lisäksi meidän kaikkien on huolehdittava siitä, että jatkossakin Tervolassa on tarjolla hyvät ja laadukkaat kuntalaistemme tarvitsemat palvelut, järjestäjästä riippumatta. Maailma ympärillämme muuttuu ja muutokset heijastuvat myös "lintukotoomme". Käytettävissä olevat resurssit niukkenevat, palvelutarpeet kasvavat ja valtionrahoituksen riittävyyteen ei voida luottaa. Meidän on entistä tarkemmin pohdittava, mitä ja miten palveluja tuotamme ja miten kuntamme elinvoimaisuutta ja viihtyisyyttä lisäämme. Kauaskantoisilla, järkevillä päätöksillä, pystymme turvaamaan kuntalaisillemme hyvät ja laadukkaat palvelut kohtuullisella verorahoituksella tulevinakin vuosina viihtyisässä ja elinvoimaisessa Tervolassa.

Mika Simoska
kunnanjohtaja

YLEISPERUSTELUT

1 Organisaatio

Kunta hoitaa itsehallinnon nojalla itselleen ottamansa tehtävät ja järjestää sille laissa erikseen säädetty tehtävät. Laissa säädetään myös siitä, kun tehtäviä on järjestettävä yhteistoiminnassa muiden kuntien kanssa. Lisäksi kunta voi sopimuksen nojalla ottaa hoitaakseen muitakin kuin itsehallintoonsa kuuluvia julkisia tehtäviä. Kunta hoitaa sille laissa säädetty tehtävät itse tai sopii järjestämisvastuun siirtämisestä toiselle kunnalle tai kuntayhtymälle. Järjestämisvastuulle kuuluvat palvelut kunta voi tuottaa itse tai hankkia myös muilta palvelujen tuottajilta. Kunnan organisaatio voidaan jakaa luottamushenkilöorganisaatioon sekä henkilöstöorganisaatioon.

Luottamushenkilöorganisaatio Tervolan kunnassa

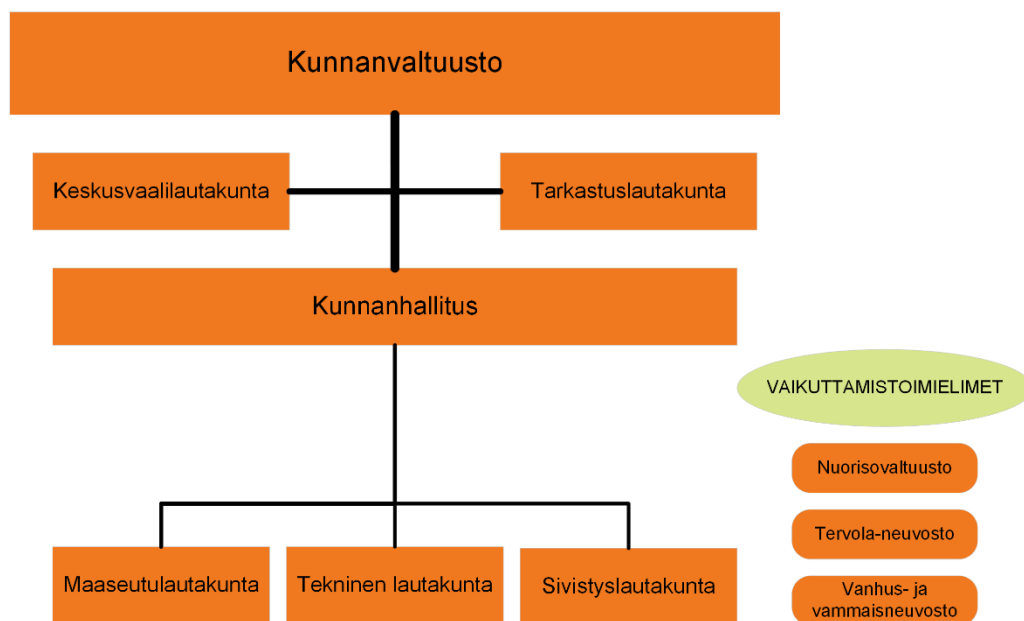
Kunnan lakisääteisiä toimielimiä ovat kuntalain perusteella valtuusto, kunnanhallitus sekä tarkastuslautakunta. Vaalilain perusteella lakisääteisiä toimielimiä ovat keskusvaalilautakunta sekä vaalilautakunnat. Näiden lisäksi kunnassa voi olla kunnanhallituksen alaisia lautakuntia pysyväisluonteisten tehtävien hoitamista varten, johtokuntia laitoksen tai tehtävän hoitamista varten sekä jaostoja ja toimikuntia. Kuntalain mukaisesti kunnanvaltuusto voi asettaa lautakuntien sijasta valiokuntia hoitamaan kunnanhallituksen alaisena pysyväisluonteisia tehtäviä.

Kevään 2021 kuntavaaleissa Tervolan kunnanvaltuustoon valittiin 17 valtuutettua. Valtuustokausi vaihtui 1.8.2021 alkaen. Vaalien tuloksena Suomen Keskustalla oli kahdeksan valtuutettua, Vasemmistoliiton ja SDP:n vaaliliitolla viisi vasemmistolaista ja yksi SDP:n valtuutettu, sekä Perussuomalaisilla kolme valtuutettua, joista kaksi perusti Sitoutumattomien valtuustoryhmän. Kunnanvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 18.5.2017 hallintosäännön, joka tuli voimaan 1.6.2017 alkaen. Hallintosääntöön tehtiin muutoksia viime valtuustokaudella useaan otteeseen. Muutokset koskivat muun muassa luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteita, palveluiden johto- ja ohjaustoiminnan uudelleenjärjestelyitä, viranhaltijoiden tehtäväkuvauksia ja päätösvaltuuksia, sekä aloiteoikeutta ja aloitteen käsittelyä. Kunnan luottamushenkilöorganisaatiosta lakkautettiin kehittämisjaosto 1.8.2021 lähtien ja perustettiin Tervola-neuvosto.

Viisijäsenisen kunnanhallituksen lisäksi tällä hetkellä lautakuntia on kolme: maaseutulautakunta, tekninen lautakunta ja sivistyslautakunta. Maaseutulautakunnan jäsenmäärä on viisi, muiden lautakuntien jäsenmäärä on seitsemän. Kunnanvaltuuston päätöksen 16.9.2021 § 117 mukaan sosiaali- ja terveyslautakunnan toiminta lakkasi, kun tehtävät siirtyivät hyvinvointialueelle 1.1.2023. Näin ollen sosiaali- ja terveyslautakunnan tulosalue ei sisällynyt vuoden 2023 eikä tulevien vuosien talousarvioon ja taloussuunnitelmiin.

Tervolan kunnan luottamushenkilöorganisaatio perustuu edelleen niin sanotun sovelletun valiokuntamallin pohjalle, jossa valtuutetut ja varavaltuutetut toimivat enemmistönä lautakunnissa. Järjestelmä korostaa valtuutettujen asemaa korkeimpina kunnallisen päätösvallan käyttäjinä.

Tulevaisuuden näkyminä luottamushenkilötyöhön vaikuttavat hyvinvointialuemuutos, globalisaatiokehitys, muutoliike, ja ikärakenteen vaikutukset kuntalaisten palvelutarpeisiin. Eduskunta hyväksyi 23.6.2021 esityksen sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistuksesta, jonka myötä maahan perustettiin 21 hyvinvointialuetta, joita koskeva lainsäädäntö tuli voimaan 1.7.2021. Hyvinvointialueen ylintä päätösvaltaa käyttää aluevaltuusto, jonka jäsenet valitaan aluevaaleilla. Ensimmäiset aluevaalit järjestettiin tammikuussa 2022. Tervola kuuluu Lapin hyvinvointialueeseen, jonka aluevaltuustoon valittiin hyvinvointialueen asukasluvun mukaan 59 valtuutettua. Hyvinvointialue on vastannut 1.1.2023 alkaen Lapin maakunnan mukaan lukien Tervolan kunnan sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen järjestämisestä. Muutos vaikuttaa myös luottamushenkilötyöhön monialaisesti. Kunnan hallintosääntö on päivitetty 16.2.2023 vastaamaan muuttunutta tilannetta.

Kuvio 1 Luottamushenkilöorganisaatio

Tervolan kunnan henkilöstöorganisaatio

Tervolan kunnan henkilöstöorganisaatio pohjautuu osastojakona laajoihin tehtäväkokonaisuuksiin. Osastoja on kolme: hallinto, sivistys ja tekninen. Osastoa johtaa osastopäällikkö. Kunnanjohtaja ja osastopäälliköt sekä kunnanjohtajan mahdollisesti valitsevat muut viranhaltijat muodostavat johtoryhmän, jonka tehtävänä on tukea ja kehittää kunnan kokonaisjohtamista. Vuoden 2023 alusta johtoryhmän muodostavat kunnanjohtaja, hallintojohtaja, tekninen johtaja ja sivistysjohtaja, lisäksi viestintäsuunnittelija on osallistunut johtoryhmän kokouksiin tiedotajana. Henkilöstöorganisaatorakenteeseen on tullut pysyväksi piirteeksi jatkuva muutos. Kuntien lisääntynyt yhteistoiminta, kuntien uudet velvollisuudet ja viimeisimpänä hyvinvointialueuudistus ovat vaikuttaneet henkilöstön siirtymisiin viimeisen kymmenen vuoden ajan.

Ympäristöterveydenhuollon tehtäviä hoitaa **Meri-Lapin ympäristöterveys- ja joukkoliikennejaosto** 1.1.2019 voimaan tulleen yhteistyösopimuksen mukaisesti. Vuoden 2019 alusta ympäristönsuojelutehtävät on ostettu Rovaniemen kaupungilta, jossa tehtäviä hoitaa **Rovaniemen ympäristölautakunta**. Vuoden 2019 alusta **rakennusvalvonta** on ollut kunnan omaa toimintaa.

Tervolan kunta on profiloitunut maaseutupolitiikan suunnannäyttäjänä. Tervolan kunta on vastannut vuodesta 2011 alkaen maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueesta, johon kuuluvat lisäksi Kemian kaupunki, Kemianmaan kunta, Rovaniemen kaupunki, Ranuan kunta, Tornion kaupunki ja Simon kunta.

Kunnanvaltuusto päätti vuonna 2018 siirtää ulkopuolisen palveluntuottajan suoritettavaksi seuraavat palvelut: perusterveydenhuollon vastaanotto, suun terveydenhuolto, terveysneuvonta, välinehuolto, kuntoutus, röntgen ja palveluntuottajan käyttämät laboratoriopalvelut sekä työterveyshuolto. Tarjouskilpailussa eniten pisteitä saaneen Suomen Terveystalo Oy:n kanssa solmittiin hankintasopimus sopimuskaudelle 1.10.2018–31.12.2028. Hankintasopimus siirtyi Lapin hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen. Lapin hyvinvointialueelle siirtyivät vuoden 2023 alusta sosiaali- ja terveyspalvelujen henkilöstö kokonaisuudessaan. Tämä tarkoitti yli 100 työntekijän siirtymistä.

Laki hyvinvointialueesta ei mahdollista kuntien suoraa palvelujen myyntiä hyvinvointialueelle, Tervolassa tämä edellyttää ateriapalveluiden uudelleenjärjestelyjä. Muutos koskettaa koko ruokahuollon henkilöstöä. Tervolan kunta on selvittänyt vuoden 2023 aikana eri vaihtoehtoja ateriapalveluiden järjestämiseen siten, että nykyisestä keskuskeittiöstä voitaisiin tuottaa sekä hyvinvointialueen että kunnan tarvitsemat ateriat. Tervolan kunta oli mukana Lapin hyvinvointialueen inhouse-yhtiö Lapin Ateriapalvelut Oy:n suunnittelussa, mutta yhtiö ei aloittanut toimintaansa, koska yhtiöön liittyviä kuntia ja tuotettavia aterioita oli suunniteltua vähäisempi määrä.

Ateriapalvelujen tarjoamisen jatkuvuuden varmistamiseksi kunnanhallitus on 14.12.2022 § 431 tehnyt väliaikaisen palvelusopimuksen Lapin hyvinvointialueen kanssa ateriapalveluiden järjestämisestä. Tervolan osalta on jatkettu selvitystyötä Tervolan kunnan ruokapalveluiden uudelleenorganisoinnista. Selvitystyön kuluessa parhaimpana vaihtoehtona nähtiin liittyminen Meri-Lapin Kuntapalvelut Oy:n osakkaaksi, mistä kunnanvaltuusto teki päätöksen 7.9.2023

Kuntajakoselvitykset

Tervolan kunta oli 2010-luvulla mukana kahdessa kuntajakoselvityksessä. Ensimmäisen kerran kuntajakoselvitys tehtiin vuosina 2010–2011 Kemin ja Tornion kaupunkien sekä Keminmaan, Simon ja Tervolan kuntien kesken. Selvitysmies Timo Säkkinen esityksen kuntien yhdistämisestä hylkäsivät muut kunnat paitsi Kemi. Tervolassa esitys kaatui äänin 17–4.

Kuntarakennelaki tuli voimaan 1.7.2013. Laissa oli määräys selvitysvelvollisuudesta, jonka mukaan kunnan tuli yhdessä muiden kuntien kanssa selvittää kuntajaon muuttumisen edellytykset täyttävää kuntien yhdistymistä. Tervolan kunta ilmoitti selvittävänsä yhdistymistä Kemin ja Tornion kaupunkien sekä Keminmaan, Simon ja Ylitornion kuntien kesken. Koska selvitys ei käynnistynyt edellä mainitulla alueella, määräsi Valtiovarainministeriö päätöksellään 19.6.2014 alueelle erityisen kuntajakoselvityksen. Kuntajakoselvittäjiksi valtiovarainministeriö asetti VTM Martti Ruotsalaisen ja FM Timo Mäkitalon. Selvityksen lopputuloksena kuntajakoselvittäjät ehdottivat, että Kemin, Keminmaan ja Simon kunnista muodostettaisiin uusi kunta, jota ei kuitenkaan muodostettu alueelle. Tornion kaupungin sekä Tervolan ja Ylitornion kuntien osalta kuntajakoselvittäjät eivät esittäneet kuntarakenteen muutoksia.

Tervolassa päätöksenteossa on kunnanvaltuuston linjauksen mukaisesti lähdetty siitä, että Tervolan kunta toimii itsenäisenä kuntana.

2 Toimintaympäristön lähtökohdat

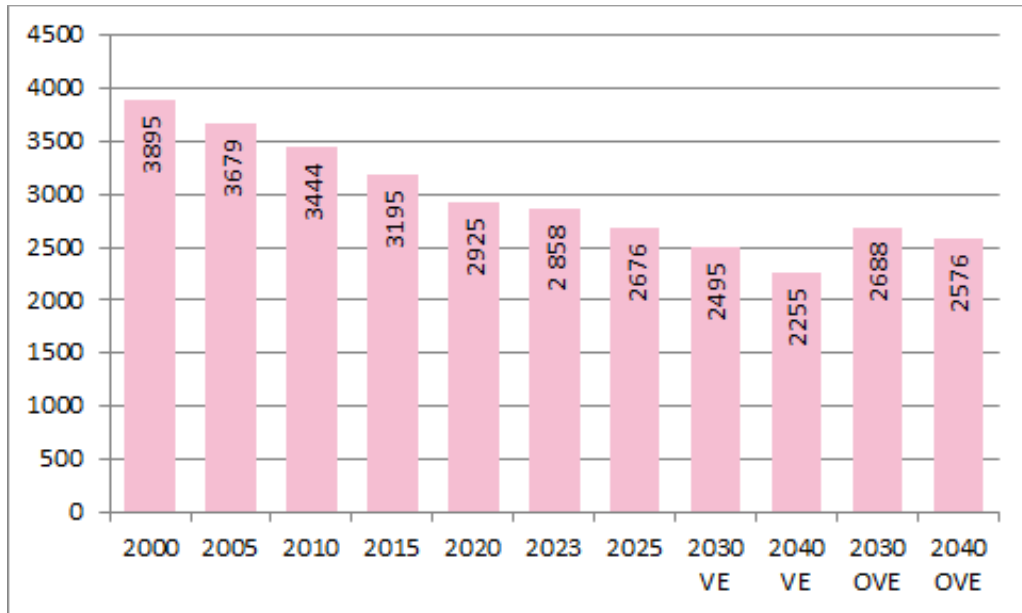
Tervolan kunta sijaitsee teollistuneella ja voimakasta vientiteollisuutta harjoittavalla Kemi–Tornio -seutukunnassa. Kunta rajoittuu etelässä Keminmaan ja Simon kuntiin, lännessä Tornion kaupunkiin, pohjoisessa Rovaniemen kaupunkiin, idässä Ranuan kuntaan ja luoteessa Ylitornion kuntaan. Maanmittauslaitoksen tilaston 1.1.2022 mukaan Tervolan kunnan kokonaispinta-ala on 1.592 neliökilometriä, josta vesipinta-ala on 32,3 neliökilometriä. Kunta on suhteellisen harvaan asuttu; asukkaita maaneliökilometriä kohti on alle 2. Kunnan halki virtaavan Kemi-joen ja myös sen sivujokien varsilla on alavaa maanviljelysalueita, josta maa jatkuu loivasti kumpuilla kunnan rajoilla oleviin vaaroihin. Erilaiset suot muodostavat suurimman osan kunnan pinta-alasta.

Väestönkehitys

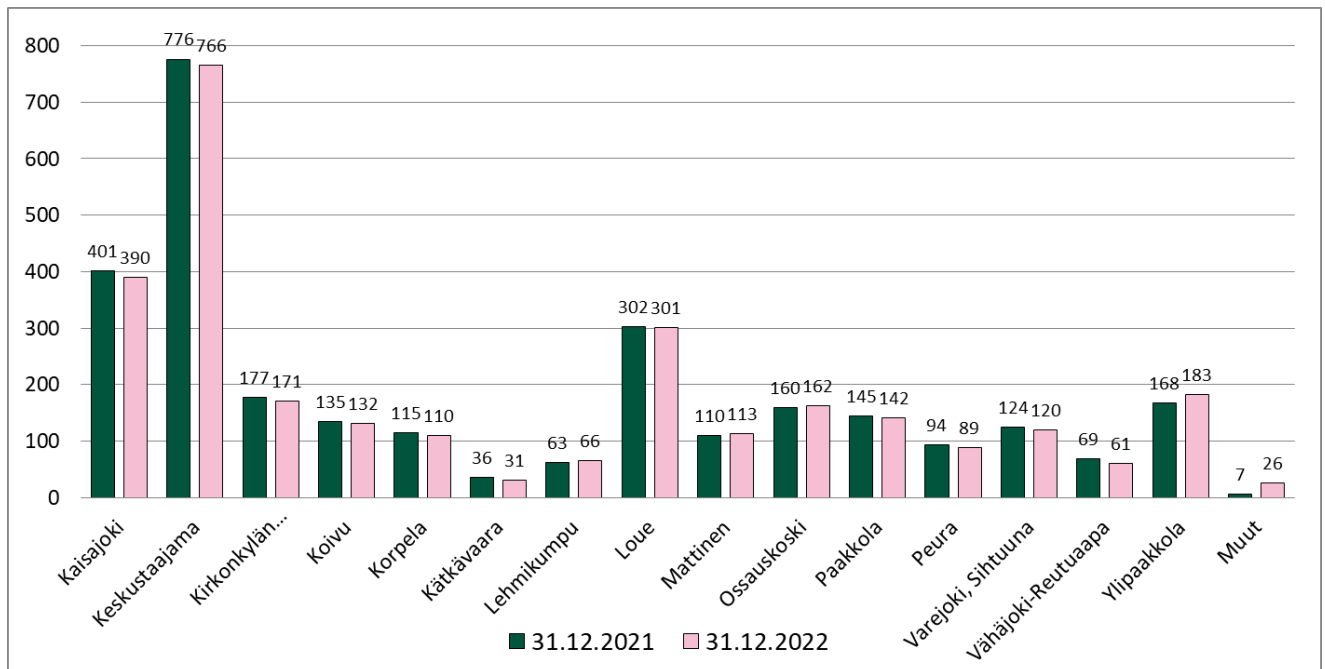
Väestötilaston tilastointiajankohta on vuoden viimeinen päivä. Väestön määrä 31.12.2022 oli 2863 henkeä, joista naisia oli 1359 ja miehiä 1504. Vuoden 2022 aikana väestön määrä väheni 19 henkilöllä. Luonnollinen väestönlisäys oli -20 (kuolleita 47, syntyneitä 27), kuntien välinen nettomuutto -19 ja nettomaahanmuutto 20.

Tervolan väkiluku 31.8.2023 oli 2859, vähennystä vuodenvaihteeseen 4. Kuntien välinen nettomuutto vuoden alusta elokuun loppuun näyttää Tervolan osalta +7, luku viime vuoden vastaavalla ajanjaksolla oli -17. Nettomaahanmuutto elokuun loppuun mennessä oli +4. Luonnollinen väestönlisäys elokuun lopussa oli -12 (kuolleita 30, syntyneitä 18).

Kuviossa 2 on esitetty Tervolan väestökehitys vuodesta 2000. Tilastokeskuksen laatimat väestöennusteet vuosille 2030 ja 2040 on esitetty kahden eri laskelman mukaan. Väestöennusteissa (VE) lasketaan, mikä olisi kunnan tuleva väestö, jos viime vuosien väestökehitys jatkuisi samanlaisena. Omavaraisennuste (OVE) kuvaa, millainen väestökehitys olisi ilman muuttoliikettä. OVE laskelmassa on otettu huomioon vain syntyvyyden ja kuolleisuuden vaikutus väestön kehitykseen. Väestöennusteen luvut päivitetään kolmen vuoden välein, viimeisin päivitys on tehty talvella 2021. Vuoden 2023 väestötieto on elokuulta.

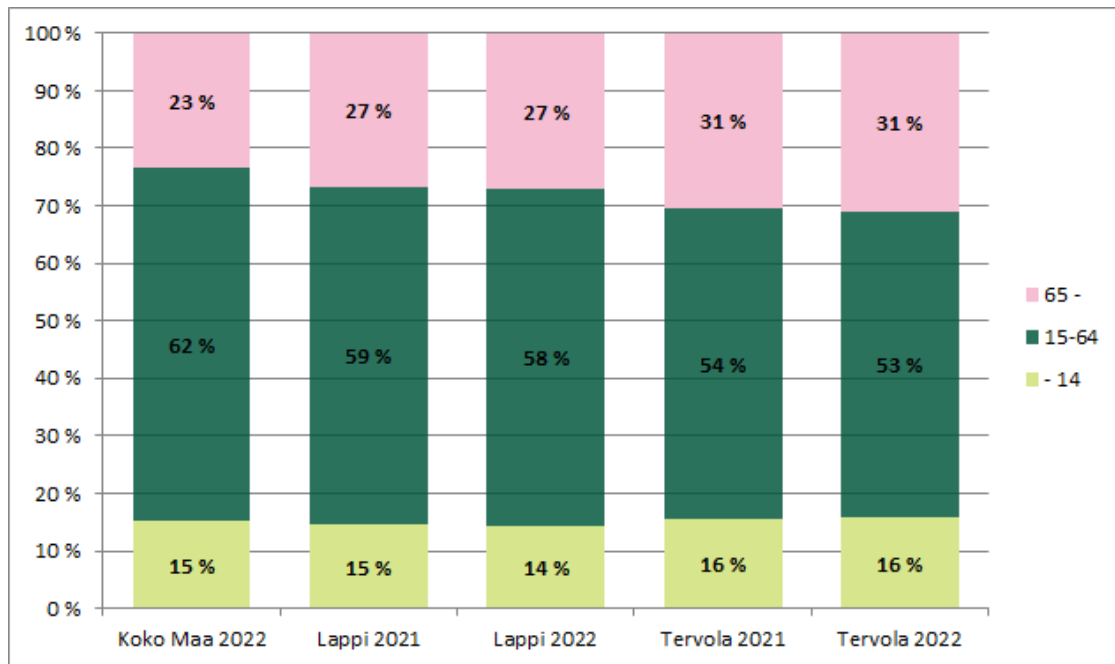
Kuvio 2 Väestökehitys vuodesta 2000 sekä ennuste vuosille 2030 ja 2040

Kuvio 3 Väestö osa-alueittain

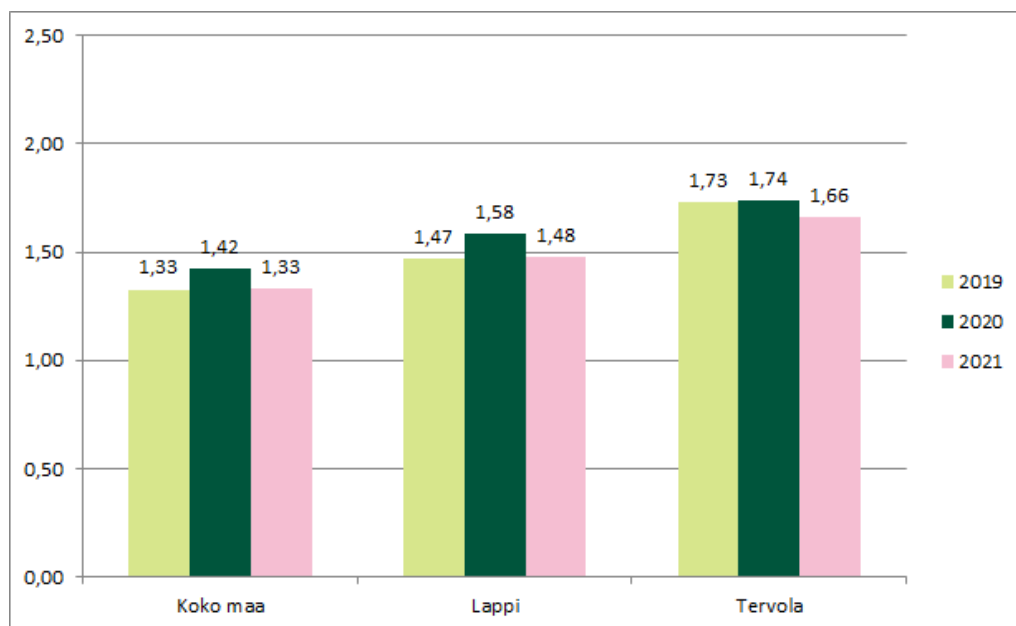
Kuviossa 3 on esitetty kunnan väestö osa-alueittain 31.12.2021 ja 31.12.2022. Väestömäärällä mitattuna suurimmat kylät ovat Keskustaajama, Kaisajoki ja Loue. Vuoden 2022 aikana väestömäärä väheni lähes kaikissa kylissä, joista eniten Kaisajoella ja Keskustaajamassa. Positiivista väestökehitystä tapahtui Ylipaakkolassa, Lehmikumussa, Mattisella ja Ossauskoskella.

Tervolan väestön ikärakenne poikkeaa koko maan ikärakenteesta. Muuttoliike on vähentänyt erityisesti työikäistä väestöä. Yli 65-vuotiaiden 31.12.2022 osuus väestöstä oli 31 %, kun se Lapin maakunnassa oli 27 % ja koko maassa 23 %. Osuus on sama kuin edeltävänä vuonna.

Kuvio 4 Väestö ikäluokittain

Väestön määrän ja ikärakenteen kehitykseen vaikuttaa luonnollisen väestömuutoksen ohella muuttoliike. Muuttoliike on 1960-luvun alusta lähtien ollut negatiivista. Tämä näkyy erityisesti työikäisen väestön määrän vähene-
misenä ja vanhusten osuuden kasvuna. Huoltosuhde kertoo, kuinka monta työhön osallistumatonta on yhtä työllistä kohden. Tervolassa oli vuonna 2019 1,73 ja 2020 1,74 työhön osallistumatonta yhtä työllistä kohden. Vuoteen 2020 verrattuna vuonna 2021 työhön osallistumattomia oli Tervolassa 8 prosenttiyksikköä vähemmän: 1,66. Huoltosuhde siis parani Tervolassa. Huoltosuhde koko maassa ja Lapissa heikkeni vuonna 2020, mutta palautui 2021 vuoden 2019 tasolle.

Kuvio 5 Taloudellinen huoltosuhde 2019–2021

Elinkeinoelämä ja työllisyys

Kunnan elinkeinopolitiikan perustavoitteena on luoda sellaiset toiminnalliset ja sosiaaliset olosuhteet, että paikkakunnan työpaikkojen määrä lisääntyy yritystoiminnan tai muun kehittymisen kautta. Käytännön toimet painottuvat valittuihin painopistealueisiin: mekaaniseen puunjalostukseen, konepajateollisuuteen, uusiutuvaan energiaan, maa- ja metsätalouteen sekä näiden lisäksi kädentaitoihin perustuvaan yritystoimintaan, matkailuun ja elintarvikkeiden jatkojalostukseen sekä näitä painopistealueita tukeviin palveluihin. Koronan myötä myös etätönteon mahdollistamisen merkitys on lisääntynyt. Tehtävät toimenpiteet tukevat Tervolan imagoa ja julkisuuskuvaa.

Elinvoimaisuuden parantamista myös haja-asutusalueilla edistetään kyläsuunnittelun ja siihen liittyvien toimenpiteiden toteuttamisen kautta. Perinteisen maa- ja metsätalouden rinnalle on kunnassa monimuotoista yritystoimintaa mm. jalostuksen toimialalla. Useilla alkutuottajilla on suunnitelmia tilatuotteidensa jatkojalostamiseksi. Tervolan kunta on mukana Leader-toimintaryhmytyksessä Peräpohjolan Leader ry:n kautta EU-ohjelmakaudella 2023–2027. Toimintaryhmä on laatinut ”Ihmisen kokoinen Peräpohjola - Polkuja kestäväään tulevaisuuteen 2023–2027”-strategian, jonka tavoitteena on jatkaa omaehtoista kehittämistä maaseudulla. Toimintaryhmän Leader-rahoituksella on mahdollista rahoittaa pienhankkeita, suurempien hankkeiden osalta tukeudutaan muihin rahoitusvaihtoehtoihin.

Kehittämishankkeita valmistellaan alueellisella ja paikallisella tasolla siten, että ne pohjautuvat olemassa olevaan yritystoimintaan, kunnan vahvuuksiin ja mahdollisuuksiin. Alueellista yhteistyötä hankkeissa jatketaan varsinkin mekaaniseen puunjalostukseen, uusiutuvan energian tuotantoon, teollisuuden sivuvirtojen hyödyntämiseen, teollisuus- ja rakennustoimialan yritysten vientimahdollisuuksien parantamiseen, matkailun sekä elintarvikkeiden ja luonnontuotteiden jalostukseen liittyvän yritystoiminnan osa-alueilla.

Vuodelle 2024 on valmistauduttu rahoittamaan erilaisia kehittämishankkeita. Näihin hankkeisiin sisältyvät mm. Kotijoen kutsu ja Puupuisto3 -hanke. Kunnan hallinnoima hanke ovat mm. Kätän Infra sekä Koirapuisto. Kunnan panostuksia teollisuusalueille pyritään hyödyntämään tehostamalla yrityshankintaa puu- ja teräspuistoihin sekä kaavoittamalla lisäalueita. Lisäksi matkailua kehitetään Kätän Infra –investointihankkeessa, kunnan ja maakunnan tunnettavuutta parannetaan osallistumalla Lapin yhteisen brändin kehittämiseen ja House of Lapland:in toimintaan. Yhteistyössä Lapin Ammattikorkeakoulun kanssa suunnitellaan Tervola -kasvua ja työllisyyttä vähähiilisen rakentamisen kestäväällä kehittämisellä -hanketta. NATO-jäsenyyden mukanaan tuomia mahdollisuuksia pyritään hyödyntämään.

Vuoden 2024 aikana jatkuu Tervolan valokuituverkon hyödyntäminen. Verkon tuomia mahdollisuuksia tullaan tuomaan esiin kuntamarkkinoinnissa Tervolaan syntyville sekä paikkakunnalle muuttaville yrityksille. Tervolan Palveluverkot Oy on ylläpitänyt rakentanut verkkoa vuodesta 2014 lähtien. Yhtiö on 100 % Tervolan kunnan omistama. Vuonna 2024 yhtiö tulee jatkamaan suunnitelmia laajentaa valokuituverkkoa Keminmaan kylään, Itä- ja Länsikosken eteläpuolella, mikäli hankkeisiin saadaan kehittämistukea riittävästi. Tervolan kunnan on erityisen tärkeää uudistaa ja kehittää palvelukonseptejaan siten, että palvelujen tuottamisessa pystytään entistä paremmin hyödyntämään huippunopeita laajakaistayhteyksiä. Verkko antaa myös Lapin hyvinvointialueelle hyvän mahdollisuuden sähköisten hyvinvointipalvelujen kehittämiseen.

Yrittäjien ja muiden elinkeinopolitiikan kehittäjien kanssa käydään jatkuvaa vuoropuhelua. Yritysneuvonta hoidetaan kuntatasolla hyödyntäen tarvittaessa yhteistyösopimuksiin pohjautuvia voimavaroja ja asiantuntijoita. Kunnan elinkeinopalveluita tuottaa kunnan omistama Tervolan Elinkeinoyhtiö Oy (entinen Riverbank Oy). Yhtiön tehtävänä on yrityspalveluiden lisäksi osallistua kehittämishankkeiden suunnitteluun, toimitilojen ja rakennuspaikkojen markkinointiin, yritysten toimintaympäristöjen kehittämiseen, kuntamarkkinointiin sekä elinkeino-ohjelman toteuttamiseen. Elinkeinoyhtiön palkkaama viestintäsuunnittelijan työpanosta myydään Tervolan kunnalle. Viestintäsuunnittelija vastaa kuntaviestinnän sisäisestä ja ulkoisesta kehittämisestä sekä antaa neuvontaa yrityksille ja yhdistyksille viestintään ja markkinointiin liittyen. Elinkeinoyhtiön kanssa tehtävässä ostopalvelusopimuksessa määritellään kunnan strategisten linjausten sekä toimintaympäristömuutosten perusteella elinkeinoyhtiön toiminnan painopistealueet.

Tervolan kunta on osakkaana Digipolis Oy:ssä. Hyväksi havaittua starttipalveluiden hankintaa jatketaan edelleen tarvittaessa yhdessä Business Tornion kanssa, lisäksi Tervolan kunta osallistuu tarvittaessa elinkeinoyhtiönsä kautta laajoihin kehittämisohjelmiin ja –hankkeisiin, joita koordinoivat seutukunnan muut kehitysyhtiöt sekä koulutusorganisaatiot.

Yritysten suoraan tukemiseen kunnalla on käytössään erilaisia tukimuotoja, joiden myöntämisperusteista päätettiin vuonna 2016. Aloitavien yrittäjien tuki on suunnattu nimensä mukaisesti yrityksen perustaneille kannustukseksi ja kattamaan perustamiseen liittyviä kuluja. Koulutus-, markkinointi- ja tuotekehitystuki on suunnattu kaikille tervolalaisille yrityksille. Tuella kannustetaan yrityksiä hankkimaan ajantasaista tietotaitoa kouluttamalla yrityksen henkilökuntaa. Markkinoinnin osalta tuetaan yritysten messuille osallistumista sekä muita markkinoinnista aiheutuneita kuluja. Tuotekehitystuella pyritään tukemaan yritysten innovatiivisia toimintoja uusien tuotteiden tai palveluiden kehittämisessä. Kunta kannustaa paikallisia yrityksiä hyödyntämään oppisopimuskoulutusta uuden ja ammattitaitoisen henkilöstön hankinnassa erityisellä oppisopimustuella. Vuodesta 2016 on lisäksi ollut käytössä kuntalaisä työttömän henkilön työllistäville yrityksille. Kuntalaisen tarkoituksena on parantaa yritysten mahdollisuuksia työllistää työttömiä työnhakijoita. Tuki osoitetaan työntekijän palkkauskuluihin, jolloin työllistettävän henkilön päivittäistä työaikaa tai/ja työllistämiskokonaista voidaan pidentää.

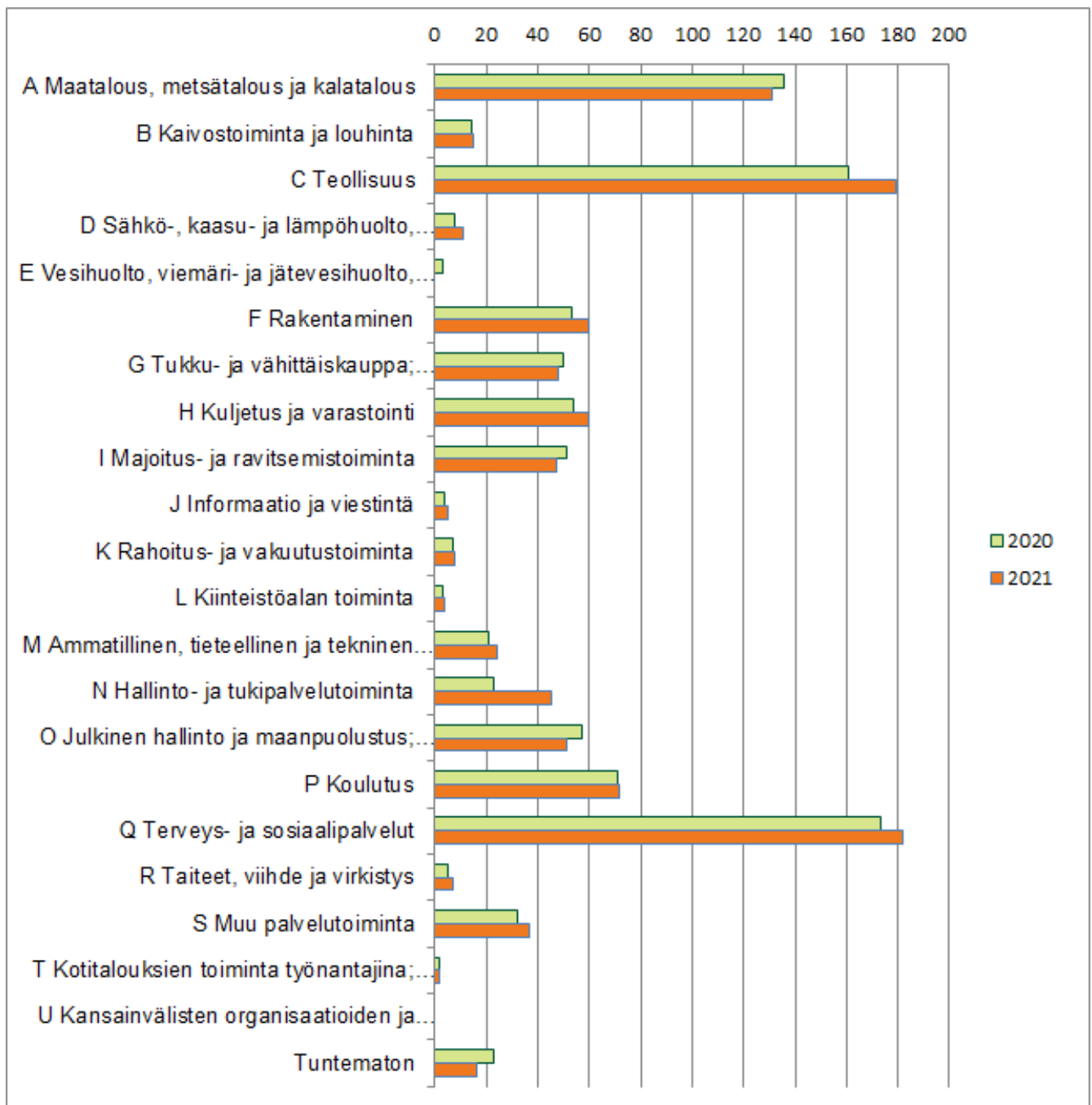
Maaseudulta Käsin -messut ovat vakiintunut osa tervolalaista loppukesän ohjelmistoa tuhansine kävijöineen. Tapahtuman kehittämiseen tullaan panostamaan tulevaisuudessakin. Vuonna 2023 järjestetyt messut onnistuivat sekä taloudellisesti että yleisömäärän suhteen. Messujen konseptin kehittämistä tullaan jatkamaan entistä omailemismäisemmäksi maaseututapahtumaksi poikkeuksena muihin mahdollisesti samanaikaisesti alueella järjestettäviin markkina- ja messutapahtumiin. Tervolan kunnan kehitysyhtiö avustaa kaikissa kunnan merkittävissä tapahtumissa tapahtuman toteuttajaa tai koordinoijaa.

Jo edellisinä vuosina tehtyjen periaatepäätösten mukaan muihin tapahtumiin, kuten Ämpäripää teemaan liittyviin, kunta ei osallistu tapahtuman vastuullisena tuottajana tai järjestäjänä. Kunta voi sen sijaan toimia tapahtumanjärjestäjän tukena hankkimalla ja kustantamalla tarpeellista infraa tai ohjelmapalveluita talousarvion sallimissa raameissa. Maaseudulta Käsin-messutapahtuma järjestetään kunnan tuottamana, muille tapahtumille tulee osoittaa vastuullinen järjestäjä, joka ei ole Tervolan kunta tai kuntaomisteinen yhtiö.

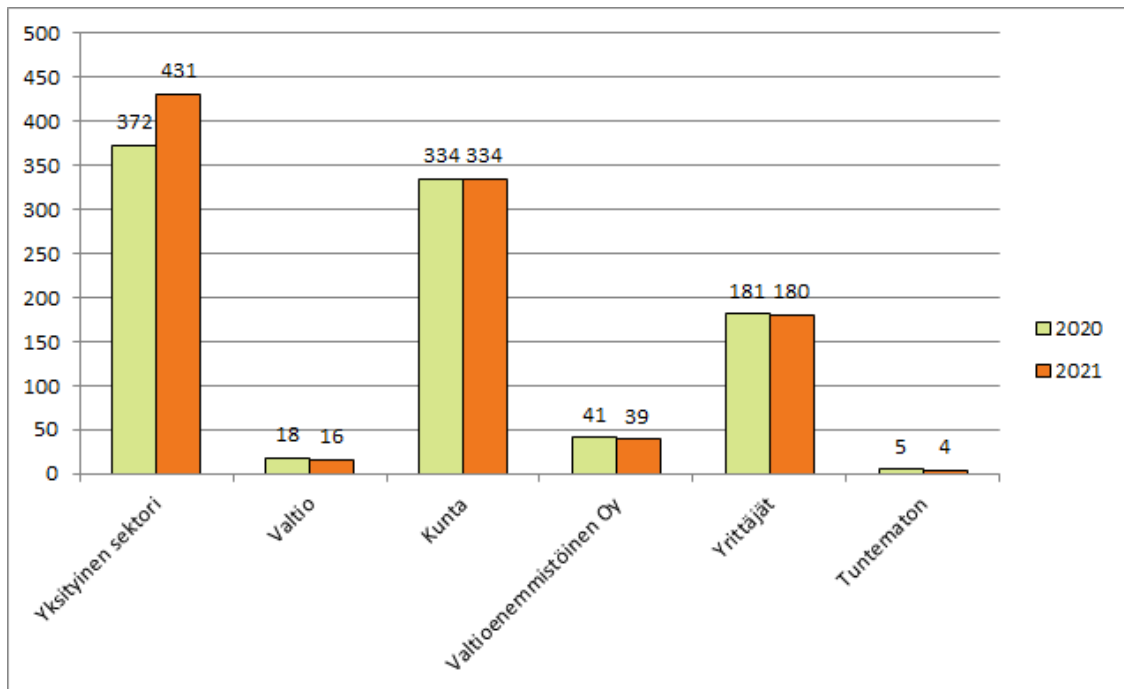
Työpaikat

Tilastokeskuksen tietojen mukaan työpaikkojen määrä vuoden 2021 lopussa oli 1004 (v. 2021: 951, 2019: 959 ja 2018: 966). Edelliseen vuoteen verrattuna työpaikkojen määrä lisääntyi 53 eli 5,6 %. Myös Lapin maakunnassa on työpaikkoja enemmän kuin edellisvuonna: 2766 kpl eli 4 %. Koko maassa työpaikkojen lisäys on 4,05 %. Tervolassa henkilömäärältä suurinta lisäystä työpaikkoihin on tapahtunut hallinto- ja tukipalveluiden toimialalla (22 tp) ja teollisuudessa (18 tp). Lukumäärällisesti eniten työpaikat ovat vähentyneet toimialalla julkinen hallinto ja maanpuolustus (-13 tp).

Tervolassa toimialoitain eniten työllistävät terveys- ja sosiaalipalvelut (182 tp), teollisuus (179 tp) ja maa-, metsä ja kalatalous (131 tp). Terveys- ja sosiaalipalveluiden osuus on Tervolassa merkittävä, sillä niiden osuus työpaikoista vuonna 2021 oli Tervolassa 18,1 %, Lapissa 20,9 % ja koko maassa 17,7 %. Teollisuuden osuus työpaikoista vuonna 2021 oli Tervolassa 17,8 %, Lapissa 9,3 % ja koko maassa 12,7 %.

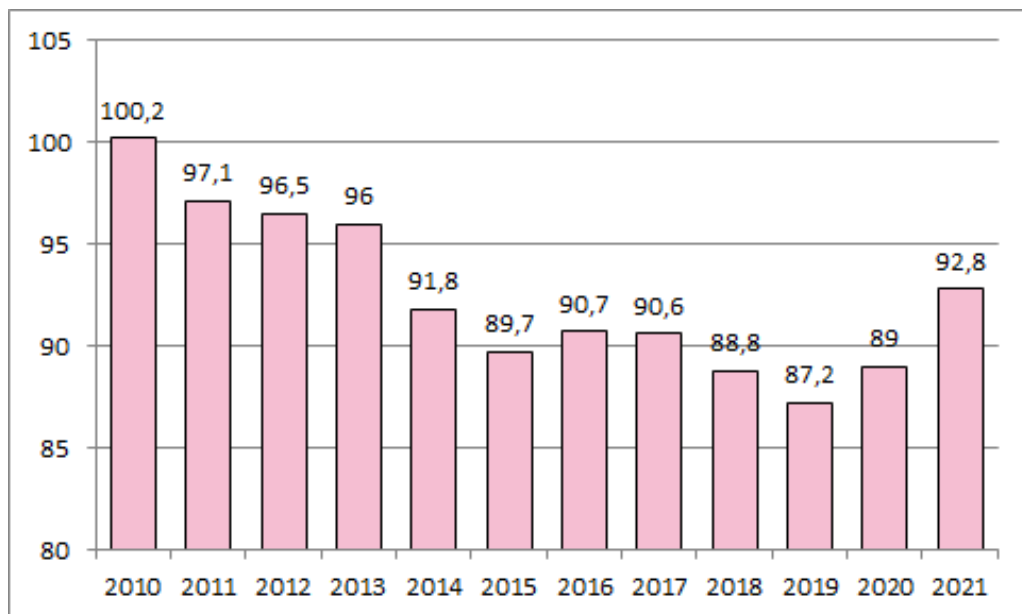
Kuvio 6 Työpaikat toimialoittain Tervolassa 2020–2021

Kuvio 7 Työpaikat työnantajasektoreittain 2020–2021

Työpaikat työnantajasektoreittain kuvaa työpaikkojen jakaantumista eri sektorien välillä. Vuosina 2020 ja 2021 Tervolassa suurimmat työnantajasektorit olivat yksityinen sektori ja kunta. Huomioitavaa on, että tarkasteltavissa olevat vuodet ovat aikaa ennen hyvinvointialuemuutosta.

Työpaikkaomavaraisuus ilmaisee alueella työssäkäyvien ja alueella asuvan työllisen työvoiman määrän välisen suhteen. Tervolassa on enemmän työntekijöitä kuin työpaikkoja, mutta vuosi 2021 oli positiivinen työpaikkaomavaraisuuden kannalta, sillä prosenttiosuus ylsi yli 90 ensimmäistä kertaa sitten vuoden 2017 ollen 92,8.

Kuvio 8 Tervolan työpaikkaomavaraisuuden kehitys

Suunnittelukaudella maa- ja metsätalous pysyy edelleen merkittävänä elinkeinona. Perinteisten tuotantosuuntien, lypsykarjatalouden, naudanlihan tuotannon, lammastalouden ja metsätalouden rinnalle kehitetään muun muassa elintarvikkeiden jatkojalostusta, maaseutumatkailua, greencare hoivapalveluita, bioenergia- ja tuulivoimatuotantoa ja kokonaan uusia tuotannonaloja, joista esimerkkinä ovat kuntaan syntyneet ja muuttamassa olevat yrtti- ja luonnontuotteita jalostavat yritykset. Yrittäjäpolven vaihdoksiin kannustamisella taataan yritysten toiminnan jatkuminen sekä työpaikkojen säilyminen. Tuotannolliset työpaikat lisääntyvät mekaanisessa puunjalostuksessa, metalliteollisuudessa ja elintarvikkeiden jalostuksessa. Louella toimiva Ammattiopisto Lappian maaseutuosaamiskeskus toimii biotalouden sen liitännäisistä hyödyntävien yritysten yrityshautomona. Alueelle on tämän vuoksi syntynyt elintarvikkeita jalostavia ja luonnontuotteita hyödyntäviä yrityksiä sekä tutkimustoimintaa, joka mahdollistaa uusien

yritysten syntymistä. Lähialueiden matkailun, kaupallisen toiminnan ja kaivosteollisuuden vilkastumisen sekä alueelle suunniteltujen suurhankkeiden toivotaan vaikuttavan myönteisesti myös tervolalaisten työllistymismahdollisuuksiin.

Viime vuosina tehtyjen toimenpiteiden niin elinkeinopolitiikassa, maankäytön suunnittelussa kuin elinympäristön laadun parantamisessa, uskotaan kääntävän väestökehityksen positiiviseen suuntaan. Kemijokivarren uudelleen kaavoituksen myötä Tervolaan on syntymässä satoja uusia rakennuspaikkoja jokivarsitonteille. Erityisesti uusiutuva energiatuotanto nähdään merkittävänä tulevaisuuden alana. Tuulivoiman lisärakentamiselle on kaavoitetut alueet Hevosselkään ja Löylyvaaraan. Lisäksi uusien tuulivoima-alueiden kaavoitukset ovat vireillä Kuorinkiin, Pitkämaahan, Vitsakankaalle, Valkiavaaraan, ja Outojängälle. Lähikuntissa käynnistyvät, mittavat biotuotteita valmistavat laitokset lisäävät paikallisen raaka-aineen kysyntää ja lisäävät työpaikkoja myös Tervolassa.

Tervolan suurimmat yksityiset työnantajat ovat konepajateollisuudessa sekä mekaanisessa puunjalostuksessa. Yritystoiminnan merkittävä kasvun este on ammattitaitoisen työvoiman saatavuus, ongelmaa pyritään poistamaan yhdessä koulutusorganisaatioiden kanssa sekä suunnitellun kehittämishankkeen avulla. Alueella toimivat puunjalostuslaitokset ovat investoineet merkittävästi viime vuosina, kehittämis- ja kasvuhaluukkuus näyttää jatkuvan edelleen ja näkyy yritysten kasvuna tulevaisuudessa. Tervolan kunta on tukenut yritysten toimintaedellytyksiä kaavoittamalla teollisuusalueita ja rakentamalla yritystoimintaa palvelevaa perusinfrastruktuuria, sen lisäksi Tervolan kunnalla tulee olla tarjolla myös investointien rahoitusta tukevia toimintamenetelmiä ja malleja. Tervolaan on syntynyt viime vuosien aikana ennätysmäärä uusia yrityksiä, ja uusyrityksperustanta suhteessa väkilukuun on ollut koko talousalueen vilkkainta.

Tervolan maaperä on rikas ja lupaavia malmioita kartoitetaan eri puolilla kuntaa. Naapurikuntien alueella aivan Tervolan rajoilla olevat Ranuan Suhangon ja Ylitornio-Rovaniemen Rompaksen kaivoshankkeet luovat toteutukseen työpaikkoja myös tervolalaisiin yrityksiin.

Työllisyys

Vuonna 2022 oli keskimäärin 260 työtöntä työnhakijaa, mikä tarkoitti 10 % työttömyysastetta. Vuonna 2023 syyskuun lopussa Tervolassa oli 1 232 työvoimaan kuuluvaa, josta työttömiä työnhakijoita oli 7,8 % eli 96 työtöntä työnhakijaa. Pitkäaikaistyöttömiä oli syyskuun lopussa 36 henkeä (vastaava luku vuonna 2022: 27, 2021: 40, ja vuonna 2020: 33). Pitkäaikaistyöttömien osuus on siis noussut jonkin yhdeksällä viimevuodesta. Vuoden 2023 aikana Tervolan työttömyysaste on laskenut hieman tammikuun 10 %:sta, ollen alimmillaan syyskuussa 7,8 %. Tammi-syyskuun työttömyyden keskiarvo on 9,7 %. Lapin työttömyysaste vuoden 2022 syyskuuhun mennessä on ollut keskimäärin 10,2 %, ollen alhaisimmillaan syyskuussa 9,2 %. Lapin työttömien määrä syyskuun lopussa oli 13835 työtöntä työnhakijaa. Koko maassa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli vuoden 2023 syyskuussa 9,6 %. Muutosta vuoden 2022 syyskuuhun on 0,8 % (8,8 %).

Työllisyyteen on pyritty vaikuttamaan työllisyyspoliittisten hankkeiden avulla sekä työnhakijoiden yksilöllisiä työllistymismahdollisuuksia selvittävän yksilövalmentajan tuella. Kunnan työllisyydenhoidossa painopiste on ollut pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työllistämisessä. Vuonna 2021 tervolalaisista työssäkävivistä asuinkunnassaan työskenteli 717 henkeä, kun vuonna 2020 vastaava luku oli 707. Tervolaan pendelöinti on lisääntynyt kolmeen edeltävään vuoteen verrattuna paljon. Tervolassa kävi muista kunnista töissä vuonna 2021 yhteensä 287 henkilöä (vuonna 2020: 244, vuonna 2019: 241, vuonna 2018: 272).

Asuminen ja rakentaminen

Liikenneyhteydet kuntaan ovat hyvät. Kunnan halki etelä-pohjoinen suunnassa kulkevat Kemijoen länsipuolella rautatie, valtatie 4 ja itäpuolella maantie 926 Kemi-Rovaniemi. Itä-länsi-suunnassa maantieyhteydet Simoon, Ranualle ja länsirajalle Tornioon ja Ylitorniolle ovat olemassa, mutta kaipaisivat parempaa kunnossapitoa. Lähin lentokenttä on Kemissä, minne etäisyys kuntakeskuksesta on 41 km. Lentovuorojen vähyys ja aikataulujen sopimattomuus on siirtänyt matkustajia Oulun ja Rovaniemen kentille. Ajoksen satamaan Kemissä on matkaa 55 km.

Kunnan hallinnolliset yhteydet suuntautuvat Kemin, Tornion ja Rovaniemen kaupunkeihin, joissa sijaitsevat valtion alueviranomaisten palvelut.

Tervolassa oli asuntoja vuonna 2022 yhteensä 1835, joista on vakinaisesti asuttu 1425. Vakinaisista asunnoista on lukumäärällisesti eniten ajanjaksolla 1980–1989 rakennettuja asuntoja (342) ja 1960–1969 (341). Asuntokuntia vuonna 2022 oli 1425. Asuntokunnan muodostavat kaikki samassa asuinhuoneistossa vakinaisesti asuvat henkilöt. Ahtauden määritelmän mukaan asuntokunta asuu ahtaasti, jos huoneita on vähemmän kuin yksi henkilöä kohti, kun keittiötä ei lasketa huoneeksi. Ahtaasti asuvien asuntokuntien määrä on pääsääntöisesti laskenut vuosien saatossa, mutta määrä nousi hieman vuonna 2022 9,1 prosenttiin vuosien 2021 ja 2020 8,6 prosentista. Koko maassa vuonna 2022 asuntokunnista asui ahtaasti 7,3 %. Kuitenkin asuntojen koot asuntokuntaa kohti ovat Tervolassa isompia kuin maassa keskimäärin ($91,9 \text{ m}^2 / 80,6 \text{ m}^2$). Myös asunnon pinta-ala henkilöä kohden on isompi kuin maassa keskimäärin ($46,8 \text{ m}^2 / 41,7 \text{ m}^2$). Tervolalaisista asuntokunnista 78,5 % asuu omakoti- tai paritaloissa, 17,6 % rivitaloissa, 1,4 % kerrostaloissa ja 2,5 % muissa rakennuksissa.

Kemijokivarren osayleiskaava-alueiden ajantasaistaminen aloitettiin vuonna 2012 Lapin liiton valtuuston hyväksymän Länsi-Lapin maakuntakaavan pohjalta. Tarkistuksen tavoitteena on suunnittelun kautta luoda edellytyksiä muodostaa ja palauttaa nauhamainen, perinteinen jokivarsikylärakenne ja hyödyntää nykyistä osayleiskaavaa tehokkaammin olemassa oleva infrarakenne. Tavoitteena on myös tiivistää ja luoda mahdollisuuksia täydennysrakentamiselle sekä mahdollistaa rakentaminen sinne, minne se luontaisesti sopii ja minne on myös aitoa tarvetta. Vetovoimaisille ranta-alueille sijoittuville rakennuspaikoille olisi kysyntää. Kemijoen ranta-alueella olevien rakennuspaikkojen tarjonta ja kysyntä eivät ole kohdanneet ja jokivarsitonttitarjontaa ei ole ollut riittävästi. Kunnanvaltuusto vahvisti Paakkola-Ylipaakkola kyläyleiskaavan huhtikuussa 2015. Kaavan myötä alueelle saatiin lähes 300 uutta rakennuspaikkaa, joista 81 sijoittuu ranta-alueelle. Kunnanvaltuusto hyväksyi Tervola-Varejoki- alueen osayleiskaavan kesäkuussa 2017. Kaavasta jätettiin valitus, jonka vuoksi kunnanvaltuusto palautti osayleiskaavan uudelleen valmisteltavaksi. Kunnanvaltuusto hyväksyi kokouksessaan kesäkuussa 2018 uudelleen Tervola-Varejoki- alueen osayleiskaavan. Päätöksestä valitettiin Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen ja edelleen Korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Korkein hallinto-oikeus kumosi hallinto-oikeuden ja Tervolan kunnanvaltuuston päätökset siltä osin kuin ne koskevat osayleiskaavassa yhdelle kiinteistölle osoitettua kotieläintalouden suuryksikön aluetta (ME) ja kiinteistöllä olemassa olevan maatilan ympärille osoitettua maatilan suojavyöhykettä. Muilta osin Tervola-Varejoki –alueen kyläyleiskaava tuli voimaan maaliskuussa 2022. Kaavan myötä saatiin alueelle 89 uutta rakennuspaikkaa, joista 24 sijoittuu rantavyöhykkeelle. Seuraavana käynnistyy Loue-Mattinen–osa-alueen osayleiskaavan ajantasaistaminen.

Palonperän asemakaavamuutos sai lainvoiman vuoden 2017 alkupuolella. Kunnanhallitus hyväksyi 9.9.2019 Keskusurheilukentän asemakaavamuutoksen, jossa määritettiin mm. Urheilukujan uusi linjaus, rakennusoikeuksien kohdentaminen alueen rakennusalueille ja Kiviahon asemakaava-alueelta tulevan kevyenliikenteen väylän linjaus läpi urheilualueen Itäpuolentien alikululle. Hastinkankaan teollisuusalueen asemakaavamuutos on hyväksytty kunnanvaltuustossa 17.9.2020. Asemakaavamuutoksessa tarkistettiin teollisuus- ja varastorakennusten korttelialueiden rakennusoikeuksia ja niiden sekä katualueiden, puistoalueiden ja suojaviheralueiden maankäyttöä alueella toimivien yritysten toiminta- ja kehittämisedellytykset huomioiden.

Kaisajoen asemakaava-alueella korttelissa 353 sijaitsevista kunnan omistamista omakotitalojen rakennuspaikasta kaksi on vielä rakentamatta. Rakennuspaikat sijaitsevat Kemijoen välittömässä läheisyydessä. Kiviahon ja Hastinkankaan asemakaava-alueilla on kunnalla lähes 60 vapaata tonttia. Lisäksi kunta on ostanut tulevia tarpeita varten Kemijoki Oy:ltä Hastinrinteen ja Kemijoen välisiä maa-alueita, joiden kehittämiseksi kunta on teettänyt Westside (Vastaranta)-hankkeen. Hankkeen päällimmäisenä tavoitteena oli Tervolan väkiluvun lisääminen uusia asukkaita houkuttelemalla ja etätyömahdollisuuksien luominen innovoivaan ympäristöön alueella jo toimivan valokuituyhteyksien avulla. Hankkeessa selvitettiin mahdollisuus luoda alueesta energiaomavarainen ja osittain myös omat elintarvikkeet tuottava asuin- ja matkailualue ja laadittiin maankäytön yleissuunnitelma. Laaditun suunnitelman pohjalta on syksyllä 2022 käynnistetty alueen yleiskaavan päivitys, johon on talousarviossa varauduttu.

Lokakuun loppuun mennessä on v. 2023 käsitelty rakentamiseen liittyviä lupahakemuksia 44 kpl, joka on 10 enemmän kuin vastaavana aikana v. 2022. Uusia omakotitaloja koskevia lupia on myönnetty kolme. Lisäksi lautakunta on myöntänyt yhden poikkeamisluvan, joka koski vapaa-ajan asunnon muuttamista vakituiseksi asuinrakennukseksi.

3 Taloudelliset lähtökohdat

Yleinen taloudellinen tilanne

Kansantalous

Hintojen ja korkojen nousu on vähentänyt kotitalouksien kulutusta ja investointeja. Suomen talous ei tule kasvaan vuonna 2023 edellisvuodesta. Vuonna 2024 hintojen nousu on kotitalouksien tulojen kasvua hitaampaa ja korkojen nousu on ohi. Kotitalouksien ostovoiman kohentuminen lisää kulutusta ja BKT kasvaa 1,2 prosenttia. Talouskasvua heikentää kuitenkin edelleen rakentamisen heikko tilanne. Investointinäköymät ovat kuitenkin muuten valoisat, erityisesti tuulivoimainvestointisuunnitelmia on erittäin paljon. Vuonna 2025 kasvu nopeutuu 1,8 prosenttiin, kun kulutuksen kasvu lisäksi investoinnit lisäävät kotimaista kysyntää. Työllisyys notkahtaa vuoden 2023 aikana, mutta kasvaa taas ensi vuodesta lähtien ja vuonna 2025 työllisyysaste on 74,3 prosenttia ja työttömyysaste 7 prosenttia.

Julkisyhteisöjen alijäämä on 2,4 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023 ja hallituksen päättämistä sopeutustoimista huolimatta kasvaa yli kolmen prosentin vuosina 2024 ja 2025. Julkisyhteisöjen alijäämä supistuu hieman ennustejakson loppua kohden, kun talouskasvu kiihtyy ja hallituksen toimet alkavat purra. Alasektoreista suurinta alijäämää tekee valtionhallinto, jossa ei ole odotettavissa merkittävää kohenemista koko ennustejaksolla. Lisäksi ilman hyvinvointialueiden tai kuntien omia toimia paikallishallinnon alijäämä kasvaa ennustejakson loppua kohti. Sosiaaliturvarahastot ovat ylijäämäisiä. Sopeutustoimista huolimatta julkinen velkasuhde kasvaa hiljalleen ennustejaksolla. Valtionhallinnon ja paikallishallinnon yhteenlaskettu mittava alijäämä, väestön ikääntyminen, sekä kasvavat velanhoitokustannukset pitävät velkasuhteen nousevalla uralla jatkossakin.

Vuoden 2024 talousarvioesitys on 11,5 miljardia euroa alijäämäinen. Talousarvioesityksessä valtion määrärahoiksi ehdotetaan 87,9 miljardia euroa. Tuloiksi arvioidaan 76,3 miljardia euroa. Alijäämää katetaan ottamalla uutta lainaa.

Kuntatalous

Hallituksen päättämistä julkista taloutta vahvistavista toimista huolimatta, julkisen talouden tila heikkenee lähivuosina. Talouskasvu nopeutuu ennustejakson loppupuolella lähivuosiin verrattuna ja samaan aikaan myös sopeutustoimet purevat, minkä johdosta julkisen talouden rahoitusasema alkaa kohentua. Julkinen talous pysyy kuitenkin huomattavan alijäämäisenä.

Vuosi 2023 näyttää kuntahallinnossa kohtuullisen hyvältä, mutta sote-uudistuksen vuoksi siihen liittyy edelleen epävarmuutta. Käännös heikompaan on kuitenkin edessä suotuisan tulokehityksen hiipuesssa. Kuntahallinnossa paineita aiheuttaa etenkin kustannusten nopea nousu, sillä henkilöstökulut muodostavat kuntahallinnon suurimman kuluerän ja vuoden 2023 sopimuskorotukset kertaerineen nostivat palkkoja tavallista enemmän. Kuntahallinnon kulutusmenot kasvavat vuosina 2024–2027 pääasiassa hintojen kasvun vuoksi, sillä koulutuksen (ml. varhaiskasvatus) palvelutarve pysyy painelaskelmassa kehysvuosina laskevana syntyvyyden laskun ja ikäluokkien pienentymisen vuoksi. Poikkeuksen tähän muodostaa ainoastaan vuosi 2025, jolloin kunnille siirtyy vastuu työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisestä ja samalla niiden rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennetaan.

Kunta-alan sopimuskorotukset nostavat henkilöstökustannuksia n. 3 prosenttia vuonna 2024. Sopimuskorotusten kasvu jää vuonna 2024 vuotta 2023 huomattavasti maltillisemmalle tasolle kunta-alan henkilöstölle vuonna 2023 maksettujen kertaerien vuoksi. Henkilöstökustannusten kasvua hillitsee vuonna 2024 työttömyysvakuutusmaksun merkittävä alentaminen, jonka vaikutus ulottuu myös verotuloihin positiivisesti. Vuosina 2025–2027 kunta-alan ansiokehityksen oletetaan olevan talouden yleistä ansiokehitystä hieman nopeampaa kunta-alalle sovitun palkkausjärjestelmien kehittämisohjelman vuoksi. Kuntien kustannuskehitystä kuvaava peruspalvelujen hintaindeksi muutos on keskimäärin 3,1 prosenttia vuodessa vuosina 2024–2027.

Kuntien valtionosuudet laskevat vuonna 2024 9,0 prosenttia. Kuntien valtionosuuksia pienennetään sote-siirtolaskelman tarkentumisen seurauksena. Suurin hallituksen suoraan kuntiin kohdistama leikkaus on valtionosuuksien yhden prosenttiyksikön indeksijarru vuosina 2024–2027, jonka vaikutus kumuloituu vuoteen 2027 mennessä 111 milj. euroon. Kehitysarviossa ei ole oletettu, että kunnat sopeuttaisivat menojaan välittömästi indeksileikkauksen seurauksena. Valtionosuuksia laskee indeksijarrun lisäksi myös sote-siirtolaskelmien tarkentuminen, jonka vaikutus täsmäytetään valtionosuuksien kautta vuodesta 2024 alkaen. Lisäksi vuoden 2023 osalta hyvinvointialueille siirtyneiden tulojen ja menojen välinen epätasapaino leikataan kuntien valtionosuuksista vuosina 2024 ja 2025. Kuntien valtionosuuksien kasvu jää tarkasteluvuosina varsin maltilliseksi lukuun ottamatta vuotta 2025, josta alkaen kuntien valtionosuuksissa huomioidaan kunnille siirtyvät vastuut TE-palvelutehtävien ja työttömyysetuuksien rahoituksesta. Kuntatalouden keskeiset tunnusluvut, kuten tilikauden tulos ja toiminnan ja investointien rahavirta ovat kuluvana vuonna vahvoja, mikä johtuu pitkälti verotukseen liittyvistä verohännistä. Kun vielä vanhojen kunnallisveroprosenttien ja yhteisöverotulojen korotettujen jako-osuuksien mukaisesti tilittyvät verotulot poistuvat, jää kuntatalouden menojen ja tulojen välille kasvavaa epätasapainoa. Painelaskelman perusteella vuosikateet riittävät kattamaan poistot kaikkina tarkasteluvuosina, mutta nettoinvestointeihin ne eivät riitä. Tulojen ja menojen epätasapaino merkitsee kuntataloudessa sopeutuspainetta tuleville vuosille. Sopeutus voidaan tehdä menoja vähentämällä, tuloja lisäämällä tai näiden yhdistelmällä. Palveluverkon ennakoiva suunnittelun ja investointien tarveharkinnan tärkeys korostuvat. Ongelmat osaavan työvoiman saatavuudessa, kaupungistuminen, syntyvyyden pientyminen sekä vihreä siirtymä edellyttävät uusia palveluiden järjestämistapoja, joissa yhteistyö korostuu.

Kokonaisuudessaan mittaviin julkisen talouden sopeutustoimiin tähtäävän hallitusohjelman vaikutuksia kuntahallintoon voidaan pitää toistaiseksi varsin maltillisina. Hallituksen päätösten merkittävimmät suoraan kuntiin vaikuttavat panostukset kohdistuvat mm. perusopetuksen vahvistamiseen ja tasa-arvon edistämiseen opetuksessa. Lisäksi hallituksen päätös tontin eriyttämisestä yleisestä kiinteistöverosta ja sille määrättävä alaraja johdosta lisää kuntien verotuloja n. 108 milj. euroa vuodesta 2024 alkaen.

Kuntahallinnon investointipaineiden arvioidaan pysyvän mittavina muun muassa rakennuskannan iän, muuttoliikkeen ja vihreän siirtymän vuoksi. Investointiympäristön epävarmat näkymät ja noussut korkotaso voivat kuitenkin lykätä investointeja eteenpäin tai estää niiden toteutumisen. Investointien oletetaan palaavan normaalille kasvurallalle vuoden 2023 jälkeen. Kuntahallinnon rahoitusaseman arvioidaan olevan lähellä tasapainoa vuonna 2023, mutta alijäämä alkaa kasvaa jo seuraavana vuonna menojen kasvaessa tuloja nopeammin. Kuntahallinnon alijäämä kasvaa 0,4 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen kehyskauden lopulla, mikä merkitsee sopeutuspainetta kunnille tuleville vuosille. Alijäämät kasvattavat kuntahallinnon velkaa, mutta velkasuhde kasvaa vain hie-
man vuosina 2024–2027.

Hallitus asettaa ensimmäisessä julkisen talouden suunnitelmassaan tavoitteeksi, että kansantalouden tilinpidon mukainen kuntahallinnon rahoitusasema on lähellä tasapainoa vuonna 2027. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää kuntatalouden tilanteen kohenemista, sillä julkisen talouden painelaskelman perusteella kuntahallinnon rahoitusasema suhteessa bruttokansantuotteeseen on -0,4 % vuonna 2027. Hallitusohjelman mukaan valtio sitoutuu kompensoimaan kunnille asetettavat uudet tehtävät ja velvoitteet sekä mahdolliset tehtävien laajennukset rahoittamalla ne täysimääräisesti tai purkamalla muita velvoitteita.

Hallituksen veroperusteisiin tekemien muutosten verotuottovaikutus kompensoidaan kunnille. Peruspalvelujen valtionosuuslain mukaan tehtävien ja velvoitteiden laajennuksiin sekä uusiin tehtäviin osoitetaan 100-prosenttinen valtionosuus. Valtion rahoitusvastuun täysimääräinen toteutuminen edellyttää myös sitä, että uusien tai laajentuvien tehtävien ja velvoitteiden vaikutukset kuntatalouteen arvioidaan realistisesti.

Huomiota tulee kiinnittää myös tehtävä- ja velvoitemuutosten henkilöstövaikutuksiin, koska kunta-alan palkansaajien eläköityminen on voimakasta ja työvoimatilanne vaihtelee paljon niin toimialoittain kuin alueittain. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen myötä väestön ikääntymisestä aiheutuva merkittävä menojen kasvupaine poistui kuntataloudesta. Kuntataloudessa vallitsee kuitenkin edelleen tulojen ja menojen välillä rakenteellinen epätasapaino, joka uhkaa syventyä lähivuosina ilman uusia toimenpiteitä. Kunnilla on tehtäväkentän supistuttua aiempaa

vähemmän mahdollisuuksia menosopeutukseen, joten sopeutuspaine kohdistuu aiempaa enemmän tulopohjan kasvattamiseen ja veroprosenttien korotukseen. Kuntien välinen eriytyminen näkyy entistä enemmän myös kuntakentän näkymien ja tulevaisuudenhaasteiden eriytymisenä. Lapsi- ja nuorisoiäloukkien pienenemisen myötä tarvittaneen entistä enemmän kuntien välistä yhteistyötä koulutuspalvelujen järjestämisessä. Myös osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen edellyttää uusia palveluiden järjestämistapoja. Näiden kehityssuuntien ja heikkenevien talousnäkymien myötä investointien tarkan tarveharkinnan tärkeys korostuu. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaan kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia ja sote- ja TE-uudistusten jälkeistä tilannetta. Uudistuksen lähtökohdaksi otetaan tavoite varmistaa eri kokoisten kuntien edellytykset järjestää lakisääteiset peruspalvelut kaikkialla Suomessa, ottaa huomioon muuttotappiokuntien tarpeet ja eri alueiden demografisen kehityksen sekä vahvistaa kasvavien kuntien ja kaupunkien edellytyksiä investoida kasvuun ja hoitaa sosiaalisia ongelmia. Tavoitteena on, että hallituksen esitys voidaan antaa eduskunnalle kevälistuntokaudella 2025 ja uusi lainsäädäntö tulisi voimaan 1.1.2026. Kuntien toimintaedellytysten vahvistamiseksi hallitus käynnistää ohjelman, jonka tavoitteena on karsia kuntien toiminnan ja tehtävien mitoitus ja toteutustapojen yksityiskohtaista sääntelyä.

(Lähde: Valtionvarainministeriön julkaisemat Taloudellinen katsaus, syksy 2023 ja Kuntatalousohjelma vuodelle 2024, syksy 2023 -asiakirjat)

Vero- ja maksuperustemuutokset

Kiinteistöveron tuotto on noin 2,3 mrd. euroa vuonna 2024, mikä on noin 115 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2023. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaan tontin maapohja eriytetään yleisestä kiinteistöverosta ja sen alaraja korotetaan 0,93 prosentista 1,30 prosenttiin vuodesta 2024 alkaen. Jatkossa maapohjan kiinteistöveron vaihteluväli olisi 1,30–2,00 prosenttia. Muutos kasvattaa kuntien kiinteistöverotuloja arviolta noin 108 milj. eurolla vuodesta 2024 alkaen. Lisäksi pääministeri Orpon hallituksen ohjelmaan sisältyy kirjaus, jonka mukaan hallitus toteuttaa kiinteistöverotuksen uudistuksen, jolla korjataan kiinteistöjen verotusarvojen ja käypien arvojen eriytyminen toisistaan. Uudistus toteutetaan pitkällä siirtymäajalla. Kiinteistöveron muutokset ovat kohtuullisia kiinteistön omistajille.

Kunnallisveron tuoton arvioidaan olevan vuonna 2024 noin 9,7 mrd. euroa, mikä on noin 0,7 mrd. euroa vähemmän kuin vuonna 2023. Vuonna 2023 voimaan tullut sote-verouudistus alentaa kunnallisveron kertymää hieman vielä vuonna 2024. Kunnallisveron tuottoon vaikuttavat kehyskaudella hallitusohjelmaan liittyvät veromuutokset sekä tulo- ja työllisyyskehitys. Kehyskauden verotuottoarvioihin sisältyvät ansiotuloveroperusteiden vuosittaiset indeksitarkistukset sekä pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman veromuutokset. Vuonna 2024 indeksitarkistuksen mitoitus muutetaan siten, että työttömyysvakuutusmaksun 0,2 prosenttiyksikön alennusta vastaava osuus kanavoidaan valtiolle Työllisyysrahastoon kohdistuvien säästöjen ohjaamiseksi valtion velkakehityksen taittamiseen. Lisäksi työntekijöiden työttömyysvakuutusmaksun 0,71 prosenttiyksikön alentaminen vuonna 2024 kasvattaa kunnallisveron tuottoa arviolta noin 56 miljoonalla eurolla.

Kuntien yhteisöveron tuotoksi arvioidaan noin 1,9 mrd. euroa vuonna 2024, mikä on noin 170 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2023. Kehyskaudella veron tuoton arvioidaan kasvavan keskimäärin noin 4,1 prosentin vuosivauhtia. Maapohjan kiinteistöveron alarajan korotus pienentää kuntien yhteisöverokertymää vuonna 2024 noin 1 milj. eurolla ja maksuunpanoa vuositasona noin 2 milj. eurolla. Lisäksi vuonna 2024 tapahtuva työnantajan työttömyysvakuutusmaksun alentaminen 0,72 prosenttiyksiköllä arvioidaan kasvattavan kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta noin 28 miljoonalla eurolla. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaan hallitus pitää yhteisöverokannan kilpailukykyisellä tasolla.

Valtionosuusmuutokset

Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen tasaisesti koko maassa siten, että kansalaiset voivat saada tietyn tasoiset peruspalvelut asuinpaikastaan riippumatta kohtuullisella verorasituksella. Kunnan valtionrahoitus muodostuu hallinnollisesti kahdesta osasta:

valtiovarainministeriön hallinnoimasta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisesta valtionrahoituksesta, jota hallinnoi opetus- ja kulttuuriministeriö.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus kattaa seuraavat tehtäväalueet:

- varhaiskasvatus (päivähoito)
- esi- ja perusopetus
- kirjastot
- yleinen kulttuuritoimi (asukasperusteinen)
- taiteen perusopetus (asukasperusteinen).

Kuntien valtionapujärjestelmään osoitetaan noin 5,1 mrd. euroa vuonna 2024. Laskennalliset valtionosuudet ovat n. 3,7 mrd. euroa, kuntien veromenetysten korvaukset 0,9 mrd. euroa ja muut valtionavut 0,6 mrd. euroa. Kehyskauden lopussa vuonna 2027 valtionavut ovat noin 6,2 mrd. euroa, josta laskennallisten valtionosuuksien osuus on 4,6 mrd. euroa. Kuntien peruspalvelujen valtionosuutta korottaa kehyskaudella vuonna 2025 TE-palveluiden järjestämisvastuun siirto kunnille ja siihen liittyvä kuntien työttömyysturvan rahoitusosuuden kasvattaminen. Peruspalvelujen valtionosuuden tasoa puolestaan alentaa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistukseen liittyvien kunnilta hyvinvointialueille siirtyvien tulojen ja kustannusten tarkistus sekä hallitusohjelman mukainen indeksisäästö.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan valtionosuudet alenevat reaalisesti hieman kehyskaudella johtuen oppilas- ja opiskelijamäärien alenemisesta. Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmaan sisältyy niin kuntien tehtäviä ja rahoitusta lisääviä kuin vähentäviä toimenpiteitä. Uusiin ja laajeneviin valtionosuustehtäviin osoitetaan täysimääräinen rahoitus. Hallitusohjelman toimenpiteistä osa täsmentyy jatkovalmistelussa, esimerkiksi perusopetuksen vahvistamiseen osoitettava lisäys ja opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustuksiin osoitettavan leikkauksen kohdentaminen. Hallitusohjelmassa kunnille ei osoiteta uusia tehtäviä tai velvoitteita vuonna 2024.

Valtionosuus laskee vuoden 2023 varsinaiseen talousarvioon verrattuna noin 290 milj. eurolla. Muutos johtuu pääosin vuonna 2023 sote-uudistuksen yhteydessä kunnilta hyvinvointialueille siirtyneiden kustannusten ja tulojen tarkentumisesta sekä sen johdosta valtionosuuteen tehtävistä korjauksista. Valtionosuutta kasvattavat vuonna 2024 ennen kaikkea indeksikorotus, joka on 2,2 prosenttia ja siitä aiheutuva valtionosuuden lisäys noin 53 milj. euroa. Hallitusohjelman mukainen 1 prosenttiyksikön indeksijarru pienentää kuitenkin kuntien valtionosuutta noin 24 milj. eurolla. Lisäksi valtionosuutta kasvattavat uudet ja laajenevat tehtävät, joista taloudellisesti merkittävimmät ovat sitouttava kouluyhteistyö (4,7 milj. euroa) sekä B1-kielen opetuksen lisääminen yhdellä vuosiviikkotunnilla (4,1 milj. euroa). Valtionosuutta kasvattavat myös eräiden aikaisemmin valtionosuuteen kohdistuneiden määrärajoitusten vähennysten päättyminen. Tällaisia vähennyksiä ovat muun muassa kuntien digitalisaation kannustinjärjestelmän poistumiseen (10 milj. euroa), sote-uudistuksen muutosrajoittimen neutralisointiin (3,6 milj. euroa) sekä pitkäaikaistyöttömien eläketukeen (1 milj. euroa) liittyneet vähennykset.

Perustoimeentulon kuntien maksuosuuden muutos kasvattaa valtionosuutta noin 3,5 milj. eurolla vuonna 2024. Valtionosuutta pienentää vuodesta 2024 lähtien erityisesti edellä mainittu sote-uudistuksen yhteydessä kunnilta hyvinvointialueille siirtyneiden kustannusten ja tulojen tarkentuminen. Kunnan peruspalvelujen valtionosuuslain mukaan kunnilta hyvinvointialueille siirrettävät tulot tarkistetaan vuoden 2022 tilinpäätöstietojen ja verotulojen osalta valmistuneen verotuksen mukaisten maksuunpantujen verotulojen perusteella koko maan tasolla hyvinvointialueille siirtyviä kustannuksia vastaaviksi. Tulojen ja kustannusten erotus otetaan huomioon peruspalvelujen valtionosuudessa vuodesta 2024 lukien. Jos kunnilta on tarkistuksen perusteella koko maan tasolla siirtynyt tuloja vähemmän kuin kustannuksia, erotusta vastaava määrä vähennetään kunnille myönnettävästä valtionosuudesta. Jos tuloja on siirtynyt enemmän kuin kustannuksia, erotusta vastaava määrä lisätään kunnille myönnettävään valtionosuuteen. Vuoden 2023 osalta erotuksesta otetaan huomioon jälkikäteen valtionosuuden vähennyksenä puolet vuonna 2024 ja puolet vuonna 2025.

Kuntien rahoituslaskelmat päivitetään lopullisiksi verotuksen valmistuttua marraskuussa 2023 ja niiden perusteella määritetään rahoitus vuodesta 2024 eteenpäin. Samassa yhteydessä muutetaan lopullisiksi myös sote-

uudistuksen kuntatalousvaikutuksia tasaavat rahoituserät eli muutosrajoitin ja järjestelmämuutoksen tasaus. Osalla kunnista sote-uudistuksen tasauselementit muodostuvat erittäin suuriksi ja muutokset vuoden 2023 tasauselementteihin voivat myös olla merkittäviä. Tämä johtuu siitä, että yksittäisen kunnan siirtyvien kustannusten ja tulojen välillä voi olla suuria eroja, ja tätä vaikutusta rajataan muutosrajoittimella. Jos siirtyvät erät ovat muuttuneet merkittävästi syksyn 2022 arviotiedoista, näkyvät muutokset suoraan myös tasauselementeissä. Suurimmat muutokset vuoteen 2023 nähden ovatkin niissä kunnissa, joissa sote-kustannukset ovat muuttuneet merkittävästi talousarviotietoon verrattuna.

Hallitusohjelman mukaisesti peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotukseen tehdään yhtä prosenttiyksikköä vastaava vähennys vuosina 2024–2027. Vuonna 2024 vähennys pienentää valtionosuutta noin 24 milj. euroa. Valtionosuutta pienentää lisäksi muun muassa asukasluvun ja laskentatekijöiden muutokset (-2,2 milj. euroa) sekä kuntien digitalisaation kannustinjärjestelmästä vuonna 2023 tehdyn kertaluonteisen palautuksen poistuminen (-8 milj. euroa).

Vuoden 2024 peruspalvelujen valtionosuuksien laskennalliset kustannukset ovat yhteensä 9,8 mrd. euroa. Tästä ikärakenteen osuus on 8,1 mrd. euroa. Kuntien omarahoitusosuus on 7,7 mrd. euroa eli noin 1 390 euroa/asukas. Omarahoitusosuuden vähentämisen jälkeen kuntien peruspalvelujen valtionosuus on noin 2,2 mrd. euroa. Valtionosuuden lisäosat ovat noin 280 milj. euroa ja verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus noin 808 milj. euroa. Verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasauksen tasauslisäykset ovat 909 milj. euroa ja tasausvähennykset -101 milj. euroa.

Kehyskauden lopussa vuonna 2027 peruspalvelujen valtionosuudet ovat noin 3,5 mrd. euroa. Valtionosuuden kasvu johtuu vuonna 2025 voimaan tulevasta TE-palvelu-uudistuksesta, jonka yhteydessä noin 900 milj. euroa määrärahoja siirretään työ- ja elinkeinoministeriön sekä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön hallinnonaloilta kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen. Vuodesta 2025 valtionosuuden tasoon vaikuttavat myös työllisyyspalveluita koskevat hallitusohjelmassa sovitut toimenpiteet. Maahanmuuttajaaitien aseman parantamiseen kohdistetaan vuodesta 2025 alkaen noin 5 milj. euroa ja ruotsinkieliseen kotoutumiskoulutukseen noin 0,5 milj. euroa. Lisäksi kehitetään kotoutumispalveluihin kuuluvan kielikoulutuksen saatavuutta työpaikoilla, jonka johdosta valtionosuutta lisätään 2 milj. eurolla vuodesta 2027 alkaen. Työllisyysemäärärahojen alentaminen ja sitä vastaavat lainsäädännön muutokset vähentävät puolestaan valtionosuutta vuodesta 2025 alkaen 37 milj. euroa ja pakolaiskiintiön lasku noin 1 milj. eurolla. Lisäksi kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten kokonaisuudistus vähentää valtionosuutta 7,5 milj. eurolla vuodesta 2027 alkaen. Hallitusohjelman mukaan esi- ja perusopetusta vahvistetaan hallituskauden aikana muun muassa kasvattamalla perusopetuksen vähimmäistuntimäärää 2–3 vuosiviikkotunnilla laajentamalla opetussuunnitelmaa, uudistamalla kolmiportaista tukea koskevan lainsäädännön sekä varmistamalla, että kielenopetukseen on varattu riittävästi tuntiresursseja. Lisäksi osana perusopetuksen vahvistamista vakiinnutetaan perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen tasa-arvorahoitus. Kokonaisuutena perusopetuksen vahvistamiseen on varattu 50 milj. euroa vuonna 2024, 100 milj. euroa vuonna 2025, 150 milj. euroa vuonna 2026 ja 200 milj. euroa vuodesta 2027 alkaen. Perusopetuksen vahvistamisen toimenpidekokonaisuus sisältänee myös kuntien valtionosuuteen tulevana vuosina vaikuttavia tehtävämuutoksia. Toimenpiteitä tai niitä koskevaa rahoitusta ei kuitenkaan ole toistaiseksi huomioitu kehyskauden valtionosuuden tasossa, vaan toimenpiteet ja niiden vaikutus valtionosuuteen tarkentuvat jatkovalmistelun yhteydessä.

Tavoitteena on uudistaa peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmä hallitusohjelman linjausten mukaisesti sekä lisätä järjestelmän ymmärrettävyyttä ja läpinäkyvyyttä. Aikataulun osalta tavoitteena on, että hallituksen esitys voidaan antaa eduskunnalle kevälistuntokaudella 2025 ja uusi lainsäädäntö tulisi voimaan 1.1.2026.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla valtionavustusten tasoa alennetaan hallitusohjelman mukaisesti asteittain 10 milj. euroa vuonna 2024, 25 milj. euroa vuonna 2025, 50 milj. euroa vuonna 2026 ja 125 milj. euroa vuodesta 2027 lukien. Vuoden 2024 säästöstä 2,5 milj. euroa arvioidaan kohdistuvan kuntiin. Vuosien 2025–2027 säästöjen kohdentuminen ja vaikutukset kuntiin tarkentuvat valmistelun edetessä.

Lakimuutokset

Kunnan talouteen ja toimintaympäristöön vaikuttavat myös lakimuutokset. Kuntien roolia kotoutumisen edistämisestä vahvistetaan 1.1.2025 voimaan tulevan kotoutumislain (681/2023) mukaisesti. Kunnille myönnetään rahoitusta muun muassa matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapalveluihin, monialaiseen osaamiskeskustyyppiseen toimintaan, monikielisen yhteiskuntaorientaation järjestämiseen sekä työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseen. Osa kotoutumislain mukaisista kuntien kotoutumisen edistämisen kustannuksista korvataan vuoden 2025 alusta lukien osana peruspalveluiden valtionosuusjärjestelmää. Valtio korvaa vuonna 2024 voimassa olevan kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) 6 luvun ja vuodesta 2025 alkaen uuden kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) 8 luvun mukaisesti kunnalle pakolaisten vastaanotosta aiheutuvia kustannuksia laskennallisen perusteen tai todellisten kustannusten mukaan. Pakolaiskiintiö vuosina 2024–2027 on hallitusohjelman mukaisesti 500 henkilöä/vuosi. Laskennallisia korvauksia maksetaan hallitusohjelman mukaisesti vuodesta 2025 lähtien aiemman kolmen vuoden sijaan kahdelta vuodelta, kiintiöpakolaisten osalta aiemman neljän vuoden sijaan kolmelta vuodelta.

Työvoimapaalveluiden järjestämisvastuu sekä työttömyysturvan laajentuva rahoitusvastuu siirtyvät kunnille 1.1.2025. Kevään 2023 julkisen talouden suunnitelmassa kunnille siirtyvien työ- ja elinkeinopalveluiden kustannusten on arvioitu vuonna 2025 olevan noin 663 milj. euroa. Lopullinen rahoituksen taso määritellään valtion vuoden 2024 talousarvion perusteella. Mahdolliset uudet, vuodesta 2025 voimaantulevat tehtävämuutokset huomioidaan myös rahoituksen lähtötasossa. Uudistuksen yhteydessä kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennetaan koskemaan työmarkkinatuen lisäksi myös perus- ja ansiopäivärahaa. Työttömän osallistuminen työllistymistä edistävään palveluun ei jatkossa enää katkaisisi kunnan vastuuta työttömyysetuuden rahoituksesta.

Kuntien on huomioitava myös uudistettu energiatehokkuusdirektiivi (EED). Osa direktiivin velvoitteista tulee voimaan jo vuoden 2024 alusta. Rakennuksiin liittyvien velvoitteiden sisältö täsmentyy lopullisesti vasta, kun meneillään olevat rakennusten energiatehokkuusdirektiivin (EPBD) neuvottelut saadaan päätökseen. Tällä hetkellä ei ole vielä täysin selvää, miten velvoitteet tullaan toimeenpanemaan ja mitä toimia ne edellyttävät. Selvää on kuitenkin, että energiatehokkuusvaatimusten huomiointi korjaushankkeissa tulee jatkossa korostumaan. Velvoitteiden toteuttaminen tulee vaatimaan kunnilta entistä tarkempaa tiedonkeruuta ja seuranta rakennuksista, rakennusten korjauksista ja energiankulutuksesta. Kuntien vapaaehtoisten energiatehokkuussopimusten rooli tulee vahvistumaan entisestään. Lisäksi energiatehokkaiden hankintojen kriteereistä on tulossa entistä velvoittavampia muun muassa hankittavien tai vuokrattavien rakennusten osalta.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla ei ole suoria kuntiin vaikuttavia muutoksia vuosille 2024–2027. Sitä vastoin välillisesti kuntiin vaikuttavia muutoksia, ja tällöin erityisesti kuntien rahoitusosuuteen työttömyysturvasta ja perustoimeentulotuesta, tehdään huomattavan paljon. Muutoksia, joilla on merkittäviä vaikutuksia kuntatalouteen, tehdään työttömyysturvaan, lapsilisiin ja asumisen tukiin (eläkkeensaajan asumistukea lukuun ottamatta).

Laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä ja rakentamislaki asettavat kunnille velvoitteita uudistaa tiedonhallintaansa kaavoituksen ja rakentamisen luvituksen osalta. Kuntia ja maakuntien liittoja tuetaan 4 milj. euron vuosittaisella avustuksella (2024–2026) tarvittavien tiedonhallinnan uudistusten toteutuksessa. Samalla varmistetaan hallittu siirtyminen uusien velvoitteiden mukaiseen viranomaistyöhön

Julkisten hankintayksiköiden on ajoneuvohankinnoissaan otettava huomioon hankittavien ajoneuvojen ympäristöystävällisyys ja energiatehokkuus. Tämä koskee myös kuljetuspalveluhankintoja, joista tietty osuus on tehtävä ympäristöystävällisillä ja energiatehokkailla ajoneuvoilla. Näiden ns. puhtaiden ajoneuvojen osuus vaihtelee ajoneuvokategorioittain ja myös hankintayksikön sijainnin mukaan: kunnille on omat tavoiteosuudet ja muille julkisille hankintayksiköille omansa. Vaatimuksen taustalla on elokuun 2021 alussa voimaan astunut laki ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista (740/2021). Lailla pyritään edistämään liikenteen päästövähennyksiä kasvattamalla nolla- ja vähäpäästöisten ajoneuvojen osuutta julkisissa hankinnoissa. Direktiivi asettaa jäsenmaille sitovat prosentuaaliset vähimmäisvelvoitteet puhtaiden ajoneuvojen osalta kahdelle hankinta-ajanjaksolle, jotka ovat 2.8.2021-31.12.2025 sekä 1.1.2026-31.12.2030.

Lailla on vaikutuksia laajasti kuntasektorin ajoneuvohankintoihin sekä joukkoliikenteen ja lakisääteisten henkilö- kuljetusten ja kuljetuspalveluiden hankintoihin. Laki sisältää julkisille hankintayksiköille veloitteen varmistaa vähimmäisosuus puhtaita ajoneuvoja kahdella hankinta-ajanjaksolla. Kuntien vähimmäisveloitteet koskevat lain yksityiskohtaisten perustelujen mukaan kuntien itse hankkimien sekä kunnan järjestämisvastuulla olevien palveluiden hankkimista palveluntuottajalta sopimukseen perustuen. Tervolan kunnan on kilpailutettava koulukuljetus- ja joukkoliikenne talousarvio- ja suunnitelmakauden aikana, jolloin uuden lain veloitteet koskettavan myös tätä hankintaa.

Tervolan kunnan talouden kehitysnäkymät

Vuonna 2022 kunnan taloudenhoito toteutui kokonaisuudessaan talousarviossa ennakoitua huomattavasti paremmin. Etenkin osakuussähkön arvioitua huomattavasti parempi tuotto, muut satunnaiset kertaerät sekä koronakuitoimina myönnetty avustushännät johtivat arvioitua parempaan tulokseen. Toimintakatteeksi muodostui –23,47 milj. euroa ja vuosikatteeksi 2,81 milj. euroa. Tilikauden tulos oli 2,34 milj. euroa ja tilinpäätössiirtojen jälkeen tilikauden ylijäämä oli 2,52 milj. euroa. Kunnan lainakanta oli 2,82 milj. euroa. Kertynyt ylijäämä 31.12.2022 oli 19,26 milj. euroa. Kunnan rahavarat vuoden 2022 päättyessä olivat 10,88 milj. euroa.

Vuosi 2023 tulee toteutumaan budjetoitua paremmin. Verotulot ovat ennusteiden perusteella ylittämässä budjetoidun, myös maksutuotot kertyvät todennäköisesti arvioitua positiivisemmin. Vastaavasti toimintamenot toteutuvat kohtuullisesti.

	TP 2022	TA+muutos 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintakate	-23,5	-10,0	-10,4	-10,7	-10,9
Verotulot	12,5	7,3	7,2	7,3	7,4
Valtionosuudet	11,9	4,0	4,1	4,2	4,6
Vuosikate	2,8	1,4	1,1	1,2	1,5
Poistot	0,5	-1,1	-1,4	-1,3	-1,3
Tilikauden tulos	2,5	0,2	-0,3	-0,1	0,2
Nettoinvestoinnit	-1,76	-4,5	-4,98	-1,9	-0,6
Lainakanta 31.12.	2,82	2,8	1,9	6,4	6,4

Taulukko 1 Tervolan kunnan talouden kehitys vuosina 2022–2026, milj. euroa

Vuoden 2024 talousarvion kokonaistulot ovat 14 806 250 euroa ja kokonaismenot 20 083 470 euroa. Arviot tuloista merkitsevät noin viiden prosentin laskua vuoden 2023 talousarvioon. Talousarvioesityksessä on huomioitu ruokahuollon uudelleenjärjestely vuoden 2024 alusta. Ruokahuolto järjestetään kunnanvaltuuston 7.9.2023 tekemän päätöksen pohjalta in-house -yhtiö Meri-Lapin kuntapalvelut Oy:n kautta.

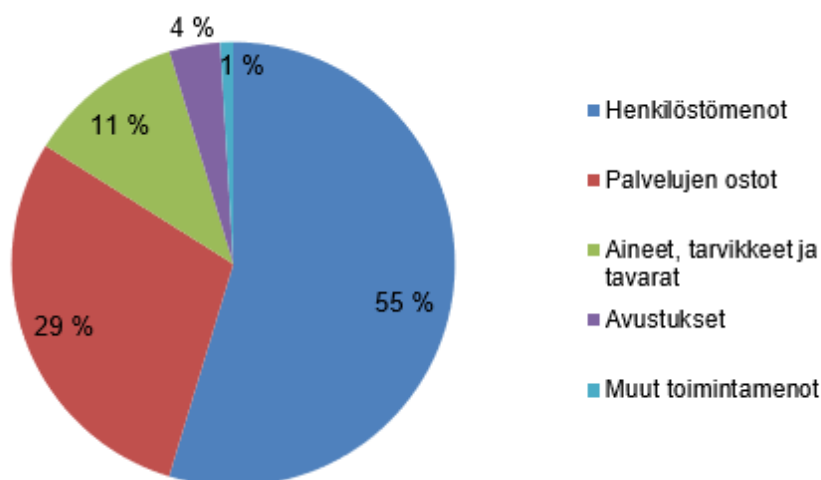
Toiminta- ja investointimenojen kehitys suunnittelukaudella

Toimintamenot

Kunnan ulkoiset toimintamenot vuonna 2024 ovat yhteensä 13,26 milj. euroa. Tästä henkilöstömenoja on 7,41 milj. euroa ja palvelujen ostoja 3,90 milj. euroa. Aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin arvioidaan käytettävän 1,32 milj. euroa, avustuksiin 0,50 milj. euroa ja muihin menoihin 0,13 milj. euroa.

	TP 2022	TA+muutos 2023	TA 2024	Muu- tos-% ed. v.	TS 2025	Muu- tos-% ed. v.	TS 2026	Muu- tos-% ed. v.
Toimintamenot (ulk.)								
Henkilöstömenot	-12 754 655	-7 425 900	-7 411 970	-0,2	-7 481 020	0,9	-7 810 750	4,4
Palvelujen ostot	-11 585 914	-3 914 200	-3 903 800	-0,3	-3 915 500	0,3	-3 858 700	-1,5
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 961 569	-1 617 200	-1 315 800	-18,6	-1 331 200	1,2	-1 329 900	-0,1
Avustukset	-734 796	-433 800	-502 300	15,8	-488 800	-2,7	-525 800	7,6
Muut toimintame- not	-237 132	-299 400	-128 800	-57,0	-229 800	78,4	-131 300	-42,9
	-27 274 065	-13 690 500	-13 262 670	-3,1	-13 446 320	1,4	-13 656 450	1,6
Toimintakate	-23 473 658	-10 537 600	-10 430 770	1,0	-10 707 120	2,6	-10 934 250	2,1

Taulukko 2 Ulkoisten toimintamenojen kehitys menolajeittain

Kuvio 9 Eri toimintamenojen jakautuminen talousarviossa 2024

Henkilöstökulut muodostavat jatkossa yli puolet kunnan toimintamenoista. Nykyiset kunta-alan virka- ja työehtosopimukset ovat voimassa 1.5.2022–30.4.2025. Kolmen vuoden sopimuskaudella työvoimakustannukset nousevat korkoa korolle laskien keskimäärin 8,79 prosenttia. Työnantajakohtainen työkyvyttömyyseläkemaksu on Tervolan osalta ollut vuonna 2023 0,76 %, joka on keskimääräistä maksua (1,1 %) matalampi. Pienenemiseen ovat vaikuttaneet mm. osatyökykyisten työjärjestelyt. Arvion mukaan maksu olisi vuonna 2024 0,81 %. Henkilöstökulut pysyvät arvion mukaan vuonna 2024 lähes vuoden 2023 tasolla. Tämän jälkeen henkilöstökulut kääntyvät nousuun, vuoteen 2026 mennessä henkilöstökulujen arvioidaan nousevan yhteensä 5,38 %.

Palvelujen ostot muodostavat jatkossa noin 30 % kunnan toimintamenoista. Palvelujen ostojen arvioidaan laskevan hiukan vuoteen 2023 verrattuna. Kustannusten noususta johtuen taloussuunnitelmavuosina palveluiden ostojen arvioidaan pysyvän vuoden 2024 tasolla ollen noin 3,90 milj. euroa.

Loput toimintamenoista koostuvat pääosin aine-, tarvike- ja tavaraostoista, avustuksista ja vuokramenoista. Aineet, tarvike- ja tavarakustannukset ovat vuonna 2024 n. 1,32 milj. euroa, mikä on selvästi vähemmän kuin vuoden 2023 muutetussa talousarviossa. Tämä johtuu ruokahuollon siirtymisestä pois kunnan toiminnasta. Tulevina vuosina näiden kustannusten arvioidaan hieman kohoavan. Avustusmenojen kehitykseen vaikuttaa paitsi lakisääteisiin tukiin tehtävät indeksitarkistukset, myös avustusten hakijoiden määrän vaihtelu. Avustukset nousevat tulevina vuosina johtuen mm. vauvarahasta sekä kuntalisäkoikeilusta. Avustusten määrä arvioidaan olevan vuonna 2024 0,50 milj. euroa.

Investointimenot

Suunnittelukauden investointimenot ovat korkeimmillaan talousarviovuonna 2024. Talousarviovuodelle on budjetoitu yhteensä 4.970.000 euroa investointimäärärahoja. Investointimäärärahat nousevat vuoteen 2023 verrattuna 10,2 prosenttia. Investointien rahoitusosuudet laskevat ollen 149.800 euroa. Maanmyyntituloja on arvioitu kertyvän 36.000 euroa. Vuoden 2024 nettoinvestoinnit ovat 4.820.200 euroa eli ne nousevat vuodesta 2023 13,3 %. Taloussuunnitelmavuosien nettoinvestoinnit vuonna 2025 ovat 1.820.500 euroa ja vuonna 2026 580.000 euroa. Eromääräisesti merkittävimmät tulevien vuosien investoinnit ovat uuden rivitalon rakentaminen, Mattisen kevyen liikenteen väylä sekä Heikkelin peruskorjaus. Suunnittelukauden investointeja esitetään yksityiskohtaisemmin talousarvion ja -suunnitelman investointiosassa.

Toiminnan ja investointien rahoitus suunnittelukaudella

Toimintatulot

Kunnan ulkoiset toimintatulot vuonna 2023 ovat yhteensä 2,83 milj. euroa. Tästä myyntituloja on 0,45 milj. euroa ja maksutuloja 0,37 milj. euroa. Tukia ja avustuksia arvioidaan saatavan 0,62 milj. euroa. Muita toimintatuloja arvioidaan kertyvän 1,39 milj. euroa.

	TP 2022	TA+ muutos 2023	TA 2024	Muu- tos-% ed. v.	TS 2025	Muu- tos-% ed. v.	TS 2026	Muu- tos-% ed. v.
Toimintatulot (ulk.)								
Myyntitulot	488 505	929 500	447 040	-51,9	422 000	-5,6	422 000	0,0
Maksutulot	1 678 842	301 600	369 400	22,5	356 200	-3,6	356 200	0,0
Tuet ja avustukset	920 702	588 400	621 960	5,7	563 900	-9,3	543 500	-3,6
Muut toimintatulot	712 358	1 333 400	1 393 500	4,5	1 397 100	0,3	1 400 500	0,2
	3 800 407	3 152 900	2 831 900	-10,2	2 739 200	-3,3	2 722 200	-0,6

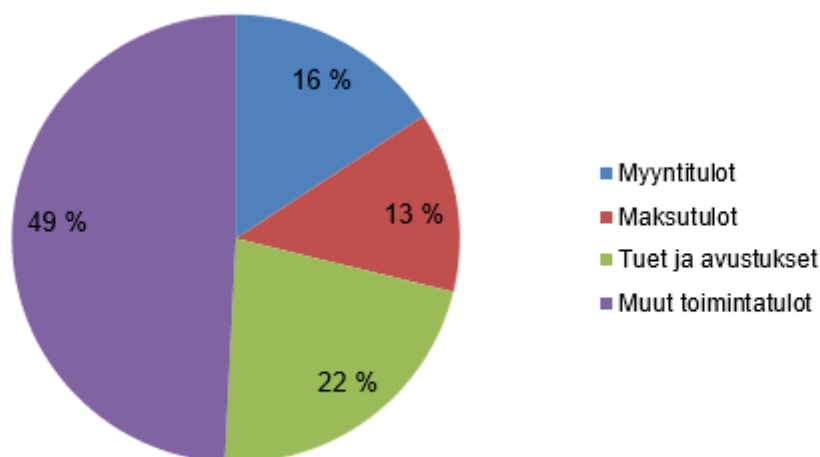
Taulukko 3 Ulkoisten toimintatulojen kehitys tulolajeittain

Vuodesta 2023 myyntitulot laskevat 51,9 % ollen 0,45 milj. euroa. Myyntituloja kertyy muun muassa kaukolämmön myynnistä. Palvelujen myyntihinnoissa on tärkeää huomioida tuotantokustannusten nousu. Myyntitulot laskevat 5,6 % vuodesta 2024 vuoteen 2025. Vuonna 2026 myyntitulojen arvioidaan olevan samalla tasolla vuoteen 2025 nähden.

Maksutuotot ovat vuonna 2024 0,39 milj. euroa eli 22,5 %:a vuotta 2023 suuremmat. Selkeä muutos johtuu varhaiskasvatuksen maksutuotoista. Vuodelle 2023 maksutuottoja on budjetoitu melko vähän, johtuen ilmaisen varhaiskasvatuksen kokeilusta. Alle vuoden kestäneistä hoitosuhteista maksut kertyvät. Maksutuotot laskevat hieman vuonna 2025, 0,36 milj. euroon.

Tukien ja avustusten arvioidaan nousevan 5,7 % vuodesta 2023. Tukien ja avustusten kehitys on riippuvainen muun muassa käyttötalouden hankkeiden ja niihin haettavan ulkopuolisen rahoituksen toteutumisesta. Vuonna 2025 tukien ja avustusten arvioidaan laskevan 9,3 %: a ja vuonna 2026 3,6 %:a.

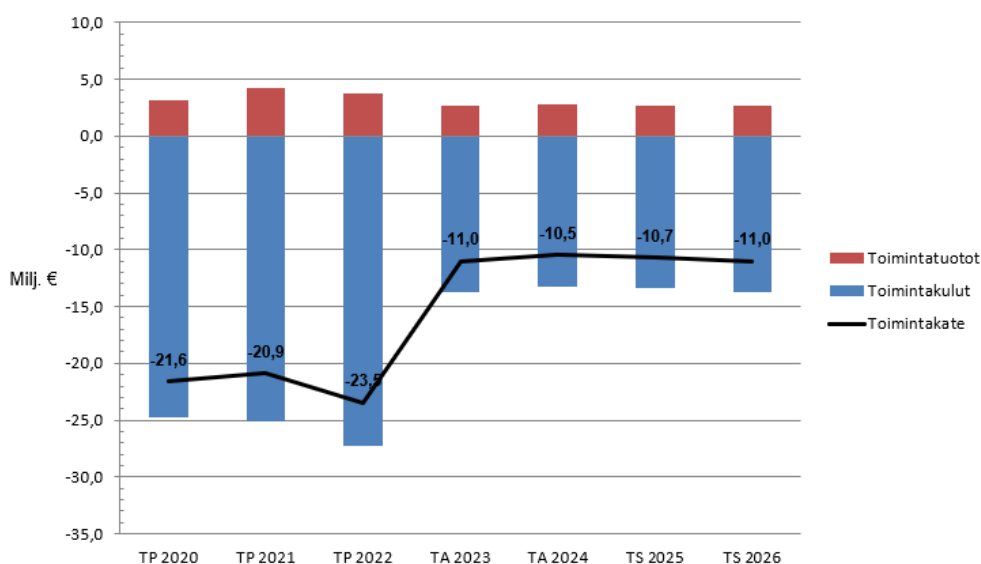
Muista toimintatuloista valtaosa kertyy asuin- ja liikehuoneistojen sekä ainakin seuraavan kahden vuoden ajan sosiaali- ja terveystalouden toimitilojen vuokrauksesta. Muut toimintatuotot nousevat 4,5 %: vuodesta 2023 ollen 1,39 milj. euroa. Muiden toimintatulojen arvioidaan pysyvän suunnilleen vuoden 2024 tasolla koko suunnittelukauden.

Kuvio 10 Eri toimintatulolajien jakautuminen talousarviossa 2024

Toimintakate

Vuoden 2024 talousarvion mukainen toimintakate eli toimintatulojen ja -menojen erotus on -10.430.770 euroa. Tämä tarkoittaa, että toimintamenoista saadaan katetuksi toimintatuloilla 21,4 prosenttia. Näin ollen verotuloista ja valtionosuuksista koostuvalla verorahoituksella jää katettavaksi 78,6 prosenttia. Vuoden 2022 talousarvion mukainen toimintakate on 9,8 prosenttia vuoden 2021 tilinpäätöstä heikompi. Vuonna 2023 toimintakatteen odotetaan parantuvan 56,4 prosenttia vuoden 2022 talousarvioon nähden. Vuonna 2024 toimintakate heikentyy 1,4 % vuoden 2023 talousarviosta ja vuonna 2025 ja 2026 toimintakatteen ennustetaan heikentyvän edelleen. Vuonna 2026 toimintakate olisi arvion mukaan 19,9 %. Toimintakatteen ilmaiseman maksurahoituksen jatkuva heikkeneminen lisää painetta verorahoituksen kasvulle.

Kuvio 11 Toimintakatteen kehitys vuodesta 2020 vuoteen 2026, milj. euroa

Verorahoitus

Tervolan kunnan kunnallisveroprosentti on ollut vuodesta 2008 vuoteen 2019 asti 19,50. Talousarviovuodelle 2020 kunnanvaltuusto päätti 7.11.2019 nostaa kunnallisveroprosenttia 0,50 %-yksikköä 20,00 %:iin. Sote-uudistuksen takia kuntien kunnallisveroprosenttia leikattiin 12,64 %-yks., joten talousarviovuonna 2023 kunnallisveroprosentti oli 7,36 %. Kunnanvaltuusto päätti 26.10.2023 alentaa kunnallisveroprosenttia 6,9 %:iin. Kuntaliiton ennakkotiedon mukaan kuntien keskimääräinen painotettu veroprosentti vuonna 2024 on 7,46, kun se vuonna 2022 oli 7,37. Lapin kuntien keskimääräinen veroprosentti on vuonna 2024 8,63 (vuonna 2023 8,54). Talousarviovuodelle 2024 vahvistetut kiinteistöveroprosentit pysyvät samana, paitsi jos valtioneuvoston esitys maapohjan yleisestä kiinteistöveroprosentista toteutuu. Tällöin yleinen kiinteistöveroprosentti nousee 1,3 %:iin.

VERO	%
Kunnan tulovero	6,90
Kiinteistövero:	
Yleinen kiinteistövero	0,95
Vakituinen asuinrakennus	0,41
Muu asuinrakennus	1,00
Voimalaitos	3,10
Yleishyödylliset yhteisöt	0,00

Taulukko 4 Kunnan veroprosentit vuonna 2024

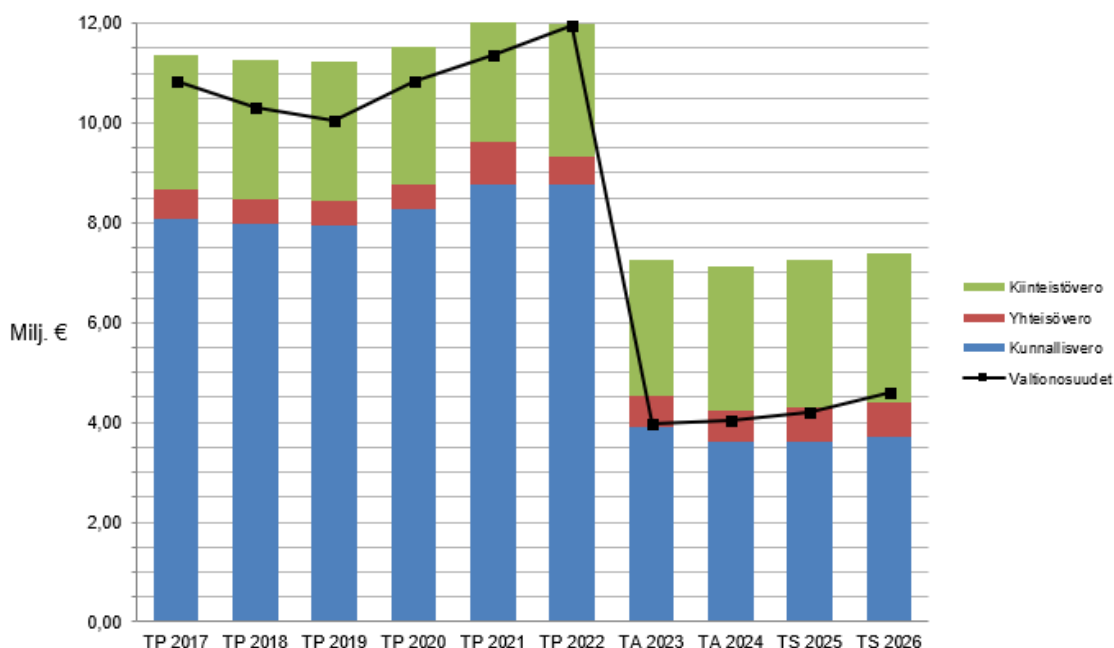
Vuosien 2025–2026 verotuloarviot on laskettu kunnanvaltuuston 26.10.2023 vahvistamilla veroprosenteilla.

Verotuloja arvioidaan kertyvän vuonna 2024 yhteensä 7.137.000 euroa. Tästä kunnallisveron tuotoksi on arvioitu 3.598.000 euroa, osuudeksi yhteisöveron tuotosta 639.000 euroa ja kiinteistöverotuotoksi 2.900.000 euroa. Verotuloja arvioidaan kertyvän kaikkiaan 1,72 prosenttia vuodelle 2023 budjetoitua vähemmän, johtuen veroprosentin laskusta. Kunnallisverotulojen arvioidaan lähivuosina kehittyvän maltillisesti, koska väkiluku on edelleen laskussa. Kiinteistöverotuloarviossa ei ole huomioitu valmistelussa olevaa kiinteistöverouudistusta.

	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Kunnallisvero	3 598 000	3 598 000	3 712 000
Yhteisövero	639 000	687 000	702 000
Kiinteistövero	2 900 000	2 978 000	2 978 000
Yhteensä	7 137 000	7 263 000	7 392 000

Taulukko 3 Kunnan verotulot 2024–2026

Valtionosuudet nousevat vuonna 2024 hieman vuodesta 2023. Talousarviovuodelle 2024 on budjetoitu käyttötulouden valtionosuuksia 4.050.000 euroa, josta peruspalvelujen valtionosuus on noin 3,56 milj. euroa, verotulomenetysten kompensatio 0,49 milj. euroa sekä opetus- ja kulttuuriministeriön rahoitus noin -0,10 milj. euroa. Peruspalvelujen valtionosuus sisältää verotuloihin perustuvaa valtionosuuden tasausta 1,30 milj. euroa. Vuodelle 2025 valtionosuuksia on arvioitu kertyvän 4.200.000 euroa ja vuodelle 2026 4.600.000 euroa. Tulevien vuosien valtionosuuksiin vaikuttaa TE-palveluiden siirtyminen kuntien hoidettavaksi 1.1.2025. Erittäin todennäköistä on, että sote-siirtolaskelmien täsmentymiset tulevat aiheuttamaan merkittäviä heikennyksiä kuntien valtionosuuksiin suunnitelmakaudella. Vuodelle 2024 ei heikennyksiä vielä tehdä. Ajankohtaisimman tiedon mukaan pysyvät valtionosuuksien lisävähennykset jaksotetaan vuosille 2025-2027. Tätä ei ole huomioitu taloussuunnitelman arvioissa, koska Valtiovarainministeriö ei ole antanut asiasta lopullisia laskelmia tai päätöksiä.

Kuvio 12 Verotulojen ja käyttötalouden valtionosuuksien kehitys vuosina 2017–2026, milj. euroa

Rahoitustulot ja -menot

Talousarviovuodelle 2024 on budjetoitu yhteensä 495.350 euroa rahoitustuloja, mikä on lähes puolet vähemmän kuin vuoden 2023 talousarviossa (880 000 euroa). Tämä johtuu Lapin Sähkövoima Oy:n osakkeiden omistuksen perusteella saatavan tulon pienentymisestä. Vuodelle 2024 osakkuussähkön tuotto arvioidaan olevan 400 000 euroa, tämä on puolet vähemmän kuin vuonna 2023. Myös suunnitelmavuosille osakkuussähkön tuoton arvioidaan olevan huomattavasti pienempi kuin kuluneina vuosina. Rahoitustuloja pienenee vuonna 2024 merkittävästi konserniyhtiöiden lainajärjestelyt, jotka koskevat Tervolan Energia ja Vesi Oy:ta, Tervolan Palveluverkot Oy:ta ja Tervolan Vuokratalot Oy:ta. Vuosien 2025 ja 2026 taloussuunnitelmissa on arvioitu, että lainajärjestelyitä ei jatketa. Rahoitusmenoja on budjetoitu yhteensä 180.400 euroa, joista 44.400 euroa on pääosin nykyisten ja budjetoitujen lainojen korkomenot ja 136.000 euroa muita rahoitusmenoja, joista suurimpana osakkuussähkön menot. Rahoitustulosten ja -menojen nettosumman arvioidaan nousevan vuonna 2025 lähes 166 tuhannella eurolla, mutta laskevan hieman siitä vuonna 2026, jolloin rahoitustulot- ja menot olisivat nettona 470.300 euroa. Rahoitustuloihin merkittävästi vaikuttaa osakkuussähkön tuotto sekä yhtiöiden lainajärjestelyt.

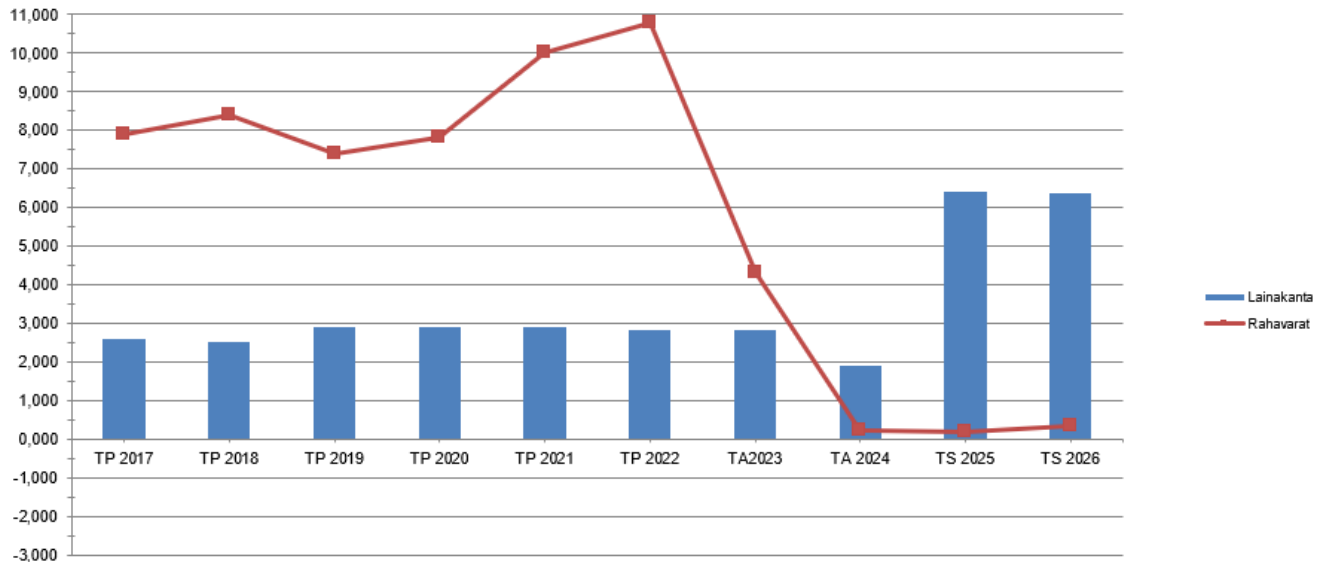
Lainakanta ja rahavarat

Kunnan lainakanta on pysynyt hyvin maltillisena viime vuodet. Viime vuosina lainamäärä on pääsääntöisesti pienentynyt. Vuosina 2011–2014 investoinnit toteutettiin tulorahoituksella eikä uusia lainoja tarvinnut nostaa. Vuonna 2015 on nostettu korkotukilainaa 0,9 milj. euroa tehostetun asumisyksikön rakentamista varten. Vuosina 2016–2017 ei ole nostettu uutta lainaa. Vuonna 2019 nostettiin korkotukilainaa Kotikulleron peruskorjaukseen. Taloussuunnitelmasta poiketen, vuonna 2023 maksettiin kokonaisuudessaan pois vuonna 2008 otettu Kevan korkotukilaina, joka kohdistui tehostetun palveluasumisen yksikön rakentamiseen. Lainamäärä pieneni tämän vuoksi noin 1,4 milj. euroa. Vuoden 2023 lopussa lainakanta on 1 429 124 euroa, mikä tarkoittaa noin 500 euroa asukasta kohden. Vuonna 2024 esitetään nostettavaksi 500 000 euroa lainaa.

Vuonna 2025 esitetään nostettavaksi uutta lainaa 4,5 milj. euroa kunnan omien investointien ja kuntakonsernin investointien rahoittamiseksi. Lainojen lyhennyksiin on varattu n. 44 000 tuhatta euroa/vuosi. Lainalyhennyksissä ei ole huomioitu suunnitelmakauden lopulla otettavia lainoja. Taloussuunnitelman mukaan lainakanta on suunnitelmakauden lopussa 6,4 milj. euroa eli n. 2244 euroa asukasta kohden.

Taloussuunnitelmassa on huomioitu kunnan konserniyhtiöille myönnettyt lainat sekä tulevaisuuden lainatarpeet.

Arvion mukaan vuosikate ei riitä poistojen kattamiseen vuonna 2024 eikä vuonna 2025. Taloussuunnitelmakauden lopussa vuosikate arvioidaan olevan poistoja suurempi. Tämä tarkoittaa, että viimeistään vuonna 2025 varsinaista toimintaa on katettava kertyneillä rahavaroilla tai lainalla. Tilinpäätöksessä 2022 rahavarojen määrä oli 10,88 milj. euroa. Vuoden 2024 päättyessä rahavarojen arvioidaan olevan noin 1,12 milj. euroa. Taloussuunnitelmakaudella rahavarojen arvioidaan laskevan 0,25 milj. euroon.

Kuvio 13 Lainakannan ja rahavarojen kehitys vuosina 2017–2026, milj. euroa

Tervolan kunnan taloudellinen tilanne eräiden taloudellisten kriteerien mukaan

Taulukossa 6 tarkastellaan kuntakonsernin taloudellista tilannetta käyttäen raja-arvoja, jotka on määritelty kuntalain erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyä koskevassa pykälässä. Aiemmin tarkastelu koski vain kuntia, mutta nyt tarkastelu on laajennettu koskemaan kuntakonserneja. Tarkasteluun on otettu vain päättäneitä tilikausia, koska talousarviota ei laadita konsernitasolla.

Talouden tunnusluvut	Raja-arvo	2020	2021	2022
Konsernin vuosikatteen ja poistojen suhde	alle 80 %	130,3	190,4	190,4
Tulovero-%	väh. ka + 2 %-yks.	20,00	20,00	20,00
Konsernin lainat ja vuokravastuut e/asukas	väh. ka + 50 %	2 539	2373	2181
Konsernin laskennallinen lainanhoitokate	alle 0,8	3,4	5,4	5,8

Taulukko 6 Taloudellisten kriteerien mukaisten tunnuslukujen arvot vuosina 2020-2022

Kunnan tulkitaan olevan erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa, mikäli kunta ei ole kattanut taseeseen kertynyttä alijäämää enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien tai mikäli kertynyt alijäämä/asukas on kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1.000 € ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 €. Lisäksi arviointimenettely voidaan käynnistää, mikäli yllä olevan taulukon mukaiset rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat raja-arvot ovat täyttyneet kahtena vuonna peräkkäin. Vuonna 2022 kuntien keskimääräinen painotettu tuloveroprosentti oli 20,01 ja kuntakonsernien keskimääräinen lainakanta ja vuokravastuut 9.367 euroa/asukas. Tervolan kuntakonsernissa raja-arvoista ei täyttynyt yksikään vuonna 2022.

4 Henkilöstösuunnitelma

Henkilöstösuunnitelma koostuu taulukko-osioista ja tekstiosista. Taulukko-osiossa esitetään virkojen ja toimien lukumäärä, osa-aikaisuus sekä arviot työllistettävien lukumääristä ja sijaistarpeesta. Tuleville vuosille suunnitellut muutokset esitetään suhteessa talousarvion laadintavuoteen. Vertailutietona esitetään lisäksi tieto viimeksi päättyneeltä vuodelta. Henkilöstösuunnitelman tekstiosiossa esitetään kunnan henkilöstöjohtamiseen liittyvät tavoitteet ja periaatteet sekä perustellaan henkilöstömäärän kehitystä ja arvioidaan henkilöstömenojen kehitystä suunnittelukaudella. Henkilöstöä koskevia strategisia päämääriä ja tavoitteita on käsitelty kuntastrategiaosassa sekä kunnan toiminnan kehittämistavoitteiden yhteydessä.

Henkilöstöä koskevat periaatteet

Tervolan kunnan palvelussuhteet ovat pääsääntöisesti vakinaisia ja kokoaikaisia. Määräaikaaisuutta voidaan käyttää työntekijän omasta pyynnöstä ja silloin, kun tehtävän sijaisuus, avoinna olevaan virkaan tai toimeen kuuluvien tehtävien hoidon järjestäminen tai muu vastaava syy sitä vaatii. Muu vastaava syy voi olla esimerkiksi työharjoittelun tai määrätyn työkokonaisuuden suorittaminen.

Vuosiloman sijaisia ei pääsääntöisesti palkata.

Osa-aikaaisuutta voidaan käyttää työntekijän hakeutuessa omasta aloitteestaan kokoaikaisesta työstä osa-aikatyöhön sekä tämän seurauksena vapautuneen palvelussuhteen osan täyttämiseksi. Osa-aikaaisuutta voidaan käyttää myös, mikäli tuotannolliset ja taloudelliset syyt sitä edellyttävät tai mikäli työn määrä ei ole tehtävän luonteen vuoksi riittävä kokoaikaiseen työsuhteeseen.

Periaatteet työttömyysuhanalaisten ja ikääntyneiden työntekijöiden työkyvyn ylläpitämiseksi sisällytetään yhdenvertaisuus- ja koulutussuunnitelmiin.

Yli 6 kk kestävät palvelussuhteet julistetaan pääsääntöisesti julkisesti haettaviksi hallintosäännön määräyksen mukaisesti. Työpaikkojen täytössä otetaan huomioon kunnan henkilöstön uralla etenemisen mahdollisuus. Avoimeksi tulevien virkojen ja toimien haettavaksi julistamisesta ja täyttämisestä on aina sovittava kunnanjohtajan kanssa ennen toimenpiteisiin ryhtymistä.

Henkilöstömäärän kehitys

Kunnan henkilöstömäärä 31.12.2022 oli 289 (v. 2021: 288). Henkilöstömäärään on laskettu mukaan kaikki vuoden viimeisenä päivänä kunnan palveluksessa työskennelleet henkilöt palvelussuhteen laadusta ja kestosta riippumatta. Henkilöstösuunnitelmassa esitetty henkilöstön määrä ei ole aivan yhteneväinen tilinpäätöksen lukujen kanssa, koska henkilöstösuunnitelmaan eivät sisälly kaikki sijaiset ja määräaikaiset. Vakinaisen henkilöstön määrä vuoden 2022 päättyessä oli 208 henkilöä (72 %). Erilaisissa määräaikaisissa palvelussuhteissa oli yhteensä 81 henkeä (28 %), joista sijaisia 33, työllistettyjä 8 ja muita määräaikaisia 28 henkeä.

Määräaikaisten palvelussuhteiden osuus on pysytellyt samalla tasolla viime vuosina. Määräaikaaisuutta käytetään jatkossakin vain perustellusta syystä tai työntekijän omasta pyynnöstä. Määräaikaisista työ- ja virkasuhteista on käyty neuvottelut vuoden 2015 loppupuolella ammattijärjestöjen kanssa. Neuvottelujen tuloksena on kunnanhallitus esittänyt hallintokunnille, että ne harkitsisivat varahenkilöjärjestelmän käyttöönoton laajentamista tehtävissä, joissa tarvitaan paljon lyhytaikaisia sijaisia. Lisäksi hallintokunnille esitettiin, että toistaiseksi voimassa olevia virka- ja työsuhteita täytettäessä otettaisiin mahdollisuuksien mukaan entistä enemmän huomioon hakijan työkokemus Tervolan kunnan määräaikaisissa palvelussuhteissa.

Sijaisia talousarviovuonna arvioidaan tarvittavan lähinnä sivistystoimessa.

Suunnittelukaudella vakinaisen henkilöstön määrä vähenee, mikäli kunnan palvelurakenteessa tapahtuu muutoksia, jotka mahdollistavat henkilöstömäärän pienenemisen. Henkilöstösuunnitelmasta on poistettu sote-uudistuksesta johtuen hyvinvointialueelle siirtyneet henkilöt.

Kunnanjohtajan esitys sisältää yhden uuden vakituisen toimen, hyvinvointiohjaajan, jota sivistyslautakunta on esittänyt perustettavaksi vuodelle 2024. Lisäksi kunnanjohtajan esitykseen sisältyy määräaikainen suunnittelijan toimi teknisen lautakunnan alaisuuteen.

Talousarviovuoden lopussa henkilöstön määrän työllistetyt mukaan lukien arvioidaan olevan 141 henkeä.

Henkilöstömenojen kehitys

Henkilöstömenot olivat vuoden 2022 tilinpäätöksen mukaan 12,58 milj. euroa. Vuoden 2023 talousarviossa henkilöstömenoihin on varattu 7,16 milj. euroa. Ennusteen mukaan henkilöstökulut tulevat toteutumaan talousarvion mukaisesti. Vuonna 2024 henkilöstökulujen on arvioitu olevan 7,41 milj. euroa.

Nykyiset kunta-alan virka- ja työehtosopimukset ovat voimassa 1.5.2022–30.4.2025. Sopimuskaudella työvoimakustannukset nousevat korkoa korolle laskien keskimäärin 8,79 prosenttia. Perusratkaisun sopimuskorotusten taso ilman kehittämisohjelmaa vuosina 2023–2024 on sidottu niin sanottuun yleiseen linjaan. Vuonna 2022 vuosikeskiarvovertailussa edelliseen vuoteen verrattuna kustannukset nousivat keskimäärin 1,76 prosenttia. Vuonna 2023 nousua on vähintään keskimäärin 3,05 prosenttia ja vuonna 2024 vähintään keskimäärin 3,11 prosenttia.

Vuonna 2018 tehtiin valtuustoaloite, jossa esitettiin henkilökunnan palkitsemista hyvästä tuloksesta tulospalkkauksen muodossa. Aloitteen johdosta kunnanhallitus asetti tulospalkkausta selvittävän työryhmän, jonka tekemän esityksen henkilöstön palkitsemisesta kunnanhallitus hyväksyi 24.6.2019.

14.11.2023

Tehtävänimike	TP 2022	TA 2023	Muutokset +/- kpl		
			TA 2024	TS 2025	TS 2026
KUNNANHALLITUS					
YLEISJOHTO					
Kunnanjohtaja	1	1			
Hallintojohtaja	1	1			
Hallintosihteeri	1	1			
Toimistosihteeri		1			
Palvelusihteeri	1	1			
Pääkirjanpitäjä	1	1			
Kirjanpitäjä	1	1			
Kirjanpitäjä-palkkasihteeri		0,5			
Atk-tukihenkilö	2	1			
ICT-suunnittelija		1			
Yksilövalmentaja	1	1			
Työvalmentaja	1	1			
Pakolaisohjaaja (m.a.)	1	1			
HENKILÖSTÖ					
Palkkasihteeri	1	1			
Kirjanpitäjä-palkkasihteeri		0,5			
HENKILÖSTÖ YHTEENSÄ	12	14	14	14	14
MAASEUTULAUTAKUNTA					
MAASEUTUELINKEINOT					
Maaseutupäällikkö	1	1			
Maaseutusihteeri	1	1			
Maaseutuasiamies	1	1			
Toimistosihteeri	1,7	1,7			
HENKILÖSTÖ YHTEENSÄ	4,7	4,7	4,7	4,7	4,7
TEKNINEN LAUTAKUNTA					
TEKNINEN JOHTO					
Tekninen johtaja	1	1			
Rakennusinsinööri	1	1			
Hallintosihteeri	1	1			
Toimistosihteeri	0,3	0,3			
Rakennuttajainsinööri		1			
Suunnittelija			1		
KIINTEISTÖT					
Kiinteistönhoitaja	3	3			
Kirvesmies	2	2			
Siivouspalveluesimies		1			
Siivooja	11	8			
Siivooja (52 %)	0,52	0,52			
Työllistetyt (m.a.)					
YLEISET ALUEET					
Ulkoalueiden hoitaja	1	2			
Liikuntapaikkojen hoitaja	1	1			
Työllistetyt (m.a.)					
HENKILÖSTÖ YHTEENSÄ	21,82	21,82	22,82	22,82	22,82

Tehtävänimike	TP 2022	TA 2023	Muutokset +/- kpl		
			TA 2024	TS 2025	TS 2026
SIVISTYSLAUTAKUNTA					
SIVISTYSTOIMEN JOHTO					
Sivistysjohtaja	1	1			
Hallintosihteeri	1	1			
VARHAISKASVATUS					
Varhaiskasvatusjohtaja	1	1			
Varhaiskasvatuksen erityisopettaja	1	1			
Varhaiskasvatuksen opettaja	3	3			
Varhaiskasvatuksen sosionomi	0	0		3	
Lastenhoitaja	4	4			
Lastenhoitaja (m.a)	7	7		-3	
Päiväkotiapulainen (50 % kiinteistöt)	1	1			
Perhepäivähoitaja	2	0			
Perhepäivähoitaja (m.a.)	4	4			
PERUSKOULUTUS					
Rehtori	0,5	0,5			
Koulusihteeri	0,5	0,5			
Esiopettaja (osa-aik.)	1	1	-1		
Luokanopettaja	15	15	1		
Erityisopettaja	2	3			
Erityisluokanopettaja	1	1			
Lehtori	7	7			
Päätoiminen tuntiopettaja	5	5			
Päätoiminen tuntiopettaja (m.a.)	2	2			
Koulunkäynninohjaaja (77,4-100 %)	6	6			
Koulunkäynninohjaaja (46,8-100) (m.a.)	2	3			
TOISEN ASTEEN KOULUTUS					
Lukio					
Rehtori	0,5	0,5			
Koulusihteeri	0,5	0,5			
Lehtori	3	3			
KIRJASTO					
Kirjastotoimenjohtaja	1	1			
Kirjastovirkailija	2	2			
Kirjastoavustaja	1	1			
VAPAA-AIKA					
Vapaa-aikaohjaaja	1	1			
Nuoriso-ohjaaja	1	1			
Hyvinvointiohjaaja			1		
HENKILÖSTÖ YHTEENSÄ	77	77	78	78	78
Työllistetyt (m.a.) ⁽¹⁾	12	14	14	14	14
YHTEENSÄ	127,5	131,52	133,52	133,52	133,52
Arvio sijaisten tarpeesta (lkm)					
Viran- tai toimensijaiset	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Kunnanhallitus	3	3			
Maaseutulautakunta					
Tekninen lautakunta					
Sivistyslautakunta	6	7	7	7	7
Yhteensä	9	7	7	7	7
HENKILÖSTÖ 31.12.	137	138,52	140,52	140,52	140,52
1) Työllistetyt yhteensä					

5 Kunnan toiminnan kehittämistavoitteet

Kuntastrategia

Positiivinen ja osallistava viestintä

Kuvio 14 Tervolan strategiset suunnat

Kuntalain mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa tulee määritellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta. Kuntastrategian ottamisesta huomioon kunnan talousarvion ja -suunnitelman laatimisessa säädetään 110 §:ssä. Kuntastrategia tarkistetaan vähintään kerran valtuuston toimikaudessa. Kunnanvaltuusto on hyväksynyt Tervolan kuntastrategian kokouksessaan 16.6.2022.

Viihtyisä, elinvoimainen Tervola

Missio Huolehdimme kuntalaistemme hyvinvoinnista ja kunnan elinvoimaisuudesta.

Visio Viihtyisä ja elinvoimainen Tervola (VET).

Strategian läpileikkaavat arvot ovat:

- Asukaslähtöisyys ja yrittäjähenkisyys
- Maaseudun ja paikallisuuden arvostaminen
- Vastuullisuus
- Idearikkaus ja innovaatiokykyisyys

Strategiset suunnat ja tavoitteet

1. Panostamme viihtyvyyteen.

Tavoite: Viihtyisä Tervola kaikille.

Mittarit	TA2024	2030
Asukasviihtyvyysskysely	9,0	9,9

2. Lisäämme Tervolan houkuttelevuutta, vetovoimaisuutta ja elinkeinorakenteemme monipuolisuutta.

Tavoite: Elinvoimainen, vetovoimainen ja pitovoimainen maaseutupitäjä.

Mittarit	TA2024	2030
Asukasluku	2900	3050
Vuosittain peruskorjatut vuokra-asunnot	4kpl	100 %
Rakennusluvut	50	60
Syntyneet lapset	25	30
Nettomuutto	+20	+10
Yritysten nettolisäys	+10	+10
Työllisyysaste	75 %	80 %
Työttömyysaste	8 %	8 %
Työpaikkojen omavaraisuusaste	92 %	95 %
Yrittäjäbarometri (asteikko 1-5)	3,5	4,9
Yhteisöveron kehitys	606.000 €	700.000 €

Panostamme suunnitelmallisesti maankäyttöön tarjotaksemme kysyntää vastaavia laadukkaita tontteja ja vuokra-asuntoja. Edistämme etätömahdollisuuksia kaikille ja tuemme palvelutarjonnan lisäämistä valokuituverkosamme.

Kehitämme kunnan tarjoamaa yritysneuvontaa. Vastaamme yritysten tontti- ja toimitilarapeisiin.

Maaseutukylät ja kuntakeskus luovat hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä myös hyvien liikunta- ja harrastusmahdollisuuksien kautta. Kouluissamme kehitetään turvallisia oppimisympäristöjä.

3. Panostamme kuntalaisten ja työntekijöiden hyvinvointiin ja turvallisuuteen kehittämällä Tervolan palveluja ja kumppanuuksia.

Tavoite: Toimivat palvelut ja hyvinvoivat kuntalaiset ja työntekijät kaikissa eri elämäntilanteissa.

Mittarit	TA2024	2030
Asukkaiden hyvinvointi (Taloustutkimus, asteikko 0-10)	9,0	9,9
Työntekijöiden työtyytyväisyys (Työhyvinvointikysely, asteikko 1-5)	4,5	4,9
Koettu turvallisuus (Taloustutkimus, asteikko 0-10)	9,0	9,9
Tapahtumien määrä	+20 % v. 2023 verrattuna	+30 % v. 2022 verrattuna

Kehitämme palveluja idearikkaalla suunnittelulla, hyvällä johtamisella ja hyvinvoivilla työntekijöillä. Hyödynnämme palvelutuotannossamme uutta teknologiaa sekä edistämme kumppanuuksia kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Tiivistämme yhteistyötä kuntakonsernin eri toimijoiden kanssa.

Edistämme työhyvinvointia, sillä hyvinvoivat, osaavat ja työssään viihtyvät työntekijät ovat toimintamme keskeisin voimavara. Kehitämme hyvää johtamista ja esimiestyötä.

4. Panostamme paikallisuuteen, vastuullisuuteen ja Tervolan brändin vahvistamiseen kunnan toiminnassa.

Tavoite: Paikallisen osaamisen ja tuotannon arvostaminen.

Mittarit	TA2024	2030
Kuntakonsernin tervolalaisten sopimus-kumppanien määrä	+20 % v. 2023 verrattuna	+30 % v. 2022 verrattuna
Uusiutuvan energian käyttöä lisäävien toimenpiteiden määrä	1	1
Lähiroukahankintojen osuus	+40 % v. 2023 verrattuna	+100 % v. 2023 verrattuna

Sitoudumme hyödyntämään paikallista uusiutuvaa energiaa. Teemme hankinnoissamme paikallisuutta tukevia ja kestäväen kehityksen mukaisia valintoja. Huomioimme kunnan hankinnoissa ja investoinneissa yritysvaikutukset.

5. Tuotamme monikanavaista viestintää.

Tavoite: Kuntalaiset, kumppanit ja muut tahot saavat tietoa Tervolan kunnan toiminnasta ja sen tarjoamista mahdollisuuksista positiivisen ja osallistavan viestinnän kautta.

Mittarit	TA2024	2030
Internet-sivujen kävijät	150.000	250.000
Sosiaalisen median seuraajat	+20 % v. 2023 verrattuna	+50 % v. 2022 verrattuna
Kunnallisen tiedotuslehden verkkolukijat	+25 % v. 2023 verrattuna	+50 % v. 2022 verrattuna
Viestintään osallistuvien ulkopuolisten tahojen määrä	2	4

Kehitämme markkinointia ja tiedotamme Tervolan mahdollisuuksista. Viestintämme on monikanavaista, vuorovaikutteista ja aktiivista. Viestimme Tervolan strategisista suuntauksista ymmärrettävästi ja näkyvästi.

Suunnittelukauden painopistealueet

Kunnanvaltuusto on kokouksessaan 22.9.2022 hyväksynyt kunnan ja kuntakonsernin suunnittelua ohjaaviksi tavoitteiksi taloussuunnitelmakaudelle 2023–2025 seuraavat:

Viihtyvyys:

1. Laadukkaat asunnot/asuntokannan parantaminen
2. Harrastepaikat, liikuntapaikat ja leikkipaikat ja niiden kunnossapito
3. Vahvistetaan ja ylläpidetään haja-asutusalueiden palveluja

Elinvoima:

1. Kemijoen ja luonnon hyödyntäminen (maisemointi)
2. Yritystonttien markkinointi
3. Tuetaan kylien elinvoimaisuutta

Hyvinvointi:

1. Kattavat lähipalvelut jatkossakin hva:lle siirtymisen jälkeen (vaikuttamistyö hyvinvointialueelle)
2. Riittävät henkilöstöresurssit palvelujen turvaamiseksi
3. Olemassa olevan kouluverkon säilyttäminen

Paikallisuus:

1. Lähirookapalveluiden kehittäminen
2. Kilpailutusten hyödyntäminen (positiivinen diskriminointi, laatukriteereiden asettaminen paikalliset huomioiden)

Positiivinen ja osallistava viestintä:

1. Tervolan kunnan ja uuden kuntabrändin tunnetuksi tekeminen kuntarajojen ulkopuolelle
2. Aktiivinen tiedottaminen
3. Avoimuus

Lyhyen tähtäimen toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2024:

Paikallisuus:

- osallisuuden vahvistaminen ja uusien osallisuuden muotojen kehittäminen
- paikallisten palveluiden ja tuotteiden markkinointi

Hyvinvointi:

- liikunta-aktiivisuuden lisääminen ja liikkumisympäristöjen kehittäminen
- viihtyisien ja turvallisten toimintaympäristöjen luominen

Elinvoima:

- tonttimarkkinoinnin tehostaminen
- kaavoitustyö
- kolmannen sektorin osaamisen hyödyntäminen palveluiden tuottamisessa

Strategisten tavoitteiden tarkoitus on parantaa Tervolan viihtyisyyttä. Tavoitteita tukee positiivinen ja osallistava viestintä.

Kunnanvaltuusto asettaa hallintokunnille vuosittain talousarvion valmistelun ja hyväksymisen yhteydessä lyhyen tähtäimen toiminnalliset tavoitteet, jotka on johdettu kuntastrategiasta ja valtuuston asettamista tavoitteista. Toiminnalliset tavoitteet esitetään talousarvion käyttötalousosassa. Hallintokunnat vievät tavoitteet edelleen tulosalueille operatiivisen johtamisen tueksi. Tavoitteiden toteutumista seurataan säännöllisesti osana muuta talouden ja toiminnan seurantaa.

Myös erillisten toimialakohtaisten ohjelmien ja kehittämishankkeiden tulee olla kunnan strategisista tavoitteista johdettuja.

Maapoliittinen ohjelma

Kunnan maapoliittisina tavoitteina on:

- osayleiskaavassa määritellyn hyvän ja tavoitteellisen yhdyskuntarakenteen turvaaminen
- kohtuuhintaisen tonttimaan tarjonnan turvaaminen
- yhdenvertaisuusperiaatteen toteuttaminen ja maakeinottelun estäminen
- viihtyisän ja virikkeellisen asuin ympäristön muodostumisen edistäminen
- yritystoiminnan toimintaedellytysten turvaaminen ja edistäminen

Maanhankinta

Rakennusmaan hankinnalla tulee turvata

- hyvä yhdyskuntarakenne ja kohtuuhintainen tonttimaa
- kunnan kehityksen kannalta merkittävien alueiden hankinta

Kunnan tulee pyrkiä hankkimaan omistukseensa rakentamiseen tarvittava raakamaa ennen alueen rakennuskaavoittamista. Raakamaareservinä kunnalla tulee olla maareservi, joka vastaa vähintään viiden vuoden rakentamistarvetta ja sijaitsee siten, että kaikki käyttöönoton edellytykset ovat olemassa. Maanhankinnalla tulee turvata kunnan omia hankkeita varten tarvittavien tonttien ja alueiden käyttöön saaminen (mm. yleiset tontit, yhteiset alueet sekä virkistysalueet).

Maanhankintatavat

Maata hankitaan ensisijaisesti vapaaehtoisella kaupalla. Vaihtoa voidaan käyttää maanhankinnassa, jos hinta on kohtuullinen tai vaihto edistää kohteena olevan alueen suunnitelmien toteuttamista. Lunastusta käytetään raakamaan hankintaan erikseen niin päätettäessä, mikäli kunnan suunnitellun kehityksen kannalta on tärkeää saada määrätty alue kunnalle eikä vapaaehtoiseen kauppaan ole päästy. Asemakaava-alueilla lunastusta käytetään, mikäli kunta tarvitsee aluetta eikä vapaaehtoiseen kauppaan ole päästy.

Maan luovuttaminen ja tonttipolitiikka

Kunnan maanluovutuksen tavoitteena on kohtuuhintaisten tonttien luovuttaminen rakentamiseen ja kunnan suunnitelmallinen kehittäminen.

Kunnan kehittämistavoitteita ovat tonttipolitiikan kannalta muun muassa:

- yhdyskuntarakenteen eheyttäminen
- sosiaalisesti toimivien asuntoalueiden muodostaminen
- olemassa olevien investointien hyödyntäminen
- asuntorakentamiseen ja työpaikkarakentamiseen osoitettujen tonttien jatkuva ja riittävä tuottaminen.

Tonttien luovutusperiaatteet

Tontteja luovutetaan kunnanvaltuuston hyväksymien, valtuustokausittain tarkastettavien luovutusperiaatteiden ja ehtojen mukaisesti.

Tonttien luovutusehdot ja -hinnat

Luovutustapa:

Tavoitteena tulee olla tonttien myyminen.

Tonttien hinnoittelu ja vuokra:

Tontit hinnoitellaan käyvän hinnan mukaan.

Vuokrattaessa tontteja vuosivuokran suuruus on 5 % tontin myyntihinnasta.

Asemakaavan toteuttaminen

Mikäli kunnallistekniikan tehokas ja taloudellinen käyttö sitä vaatii, tulee käyttää rakentamiskehotusta tarvittaessa rakentamattomien tonttien toteuttamiseksi.

6 Kuntakonsernin omistajaohjaus ja tytäryhteisöille asetetut tavoitteet

Konsernijohto

Kuntakonsernitoimijoiden yhteistyön syventäminen konsernityöryhmän loppuraportin ja laaditun etenemissuunnitelman mukaisesti. Konserniohjeen uudistaminen vuoden 2024 aikana.

Tervolan Elinkeinoyhtiö Oy (ent. Riverbank Oy)

Toiminta-ajatus: Yhtiö tuottaa kunnalle elinkeinopalveluja, osallistuu kehittämishankkeiden suunnitteluun, toimitilojen ja rakennuspaikkojen markkinointiin, yritysten toimintaympäristön kehittämiseen, kuntamarkkinointiin sekä elinkeinostrategian toteuttamiseen.

Tavoitteet suunnittelukaudelle 2024–2026:

- Yritysten määrän nettolisäys vuosittain vähintään 10 ja uusia työpaikkoja Tervolaan vuosittain vähintään 10 kpl, sis. mm. toimitila- ja yritystonttimarkkinoinnin.
- Kunnan palvelutuotantoa tukevan yritystoiminnan lisääntyminen.
- Yrityshautomotoiminnan kehittäminen suunnittelukaudella yhteistyössä ammattiopisto Lappian kanssa.
- Kunnan elinkeino-ohjelman laatiminen
- Yhtiön tulos ennen tilinpäätössiiroja ja veroja on vuosittain positiivinen.
- Vuosittain järjestetään seminaari yhtiön tavoitteista.

Tervolan Elinkeinoyhtiö Oy Taloudelliset tunnusluvut	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Liikevaihto	129 000	144 000	138 000	150 000	150 000
Liikevoitto	-3 939	0	7 000	2 000	2000
Tulos ennen tp-siiroja ja veroja	-3 939	0	7 000	2 000	2000
Tilikauden tulos	-3 939	0	7 000	2 000	2000
Bruttoinvestoinnit			0	0	0
Lainakanta 31.12.			0	0	0
Henkilöstö, lkm	1,5	2	2	2	2

Tervolan Energia ja Vesi Oy

Tavoitteet suunnittelukaudelle 2024–2026:

- Yhtiön taksat ja maksut säilyvät kilpailukykyisinä verrattuna naapurikuntiin.
- Toimitusvarmuus paranee eli häiriöiden määrä vähenee.
- Rakennetun viemäriverkoston piirissä olevien talouksien liittymisaste on 100 %.
- Vesijohtoverkoston automaatioastetta nostetaan ja valvontaa parannetaan.
- Talouden tervehdyttämissuunnitelman laatiminen.
- Yhteistyö kunnan, Tervolan Vuokratalot Oy:n ja Tervolan Palveluverkot Oy:n kanssa syvenee.
- Vuosittain järjestetään seminaari yhtiön tavoitteista.

Tervolan Energia ja Vesi Oy Taloudelliset tunnusluvut	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Liikevaihto	2 151 152	2 120 000	2 289 600	2 289 600	2 428 600
Liikevoitto	-91 100	31 916	118 877	73 150	38 330
Tulos ennen tp-siiroja ja veroja	-101 140	66 736	214 482	191 750	198 340
Tilikauden tulos	-1 503	31 916	118 877	73 150	38 330
Bruttoinvestoinnit	667 367	1 400 000	2 000 000	1 500 000	1 500 000
Lainakanta 31.12.	4 100 589	5 500 589	7 500 589	9 000 589	9 000 589
Henkilöstö, lkm	9	10	10	10	10

Tervolan Palveluverkot Oy

Yhtiön tarkoituksena on edistää Tervolan kuntalaisten tietoliikenneyhteyksiä joko itse taikka osittain tai kokonaan omistamiensa yritysten välityksellä ja laajakaistaverkon antamin edellytyksin tukea kestävästä kehitystä ja kuntalaisten tasavertaista kohtelua yhtiön toimialueella.

Tavoitteet suunnittelukaudelle 2024–2026:

- Valokuituverkon hyödyntäminen kunnan elinvoimaisuuden lisäämiseksi.
- Liittymien aktiivinen markkinointi.
- Viestinnän tehostaminen.
- Yhtiön palvelutarjonnan laajentaminen naapurikuntiin.
- Yhteistyö kunnan, Tervolan Energia ja Vesi Oy:n sekä Tervolan Vuokratalot Oy:n kanssa syvenee.
- Yhtiön tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja on positiivinen.
- Vuosittain järjestetään seminaari yhtiön tavoitteista.

Tervolan Palveluverkot Oy Taloudelliset tunnusluvut	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Liikevaihto	243 963	240 000	240 000	264 000	275 000
Liikevoitto	50 691	65 000	65 000	75 000	80 000
Tulos ennen tp-siirtoja ja veroja	50 796	65 000	65 000	75 000	80 000
Tilikauden tulos	50 796	65 000	65 000	75 000	80 000
Bruttoinvestoinnit	297 601	100 000	100 000	30 000	30 000
Lainakanta 31.12.	1 825 000	2 012 500	1 825 000	1 600 000	1 600 000
Henkilöstö, lkm	0	0	0	0	0

Tervolan Vuokratalot Oy

Toiminta-ajatus: Yhtiö tarjoaa kuntalaisille ja kuntaan muuttaville riittävän tasokasta asumispalvelua viihtyisässä ympäristössä kohtuulliseen hintaan.

Tavoitteet suunnittelukaudelle 2024–2026:

- Yhtiö jatkaa asuntokannan jalostamista nykyajan asumisen vaatimustason mukaiseksi.
- Yhtiön hallussa olevien piha-alueiden ja leikkipaikkojen kunnostaminen
- Kunnan alueen asuntotarjontaa lisätään.
- Nostaa asuntojen käyttöasteen 85 %:iin suunnittelukauden loppuun mennessä.
- Yhteistyö kunnan, Tervolan Energia ja Vesi Oy:n ja Tervolan Palveluverkot Oy:n syvenee.
- Talouden tervehdyttämissuunnitelman laatiminen.
- Vuosittain järjestetään seminaari yhtiön tavoitteista.

Tervolan Vuokratalot Oy Taloudelliset tunnusluvut	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Liikevaihto	1 176 285,57	1 210 000	1 304 000	1 334 000	1 363 000
Liikevoitto	22 536	26 000	52 570	81 950	104 300
Tulos ennen tp-siirtoja ja veroja	-34 177	-34 000	-58 980	-31 100	-8 750
Tilikauden tulos	0	-34 000	-58 980	-31 100	-8 750
Bruttoinvestoinnit	0	424 000	200 000	220 000	265 000
Lainakanta 31.12.	3 520 007	3 744 963	3 054 913	2 810 761	2 566 608
Henkilöstö, lkm	3,3	3	3,3	3,3	3,3

7 Talousarvion osat ja sitovuus

Talousarvion tehtävä rakenne

Kunnan talousarvion ja -suunnitelman laadinta ja hyväksyminen sekä rakenne perustuvat kuntalain 110 §:ään. Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio sekä kolmen tai useamman vuoden suunnitelmakaudelle taloussuunnitelma. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Taloussuunnitelma on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Tervolan kunnassa suunnittelu-kauden pituus on kolme vuotta.

Kuntalain mukaan talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet ja laadinnassa tulee ottaa huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvio- ja suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Toimintaa ja taloutta suunnitellaan käyttötalouden, tuloslaskennan, investointien ja rahoituksen osalta. Käyttötalous- ja investointiossa edustavat toiminnan ohjauksen näkökulmaa, tuloslaskelma- ja rahoitusosa kokonaistalouden näkökulmaa.

Edellä tämän asiakirjan yleisperusteluissa on tarkasteltu kunnan toiminnan ja talouden suunnitteluun vaikuttavia yleisiä tekijöitä. Käyttötalousosassa esitetään lisäksi yleisperusteluja tarkempia, tulosaluekohtaisia perusteluja. Käyttötalousosassa asetetaan toiminnalliset tavoitteet ja budjetoidaan palveluiden järjestämisen edellyttämät menot ja tulot.

Tuloslaskelmaosassa yhdistetään käyttötalousosan tulosalueiden ulkoiset menot ja tulot sekä budjetoidaan kunnan yhteiset tulot ja menot, joita ovat verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja -menot sekä mahdolliset satunnaiset erät. Lisäksi tuloslaskelmaosassa esitetään pitkävaikutteisten tuotannon tekijöiden suunnitelman mukaiset poistot, jotka lasketaan kunnanvaltuuston hyväksymän (14.12.2017) poistosuunnitelman mukaan.

Investointiosassa budjetoidaan pitkävaikutteisten tuotannon tekijöiden hankinnat, näiden rahoitusosuudet sekä omaisuuden myynti. Rakennuksiin sekä kiinteisiin rakenteisiin ja laitteisiin liittyvät investoinnit suunnittelukaudella eritellään rakentamishjelmassa.

Rahoitusosassa esitetään yhteenvetona arviot varsinaiseen toimintaan ja investointeihin liittyvistä rahan lähteistä ja käytöstä. Rahoitusosassa budjetoitavia eriä ovat antolainojen muutokset ja pitkäaikaisten lainojen muutokset. Muita maksuvalmiuden muutoksia, kuten korottomien saamisten ja velkojen muutoksia, ei budjetoida.

Tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden sitovuus

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvioon tehtävistä muutoksista päättää valtuusto. Valtuustoon nähden sitovat erät on määriteltävä seuraavasti.

Käyttötalousosan sitovuus

Valtuusto osoittaa käyttötalouden määrärahat ja tuloarviot tulosalueittain. Kunnanhallituksen ja lautakuntien talousarvion sitovuus valtuustoon nähden on toimintakate eli tulojen ja menojen välinen erotus (nettoperiaate). Valtuusto päättää talousarviossa tulojen ja menojen erotuksen määrärahana tai tuloarviona. Kunnanvaltuusto hyväksyy talousarvion kunnanhallitusta ja lautakuntia sitovaksi toimielintasolla, joten toimielin ei saa ylittää toimielintason talousarviota ilman valtuuston hyväksymistä. Määrärahojen korottamista tai tuloarvion alentamista koskeva talousarvion muutos on käsiteltävä valtuustossa riippumatta siitä, johtuuko poikkeama arvioitujen bruttomenojen ylitymisestä vai bruttotulojen alittumisesta. Toimielin voi tulosalueidensa sisällä ja välillä päättää määrärahojen siirroista. Valtuusto asettaa käyttötalousosassa lisäksi toiminnalliset tavoitteet, jotka ovat sitovia toimielimittäin. Tulosalueittain esitettävät poistot ja muut laskennalliset erät sekä suoritemittarit eivät ole valtuustoon nähden sitovia.

Tuloslaskelmaosan sitovuus

Tuloslaskelmaosan määrärahojen ja tuloarvioiden osalta valtuustoon nähden sitova on vuosikate. Pitkävaikutteisten tuotannon tekijöiden poistoja ei budjetoida määrärahoina, vaan niiden sitovuus määritetään poistosuunnitelmassa. Tuloslaskelmaosassa esitetään lisätietona myös tulo-rahoituksen riittävyyttä kuvaavia tunnuslukuja ja tavoitteita, jotka eivät ole valtuustoon nähden sitovia.

Investointiosan sitovuus

Valtuusto hyväksyy investointiosan määrärahat ja tuloarviot hankkeittain tai hankeryhmittäin. Pitkävaikutteisten tuotannon tekijöiden hankinnat on esitetty investointiosassa sitovuustason mukaisesti. Rakentamishjelmassa eriteltävät suunnitelmakauden talonrakennus- ja kiinteiden rakenteiden hankkeet sekä energiahuollon investoinnit ovat sitovia hankkeittain.

Seuraavat euromääräiset rajat alittavat, yksittäiset hankinnat esitetään sitovina toimielimittäin hankeryhmätasolla:

- Aineettomat oikeudet ja muut pitkävaikutteiset menot: 30 000 euroa
- Maa- ja vesialueet: 100 000 euroa
- Rakennukset: 50 000 euroa
- Kiinteät rakenteet ja laitteet: 30 000 euroa
- Koneet ja kalusto sekä muut aineelliset hyödykkeet: 10 000 euroa
- Sijoitukset: 50 000 euroa

Hankkeen vastaavalle annetaan toimivalta tarkistaa hankintamenon jaksottamista kokonaiskustannusarvion rajoissa.

Rahoitusosan sitovuus

Rahoitusosassa valtuustoon nähden sitovaa on pitkäaikaisten lainojen muutos. Rahoitusosassa esitetään lisätietona myös toiminnan ja investointien rahoituksen tunnuslukuja ja tavoitteita, jotka eivät ole valtuustoon nähden sitovia. Kunnan ja kunnan kokonaan omistamien yhtiöiden väliset konsernin lainajärjestelyt ovat mahdollisia kunnanvaltuuston päätöksen (14.6.2012 / 50 §) mukaisesti: kunnan myöntämien lainojen kokonaismäärä yhtiötä kohti, samoin kuin kunnan yksittäiseltä yhtiöltä ottaman lainan määrä, voi olla kerrallaan enintään 300 000 euroa.

Tilivelvolliset ja seurantavastuu

Tilivelvollisia ovat seuraavat luottamushenkilöt ja viranhaltijat:

- kaikkien toimielinten jäsenet (lukuun ottamatta valtuustoa)
- kaikkien toimielinten esittelijät
- kunnanjohtaja
- osastopäälliköt
- hallintojohtaja
- maaseutupäällikkö
- tekninen johtaja
- sivistysjohtaja

Tilivelvollisuus merkitsee vastuuta valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumisesta, määrärahojen käytöstä ja tuloarvioiden kertymisestä talousarvion mukaisesti. Tilivelvollisten tulee huolehtia talousarvion toteutumisen seurannasta. Mahdollisessa määrärahan tai tuloarvion muutosesityksessä on selvitettävä muutoksen vaikutus toiminnan tavoitteisiin.

Käyttösuunnitelmat

Kunnanvaltuuston vahvistettua talousarvion, jossa se on osoittanut toimielimille määrärahat, tuloarviot ja tavoitteet, toimielimet päättävät talousarvioehdotusten pohjaksi laatimiensa käyttösuunnitelmien tarkistamisesta siten, että ne vastaavat valtuuston hyväksymää talousarviota.

KÄYTTÖTALOUSOSA

8 Strateginen johto

Strategisen johdon toiminta-ajatus ja toiminnalliset tavoitteet

Strategisen johdon toiminta-ajatuksena on viihtyisän Tervolan kehittäminen. Viihtyisä Tervola rakentuu elinvoimaisuudesta, hyvinvoivista ja aktiivisista kuntalaisista ja työntekijöistä, paikallisesta tuotannosta sekä vahvasta paikallisesta identiteetistä. Kaiken tämän yhdistää positiivinen ja osallistava viestintä. Hyvätasoiset kunnalliset palvelut turvataan ylläpitämällä vakaata talouspohjaa.

Toiminnan tunnuslukuja	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Valtuuston kokouksia, kpl	6	6	6	6	6
Valtuustoseminaareja/iltakouluja, kpl	5	4	5	5	5

Strategisen johdon määrärahat ja tuloarviot

Strategisen johdon tulosalue sisältää kunnanvaltuuston kokoustoiminnan ja seminaarien järjestämisen. Kunnanvaltuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää kunnan päätösvaltaa. Kunnanvaltuusto on 8.9.2016 päättänyt, että kunnanvaltuustoon valitaan 17 valtuutettua. Uusi valtuustokausi alkoi poikkeuksellisesti 1.8.2021. Kunnanvaltuustolla on kokouksia vuosittain 6–7. Valtuustoseminaareja on järjestetty yleensä kaksi–neljä kertaa vuodessa. Tulosalue ei sisällä palkattua henkilöstöä.

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
STRATEGINEN JOHTO					
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-12 306	-13 900	-13 900	-13 900	-13 900
Palvelujen ostot	-16 553	-15 000	-15 000	-15 500	-15 700
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-830	-900	-900	-900	-900
TOIMINTAKULUT	-29 688	-29 800	-29 800	-30 300	-30 500
TOIMINTAKATE	-29 688	-29 800	-29 800	-30 300	-30 500
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 587	-2 600	-3 900	-1 700	-1 200
Poistot ja arvonalentumiset	-2 587	-2 600	-3 900	-1 700	-1 200
TILIKAUDEN TULOS	-32 275	-32 400	-33 700	-32 000	-31 700
Laskennalliset menot-tulot=netto	-1 349				

Perustelut määrärahoille ja tuloarvioille:

Kunnanvaltuuston menot koostuvat valtuuston työskentelyyn liittyvistä menoista, kokouspalkkioista ja ansionmenetyskorvauksista. Vuoden 2024 määrärahoissa on huomioitu luottamushenkilöiden sähköisen koulutusalan kustannukset.

9 Kunnanhallitus

Kunnanhallituksen toiminta-ajatus ja toiminnalliset tavoitteet

Kunnanhallituksen toiminta-ajatuksena on kunnan väestöpohjan kasvattaminen toimeentulomahdollisuuksia luomalla aktiivisen elinkeino-, työllisyys- ja maapolitiikan avulla sekä hyvälaatuisten kunnallisten palvelujen edelleen kehittäminen ammattitaitoisien ja hyvinvoivan henkilöstön avulla.

Strateginen suunta	Strategian tavoite	Toimenpiteet	Mittarit	TA-tavoite
Viihtyvyys	Viihtyisä Tervola kaikille	Ylläpidetään julkisen liikenteen tasoa	Asiointiliikennelinjojen lkm Tervolan kunnan rahoitusosuus seudullisesta joukkoliikenteestä	Nykyinen taso (5 kpl) Rahoitusosuus laskee käyttäjämäärän kasvassa
		Asiointipisteen kehittäminen	Asiointipisteen asiakasmäärä	Asiakasmäärä kasvaa
		Osallistavan budjetoinnin käyttöönotto	Määrärahan toteuma	100%
Elinvoima	Elinvoimainen, veto-voimainen ja pitovoimainen maaseutupaikajä	Yritystonttien markkinointi	Markkinointikampanjan toteutus	Markkinointikampanja toteutetaan
		Yritystukien myöntäminen yrittäjille	Yritystukien hakijamäärä	60 kpl
		Nuorten kesätyöllistämisen kehittäminen	Myönnettyjen kesätyöseteleiden määrä	50 kpl
		Kylien viihtyisyyttä lisääviin hankkeisiin myönnettävän avustuksen ja osallistavan budjetoinnin markkinointi	Markkinointikampanjan toteutus Avustushaun sähköinen toteutus Osallistavan budjetoinnin ehdotukset sähköisenä	Markkinointikampanja toteutetaan Sähköinen haku toteutetaan Kyllä
Hyvinvointi	Toimivat palvelut ja hyvinvoivat kuntalaiset ja työntekijät kaikissa eri elämäntilanteissa	Kehityskeskustelut henkilöstölle	Kehityskeskustelujen suoritus-%	100 %
		Työhyvinvointikoulutuksen tai henkilöstötapahtuman järjestäminen koko henkilöstölle	Toteutuminen	Kyllä
		Säännölliset osastopalaverit	Osastopalavereiden lkm	4 kpl
		Kehitetään kunnan vetovoimaa työnantajana	Rekrytointiprosessin muotoilu	Kyllä
Paikallisuus	Paikallisen osaamisen ja tuotannon arvostaminen	Yrittäjäkahvien järjestäminen säännöllisesti	Yrittäjäkahvien lkm	4 kpl

Strateginen suunta	Strategian tavoite	Toimenpiteet	Mittarit	TA-tavoite
		Hankintojen suuntaaminen lähialueille säästöjen mahdollistamissa rajoissa	Paikallisen tarjonnan kartoitus hankintaa suunniteltaessa ja hankintakriteereiden laadinta paikallisuus huomioiden	Kyllä
Positiivinen ja osallistava viestintä	Kuntalaiset, kumppanit ja muut tahot saavat tietoa Tervolan kunnan toiminnasta ja sen tarjoamista mahdollisuuksista positiivisen ja osallistavan viestinnän kautta	Tervolan kunnan tunnetuksi tekeminen kuntarajojen ulkopuolelle	Markkinointikampanjan toteutus	Kyllä
		Kunnan viestinnän ulkopuolisia tahoja mukaan kunnan viestintään ja markkinointiin sopimusperusteisesti	Sopimusperusteiset ulkopuoliset tahot kunnan viestinnässä ja markkinoinnissa	2
		Kuvapankin toteuttaminen viestinnän tueksi	Toteutuminen	Kyllä

Kunnanhallituksen määrärahat ja tuloarviot tulosalueittain

Kunnanhallitus sisältää yleisjohton, henkilöstön, elinkeinojen kehittämisen ja julkisen liikenteen tulosalueet.

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
KUNNANHALLITUS					
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	110 950	157 500	157 500	157 500	157 500
Maksutuotot	67 064	24 800	29 800	29 800	29 800
Tuet ja avustukset	533 181	519 000	524 000	529 400	514 000
Muut toimintatuotot	7 690	7 900	7 900	7 500	7 900
TOIMINTATUOTOT	718 885	709 200	719 200	724 200	709 200
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-1 336 399	-1 437 300	-1 574 220	-1 615 020	-1 844 150
Palvelujen ostot	-1 441 068	-1 229 600	-1 322 300	-1 322 900	-1 254 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-53 523	-70 900	-86 200	-88 000	-71 800
Avustukset	-381 216	-247 800	-275 300	-261 800	-297 800
Muut toimintakulut	-22 680	-21 200	-21 200	-21 200	-21 200
TOIMINTAKULUT	-3 234 886	-3 006 800	-3 279 220	-3 308 920	-3 488 950
TOIMINTAKATE	-2 516 001	-2 297 600	-2 560 020	-2 584 720	-2 779 750
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-45 678	-48 300	-66 100	-64 000	-40 000
Poistot ja arvonalentumiset	-45 678	-48 300	-66 100	-64 000	-40 000
TILIKAUDEN TULOS	-2 266 061	-2 345 900	-2 626 120	-2 648 720	-2 819 750
Siitä sisäiset tulot	11 052	13 200	13 200	13 200	13 200
Siitä sisäiset menot	-51 497	-52 800	-54 600	-54 600	-54 600
Laskennalliset menot-tulot=netto	295 618				

YLEISJOHTO

Yleisjohdon tulosalue vastaa kunnanhallituksen ja -valtuuston kokousasioiden valmistelusta, täytäntöönpanosta ja seurannasta sekä muista em. luottamustoimielinten tehtävistä sekä kunnan omistajapolitiikan toteutumisen seurannasta. Kunnan hallinnon ohjaus ja erityisesti kunnallistalouden suunnittelu ja seuranta ovat korostuneet sosiaali- ja terveystoimen uudistuksen sekä valtionosuusjärjestelmän ja verotulojen jakoperusteiden muututtua ja muuttuessa. Yleisjohdon vastuulla olevia muita merkittäviä tehtäviä ovat kunnan laskentatoimi, keskitetysti hoidettavat henkilöstöasiat, kunnan tietojärjestelmät ja tietoliikenneyhteydet, työllisyydenhoito, keskusarkiston hoito ja luottamushenkilökortisto, edunvalvonta, pakolaistyö, puhelinvaihteen ja julkisten kuulutusten ilmoitustaulun hoito.

Suunnittelukaudella panostetaan edelleen viestintään ja markkinoinnin yhteistyössä Tervolan Elinkenoyhtiön kanssa. Kunnan palkkatukityöllistämällä pyritään ennen kaikkea työllistettävän työmarkkinakelpoisuuden parantamiseen. Erityinen huomio työllisyydenhoidossa on nuorten ja pitkäaikaistyöttömien työllistämässä. Kunnassa toimii työpaja, josta tällä hetkellä hoidetaan kuntosali, hyötyjäteasema ja kierrätyskeskus.

Työllisyydenhoitoa kehitetään parantamalla yhteistyötä kunnan eri viranomaisten, TE-hallinnon ja muiden yhteistyökumppaneiden kesken. Samalla valmistaudutaan aktiivisesti vuonna 2025 toteutettavaan TE-palvelu-uudistukseen, jossa työllisyysasioiden hoito siirretään kuntien vastuulle. Kunnan jo olemassa olevien tietojärjestelmien hyödyntämistä parannetaan. Uusia tietojärjestelmiä ja sähköisiä palveluja otetaan käyttöön tarvelähtöisesti kuitenkin kustannukset huomioiden.

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
YLEISJOHTO					
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	91 459	133 400	133 700	133 700	133 700
Maksutuotot	47 615	4 800	9 800	9 800	9 800
Tuet ja avustukset	341 949	254 000	264 000	269 400	254 000
Muut toimintatuotot	7 867	7 900	7 900	7 500	7 900
TOIMINTATUOTOT	488 890	400 100	415 400	420 400	405 400
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-1 083 712	-1 052 800	-1 193 270	-1 227 620	-1 429 450
Palvelujen ostot	-928 548	-580 900	-637 200	-638 500	-599 100
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-37 935	-37 200	-52 500	-66 000	-42 100
Avustukset	-330 085	-215 800	-243 300	-218 600	-265 800
Muut toimintakulut	-21 458	-11 000	-11 000	-10 500	-11 000
TOIMINTAKULUT	-2 818 581	-1 897 700	-2 137 270	-2 161 220	-2 347 450
TOIMINTAKATE	-2 329 693	-1 497 600	-1 721 870	-1 740 820	-1 942 050
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-20 541	-32 600	-61 700	-64 000	-40 000
Poistot ja arvonalentumiset	-20 541	-32 600	-61 700	-64 000	-40 000
TILIKAUDEN TULOS	-2 350 234	-1 530 200	-1 783 570	-1 804 820	-1 982 050
Siitä sisäiset tulot	8 478	12 400	12 700	12 700	12 700
Siitä sisäiset menot	-48 685	-48 000	-48 800	-48 800	-48 800
Laskennalliset menot-tulot=netto	256 735				

Perustelut määrärahoille ja tuloarvioille:

Yleisjohdon tulosalueen merkittävin muutos on TE-palveluiden siirtyminen kunnille vuoden 2025 alusta. Tähän uudistukseen on varauduttava jo vuonna 2024 henkilöstömenoissa sekä palvelutoiminnan suunnittelussa. Eläinlääkintähuollon kustannukset kuuluvat yleisjohdon tulosalueelle. Avustuksena myönnettävät vauvarahan kustannukset kasvavat vaihteittain suunnitelmakaudella. Nuorten kesätyöllistämistä kehitetään uudenmallisten

kesäseteleiden avulla, tavoitteena on työllistää 50 nuorta kesätöihin. Osallistuva budjetointi on tarkoitus käynnistää vuonna 2024, tähän on varattu 20.000 euroin määräraha.

Toiminnan tunnuslukuja	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Hallituksen kokouksia, kpl	18	16	14	14	14

HENKILÖSTÖ

Tulosalueeseen kuuluu henkilöstöpalveluiden, koulutuksen ja yhteistoiminnan hoitaminen. Henkilöstöpalvelut koostuvat muun muassa palkanlaskennasta ja kunnan henkilöstön työterveyshuollosta. Koulutus pitää sisällään koulutusmäärärahan, jota ei jaeta hallintokunnittain. Yhteistoimintaan kuuluvat muun muassa keskitetysti hoidettavat henkilöstöasiat, pääsopijajärjestöjen luottamusmiehillä maksettavat palkkiot, työsuojelutoiminta ja henkilöstötoimikunta.

Kuntastrategian mukaisesti hyvinvoivat, osaavat ja työssään viihtyvät työntekijät ovat Tervolan kunnan keskeisin voimavara. Henkilöstön työkykyyn ja työhyvinvointiin kiinnitetään entistä suurempaa huomiota, jotta työkyvyttömyyseläkkeistä ja sairauslomista johtuvia kustannuksia saadaan laskettua. Suunnittelukauden tavoitteena on luoda korvaavan työn malli, jossa työkyvyttömyyden uhatessa työntekijälle pyritään löytämään hänen työkykyään vastaavaa työtä. Myös esimiestyön laadulla on vaikutusta henkilöstön hyvinvointiin, joten hyvän johtamisen ja esimiestyön edellytyksiä kehitetään. Esimiestyötä tuetaan mm. koulutuksella ja esimiesten yhteisillä tilaisuuksilla. Esimiesten ja työntekijöiden välisten kehityskeskustelujen säännölliseen suorittamiseen kiinnitetään huomiota. Henkilöstölle järjestetään ergonomia- ja työhyvinvointikoulutuksia. Kunnan henkilöstön etätömahdollisuuksia edistetään edelleen.

Toiminnan tunnuslukuja	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Työkyvyttömyyseläkemaksu, %	1,91	0,88	0,81	0,80	0,80

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
HENKILÖSTÖ					
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	4 704	6 300	6 300	6 300	6 300
Tuet ja avustukset	64 091	57 000	52 000	52 000	52 000
TOIMINTATUOTOT	68 795	63 300	58 300	58 300	58 300
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-185 094	-346 500	-341 520	-346 900	-373 600
Palvelujen ostot	-153 235	-122 500	-112 900	-122 200	-122 700
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6 922	-9 200	-9 200	-9 200	-9 200
Muut toimintakulut	-501	-5 700	-5 700	-5 700	-5 700
TOIMINTAKULUT	-345 752	-483 900	-469 320	-474 000	-511 200
TOIMINTAKATE	-276 957	-420 600	-411 020	-415 700	-452 900
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-25 137	-15 700	-4 400		
Poistot ja arvonalentumiset	-25 137	-15 700	-4 400		
TILIKAUDEN TULOS	-302 094	-436 300	-415 420	-415 700	-452 900
Siitä sisäiset menot	-2 426	-3 300	-3 300	-3 300	-3 300
Laskennalliset menot-tulot=netto	91 022				

Perustelut määrärahoille ja tuloarvioille:

Vuonna 2024 henkilöstölle tarjotaan edelleen Epassi, jonka saldo on 200 €. Henkilöstön kehittämismäärärahaan on varattu 10 000 €. Henkilöstölle tarjotaan myös työsuhdepyöräetu. Lisäksi koko henkilöstölle tarjotaan

vuosittainen yhteinen työhyvinvointikoulutus tai muu henkilöstötapahtuma yhteisöllisyyden lisäämiseksi. Eläkemenojen tasausmaksu on budjetoitu koko kunnan osalta henkilöstön tulosalueelle.

ELINKEINOJEN KEHITTÄMINEN

Elinkeinojen kehittämisen tulosalue sisältää ostopalveluna hankittavan elinkeinoneuvonnan, Maaseudulta Käsin – messujen järjestämisen, yritystoiminnan tukemisen, markkinoinnin ja hanketoiminnan. Kunnan elinkeinopolitiikan perustavoitteena on luoda sellaiset toiminnalliset ja sosiaaliset ulkoiset olosuhteet, että paikkakunnan työpaikkojen määrä lisääntyy yritystoiminnan tai muun kehittymisen kautta. Käytännön toimet painottuvat valittuihin painopiste-alueisiin: mekaaniseen puunjalostukseen, konepajateollisuuteen, uusiutuvaan energiaan, maa- ja metsätalouteen sekä näiden lisäksi kädentaitoihin perustuvaan yritystoimintaan, matkailuun ja elintarvikkeiden jatkojalostukseen. Tulosalueen henkilöstöön ei kuulu vakinaisesti palkattua henkilöstöä, määräaikaaisesti palkattuina ovat mahdolliset projektityöntekijät ja messuhenkilöstö. Ostopalveluihin sisältyy kunnan ja Tervolan Elinkeinoyhtiö Oy:n ostopalvelusopimus elinkeinoneuvonnasta ja viestinnästä.

Kuntastrategian pohjalta kunnan markkinointiin panostetaan suunnitelmallisilla toimenpiteillä. Vuonna 2024 jatketaan kuntabrändin tunnetuksi tekemistä. Kunnan toimitilatarjontaan pyritään löytämään etätöiden tekemiseen soveltuvia tiloja, joita markkinoidaan aktiivisesti.

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
ELINKEINOJEN KEHITTÄMINEN					
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	14 787	17 000	17 500	17 500	17 500
Maksutuotot	19 449	20 000	20 000	20 000	20 000
Tuet ja avustukset	58 195	138 000	138 000	138 000	138 000
Muut toimintatuotot	-178				
TOIMINTATUOTOT	92 253	175 000	175 500	175 500	175 500
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-67 593	-38 000	-39 430	-40 500	-41 100
Palvelujen ostot	-226 525	-359 200	-405 200	-405 200	-365 200
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-8 665	-23 900	-23 900	-23 900	-19 900
Avustukset	-51 131	-32 000	-32 000	-32 000	-32 000
Muut toimintakulut	-721	-4 500	-4 500	-4 500	-4 500
TOIMINTAKULUT	-354 636	-457 600	-505 030	-506 100	-462 700
TOIMINTAKATE	-252 383	-281 800	-329 530	-330 600	-287 200
TILIKAUDEN TULOS	-252 383	-281 800	-329 530	-330 600	-287 200
Siitä sisäiset tulot	2 575	800	500	500	500
Siitä sisäiset menot	-386	-1 500	-2 500	-2 500	-2 500
Laskennalliset menot-tulot=netto	-38 235				

Perustelut määrärahoille ja tuloarvioille:

Määrärahoissa on varauduttu omien hankkeiden toteuttamiseen sekä osallistumiseen muiden hallinnoimiin hankkeisiin. Määräraha on vuosittain myös Maaseudulta Käsin –messujen järjestämiseen. Kunnan brändiin ja markkinointiin liittyville hankinnoille on tehty määrärahavaraus. Lisäksi on varauduttu Tervolan Elinkeinoyhtiön ostopalvelusopimuksen päivittämiseen.

JULKINEN LIIKENNE

Julkisen liikenteen tulosalueeseen kuuluvat mm. asiointiliikenteen järjestäminen, seudullisen joukkoliikenteen rahoitusosuus sekä liikenneturvallisuustyöryhmän toiminta. Kunnan tuella on kuntalaisille pyritty turvaamaan mahdollisuus hakea välttämättömät palvelut joukkoliikennevälinein ja asioida kuntakeskuksessa vähintään kerran

viikossa. Samalla pyritään turvaamaan koululaiskuljetusten kannalta tärkeät reitit. Julkisen liikenteen osalta lähitulevaisuus edellyttää maaseutuliikenteen uusien mahdollisuuksien etsimistä ja toteuttamista. Varsinkin haja-asutusalueella joukkoliikenteen käyttäjät ovat vähenemässä ja väestörakenteen kehitys luo haasteita sopivien liikennepalvelujen tarjoamiseksi. Tavoitteena on turvata toimivat liikennepalvelut ja sitä kautta tukea maaseudulla asumista. Kunta on mukana Pirssillä kylille –hankkeessa, jonka avulla asiointikuljetuksia pyritään kehittämään edelleen. Meri-Lapin joukkoliikenneviranomaisen alueelle ollaan laatimassa järjestämistapasuunnitelmaa, joka saattaa vaikuttaa alueen joukkoliikenteen järjestämiseen.

Kunta järjestää asiointiliikennettä Lehmikummusta, Kätkävaarasta, Suolijoelta, Koivusta, Kuusikosta ja Paakkolasta sekä Ylipaakkolasta kirkonkylälle. Asiointikuljetukset on kilpailutettu vuonna 2020 yhdessä koulu- ym. kuljetusten kanssa. Sopimukset ovat voimassa 31.7.2025 asti.

Tervolan kunta on mukana Meri-Lapin joukkoliikenteen seudullista kunnallista viranomaista koskevassa yhteistointinasopimuksessa. Tulosalue ei sisällä palkattua henkilöstöä.

	TP 2022	TA 2023	TA 2025	TS 2025	TS 2026
JULKINEN LIIKENNE					
TOIMINTATUOTOT					
Tuet ja avustukset	68 947	70 000	70 000	70 000	70 000
TOIMINTATUOTOT	68 947	70 000	70 000	70 000	70 000
TOIMINTAKULUT					
Palvelujen ostot	-132 760	-167 000	-167 000	-167 000	-167 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		-600	-600	-600	-600
TOIMINTAKULUT	-132 760	-167 600	-167 600	-167 600	-167 600
TOIMINTAKATE	-63 814	-97 600	-97 600	-97 600	-97 600
TILIKAUDEN TULOS	-63 814	-97 600	-97 600	-97 600	-97 600
Laskennalliset menot-tulot=netto	-13 905				

Perustelut määrärahoille ja tuloarvioille:

Julkisen liikenteen tulosalueen tulot muodostuvat joukkoliikenteen ostamiseen saatavasta valtionavustuksesta. Määrärahoissa on varauduttu Kemi-Tornio-alueen seutuliikenteen kustannuksiin. Taloussuunnitelmaan verrattuna tulosalueelle esitetään menojen lisäystä, koska uusien asiointiliikennesopimusten myötä kustannukset kohosivat arvioitua enemmän. Lisäksi kunnan rahoitusvastuulle siirtyi vuonna 2022 reittejä, jotka olivat aikaisemmin markkinaehtoista liikennettä. Kunnan rahoitusvastuu alueellisesta liikenteestä on kasvanut merkittävästi markkinaehtoisen linja-autoliikenteen vähentyessä.

Toiminnan tunnuslukuja	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Asiointiliikennereitit, lkm	5	5	5	5	5
Joukkoliikenteen nettorahoitus, €	47.228	60.000	60.000	60.000	60.000

10 Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnan toiminnalliset tavoitteet

Tarkastuslautakunta valmistelee kunnanvaltuuston käsiteltäväksi hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä hankkii tarvittaessa selvitykset ja lausunnot tilivelvollisilta ja kunnanhallitukselta. Lautakunta esittää myös arvion, miten kunnanvaltuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa ovat toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittaminen. Tarkastuslautakunta valvoo sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa kyseiset ilmoitukset valtuustolle tiedoksi. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on myös valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Tarkastuslautakunnan toiminta painottuu tarkastustoiminnan suunnitteluun, käytännön työn järjestämiseen ja valvontaan sekä erityisohjeiden antamiseen tilintarkastajalle. Tarkastustoimi on jonkin verran ohjannut ja neuvonut toimialoja taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden määrittelyssä. Painopiste tarkastustyössä on kuitenkin asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden seurannassa.

Tarkastustoiminnalla varmistetaan kunnan hallinnon ja taloudenhoidon laillisuus ja tuloksellisuus, sisäisen valvonnan toimivuus, kirjanpidon ja muun laskentatoimen sekä tilinpäätöksen ja sen keskeisen talous- ja tulostiedon oikeellisuus ja riittävyys sekä varat ja velat.

Tarkastuslautakunnan määrärahat ja tuloarviot

Tarkastustoimen tulosalue sisältää kunnan tilien ja hallinnon tarkastuksen sekä koko kuntakonsernin tilintarkastuksen yhteensovittamisen. Tulosalueen toimintamenot syntyvät tarkastuslautakunnan kokoustoiminnasta ja JHTT-tilintarkastajan tekemästä varsinaisesta tarkastustyöstä. Valtuusto on päättänyt, että vuosien 2022–2023 tarkastuspalvelut hankitaan KPMG Oy:ltä. Tulosalue ei sisällä palkattua henkilöstöä.

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
TARKASTUSTOIMI					
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-3 239	-3 900	-3 900	-3 900	-4 200
Palvelujen ostot	-14 235	-13 900	-13 900	-13 900	-13 900
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		-100	-100	-100	-100
TOIMINTAKULUT	-17 474	-17 900	-17 900	-17 900	-18 200
TOIMINTAKATE	-17 474	-17 900	-17 900	-17 900	-18 200
TILIKAUDEN TULOS	-17 474	-17 900	-17 900	-17 900	-18 200
Siitä sisäiset menot	-123				
Laskennalliset menot-tulot=netto	-3 278				

Perustelut määrärahoille ja tuloarvioille:

Ei merkittäviä muutoksia verrattuna taloussuunnitelmaan.

Toiminnan tunnuslukuja	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Lautakunnan kokouksia, kpl	6	5	5	5	5

11 Keskusvaalilautakunta

Keskusvaalilautakunnan toiminta-ajatus ja toiminnalliset tavoitteet

Keskusvaalilautakunnan toiminta-ajatuksena on vaalien järjestäminen keskusvaalilautakunnan, yhden vaalilautakunnan ja yhden vaalitoimikunnan avulla. Kunta muodostaa yhden äänestysalueen.

Strateginen suunta	Strategian tavoite	Toimenpiteet	Mittarit	TA-tavoite
Viihtyvyys	Viihtyisä Tervola kaikille			
Elinvoima	Elinvoimainen, vetovoimainen ja pitovoimainen maaseutupaikajä			
Hyvinvointi	Toimivat palvelut ja hyvinvoivat kuntalaiset ja työntekijät kaikissa eri elämäntilanteissa	Sujuva äänestysprosessi	Äänestysprosentti	68,9
			Kotiaänestysprosessin osallistuvien lkm	15
			Laitosäänestysprosessin osallistuvien lkm	5
Paikallisuus	Paikallisen osaamisen ja tuotannon arvostaminen	Vaalikuljetusten järjestäminen	Vaalikuljetusten lkm	10
Positiivinen ja osallistava viestintä	Kuntalaiset, kumppanit ja muut tahot saavat tietoa Tervolan kunnan toiminnasta ja sen tarjoamista mahdollisuuksista positiivisen ja osallistavan viestinnän kautta	Aktiivinen tiedottaminen vaaleista ja äänestysmahdollisuuksista	Eri kanavissa julkaistujen ilmoitusten (pl. kuulutukset) lkm	10 kpl

Keskusvaalilautakunnan määrärahat ja tuloarviot

Kunta muodostaa eduskuntavaaleissa, tasavallan presidentin, europarlamentti- sekä alue- ja kuntavaaleissa yhden äänestysalueen, johon kunnanhallitus asettaa vaalilautakunnan. Laitoksissa tapahtuvasta äänestyksestä vastaa kunnanhallituksen asettama vaalitoimikunta. Lisäksi valtuusto asettaa toimikaudekseen keskusvaalilautakunnan.

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
VAALIT					
TOIMINTATUOTOT					
Tuet ja avustukset	6 342	5 000	15 000	5 000	
TOIMINTATUOTOT	6 342	5 000	15 000	5 000	
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-8 519	-10 100	-29 450	-18 100	
Palvelujen ostot	-1 508	-2 400	-5 200	-4 700	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-94	-1 800	-4 400	-3 300	
TOIMINTAKULUT	-10 121	-14 300	-39 050	-26 100	
TOIMINTAKATE	-3 779	-9 300	-24 050	-21 100	
TILIKAUDEN TULOS	-3 779	-9 300	-24 050	-21 100	
Siitä sisäiset menot					
Laskennalliset menot-tulot=netto	-141				

Perustelut määrärahoille ja tuloarvioille:

Muissa vaaleissa kuin alue- ja kuntavaaleissa oikeusministeriö suorittaa kunnalle kertakorvauksena ministeriön vahvistaman euromäärän jokaisesta kyseisissä vaaleissa äänioikeutetusta kunnan asukkaasta. Henkilöstömenot muodostuvat vaalilautakunnan, vaalitoimikunnan ja keskusvaalilautakunnan palkkioista sekä vaalitoimitsijoiden ja keskusvaalilautakunnan sihteerin palkoista. Palvelujen ostoissa ovat vaalikuljetukset. Vuonna 2024 järjestetään presidentinvaali sekä europarlamenttivaalit ja vuonna 2025 alue- ja kuntavaalit.

12 Maaseutulautakunta

Maaseutulautakunnan toiminta-ajatus ja toiminnalliset tavoitteet

Maaseutulautakunta tuottaa Tervolan yhteistoiminta-alueelle maaseutuelinkeinoviranomaisten kautta maaseutuyrityksille monipuolisia ja laadukkaita palveluita.

Strateginen suunta	Strategian tavoite	Toimenpiteet	Mittarit	TA-tavoite
Viihtyvyys	Viihtyisä Tervola kaikille	Riittävä ja ammattitaitoinen henkilöstö	Maksajavirastosopimuksen vaatimat henkilöstöresurssit	4,7 hlöä
		Asiakkaiden määrä pysyy ennallaan vaikka tiloja lopettaisi toiminnan	Tukihakuasiakkaiden määrä	560
Elinvoima	Elinvoimainen, vetovoimainen ja pitovoimainen maaseutupitäjä	Talouden ja toiminnan seuranta ja sisäistäminen	Tilinpäätös, talousarvioiden ja suunnitelmien tekeminen	Pysytään budjetissa ja raportoidaan lautakunnalle sekä Ruokavirastolle
		Tiedotusta ja koulutusta tukihakuasiakkailla	Sähköisten tukihakemusten prosenttiosuus	100 %
Hyvinvointi	Toimivat palvelut ja hyvinvoivat kuntalaiset ja työntekijät kaikissa eri elämäntilanteissa	Kehityskeskustelut henkilöstölle	Kehityskeskustelujen suoriutus-%	100 %
		Tiimipalaverit kuukausittain etänä tai fyysisesti eri pisteissä	Tiimipalaverien määrä	11/vuosi
Paikallisuus	Paikallisen osaamisen ja tuotannon arvostaminen	Asiakaspalvelun saatavuus yhteistoiminta-alueella	Asiakaspalvelupisteissä palvellaan asiakkaita fyysisesti tarpeiden mukaan. Palautekysely	Tyytyväisyys asteikolla 1-5, tasolla 4
		Asiakaspalvelun hajauttaminen yhteistoiminta-alueella	Palvellaan viidessä toimipisteessä tukihaun aikaan	5 toimipistettä varattaessa käytettävissä
Positiivinen ja osallistava viestintä	Kuntalaiset, kumppanit ja muut tahot saavat tietoa Tervolan kunnan toiminnasta ja sen tarjoamista mahdollisuuksista positiivisen ja osallistavan viestinnän kautta	Maaseutua kehitetään strategisesti ja siitä raportoidaan neljännesvuosittain	Neljännesvuosiraportit	4 raporttia/vuosi
		Maaseutuyrittäjien tarinoita nostetaan ylös alueelta	Kirjoitetut artikkelit ja videot	6 kpl/vuosi

Maaseutulautakunnan tuloarviot ja määrärahat tulosalueittain

Maaseutuelinkeinojen tehtävänä on hoitaa maaseutuhallinnon järjestämisestä kunnissa (210/2010) säädetyn lain mukaiset maaseutuelinkeinoviranomaiselle säädetty viranomaistehtävät sekä kuntien kanssa erillisillä sopimuksilla sovitut maaseutuelinkeinojen kuntien kehittämistehtävät. Maksajavirastosopimus edellyttää Tervolan kuntaa hoitamaan maataloustukiin liittyvät asiat komission maksajavirastoasetuksen (EY) N:o 907/2014 mukaisesti.

MAASEUTULAUTAKUNTA

Maaseutuhallinnon palvelusuunnitelma

Tervolan kunta on allekirjoittanut maksajavirastosopimuksen Ruokaviraston (entinen Maaseutuvirasto eli MAVI) kanssa lokakuussa 2012. Sopimuksessa Tervolan kunnalle delegoidaan maksajavirasto- ja hallintoviranomaistehtävät. Maataloushallinnon yhteistoiminta-alue käsittää Keminmaan, Ranua, Simon, Tervolan ja Tervolan kunnat sekä Kemin, Rovaniemen ja Tornion kaupungit. Asiakaspalvelu järjestetään hajautettuna yhteistoiminta-alueen kunnissa asiakaslähtöisyyden perusteella. Maaseututoimistolla on toimipisteet viidessä sopijakunnan toimipisteessä. Maksajavirastosopimus määrittelee tarvittavat henkilöstöresurssit. Tervolan yhteistoiminta-alueen maaseutuhallinnossa työskenteli vuonna 2022 viisi vakituista työntekijää. Yhteistoiminta-alue täyttää maksajavirastosopimuksessa määritellyt vuosittaiset palvelutavoitteet ja maataloustukien käsittely hoidetaan säädösten ja ohjeiden mukaisesti. Viljelijäkoulutukset järjestetään yhdessä sidosryhmien kanssa. Annetaan neuvontaa asiakkaille ja tiedotetaan ajankohtaisista asioista yhteistoiminta-alueen tuenhakijoille sekä kehitetään sähköisten palvelujen käytön lisäämistä. Vuonna 2022 yhteistoiminta-alueella oli yhteensä 564 tuenhakijaa. Henkilöstön ammattitaitoa ylläpidetään Ruokaviraston järjestämällä koulutuksilla.

Tervolan kunta on mukana 1.1.2022–31.12.2023 toteutettavassa ”Julkisten ruokapalveluiden maakunnallinen kumppanuusmalli lähiruuan edistämiseksi” -hankkeessa. Kunta on sitoutunut osoittamaan maaseutupäällikön työpanoksesta 30 % hankkeeseen.

Perustelut määrärahoille ja tuloarvioille:

Maaseutuhallinnon talousarvion määrärahavaraukset kohdistuvat lähes yksinomaan lakisääteisten tehtävien suorittamiseen. Maksutulot koostuvat maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueen maksamista kuntaosuuksista sekä maksetuista asiantuntijapalveluista.

Tervolan yhteistoiminta-alueen tuenhakijat			
	2023	2022	2021
Kemi	2	2	2
Keminmaa	31	34	34
Ranua	103	109	116
Rovaniemi	148	154	158
Simo	53	55	55
Tervola	88	93	94
Tornio	112	117	124

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
MAASEUTUELINKEINOT					
TOIMINTATUOTOT					
Maksutuotot	197 637	256 700	256 700	256 700	256 700
TOIMINTATUOTOT	197 637	256 700	256 700	256 700	256 700
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-201 424	-218 300	-218 300	-218 300	-218 300
Palvelujen ostot	-11 096	-25 500	-25 500	-25 500	-25 500
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 125	-11 700	-11 700	-11 700	-11 700
Avustukset	-20 135	-22 000	-22 000	-22 000	-22 000
Muut toimintakulut	-267	-3 200	-3 200	-3 200	-3 200
TOIMINTAKULUT	-236 047	-280 700	-280 700	-280 700	-280 700
TOIMINTAKATE	-38 410	-24 000	-24 000	-24 000	-24 000
TILIKAUDEN TULOS	-38 410	-24 000	-24 000	-24 000	-24 000
Siitä sisäiset tulot	47 977	48 000	48 000	48 000	48 000
Siitä sisäiset menot	-593	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
Laskennalliset menot-tulot=netto	-10 612				

Toiminnan tunnuslukuja	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Lautakunnan kokouksia kpl/v	3	3	3	3	3

Toiminnan tunnuslukuja	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
tiloja	564	537	530		
lohkoja kpl	12 599	12 522			
peltoa ha	26 410	25 467			
maksettua tukia €	25 484 336	26 696 153			
tukipäätöksiä kpl	3 469	3 242			
sähköisiä tukihakemuksia	546	532	560		

13 Tekninen lautakunta

Teknisen lautakunnan toiminta-ajatus ja toiminnalliset tavoitteet

Tekninen toimi huolehtii kunnan rakennetun ympäristön toimivuudesta, ympäristön tarkoituksenmukaisesta käytöstä, edistää rakentamista, toimivan yhdyskuntarakenteen kehittymistä, terveellisen ja turvallisen ja asuin- ja elinympäristön muodostumista sekä huolehtii kunnan omien kiinteistöjen siivouksesta.

Strateginen suunta	Strategian tavoite	Toimenpiteet	Mittarit	TA-tavoite
Viihtyvyys	Viihtyisä Tervola kaikille	Ympäristön parantaminen	Ympäristöhankkeiden toteuma (kpl)	3 kpl
		Tieverkon saneeraus	Toteutuneet hankkeet (kpl)	3 kpl
Elinvoima	Elinvoimainen, vetovoimainen ja pitovoimainen maaseutupitäjä	Asuintonttien lisääminen kaavoittamalla	Kaavoitetut asuintontit (kpl)	25 kpl
		Laadukkaiden vuokra-asuntojen lisääminen	Tarveselvitys yhteistyössä vuokralatoyhtiön kanssa ja rivitalon suunnittelun aloitus (kpl)	1 kpl
Hyvinvointi	Toimivat palvelut ja hyvinvointivat kuntalaiset ja työntekijät kaikissa eri elämäntilanteissa	Kehityskeskustelut henkilöstölle	Kehityskeskustelujen suoritus-%	100 %
		Laadukas toimitilojen siivous	Asiakastyytyväisyyskysely	1 kpl
Paikallisuus	Paikallisen osaamisen ja tuotannon arvostaminen	Yritysvaikutusten arviointi rakentamisohjelman yhteydessä (kpl)	Yritysvaikutusten arviointi (kpl)	1 kpl
		Hankintalain mukaiset kansallisen kynnysarvon alittavissa hankinnoissa pyydetään ensisijaisesti tarjoukset paikallisilta yrityksiltä	Hankintojen lkm (kpl)	6 kpl
Positiivinen ja osallistava viestintä	Kuntalaiset, kumppanit ja muut tahot saavat tietoa Tervolan kunnan toiminnasta ja sen tarjoamista mahdollisuuksista positiivisen ja osallistavan viestinnän kautta	Tiedottaminen kunnan internetsivuilla	Tiedotteiden lukumäärä (kpl)	20 kpl

Teknisen lautakunnan tuloarviot ja määrärahat tulosalueittain

Teknisen toimen päävastuualue sisältää seuraavat tulosalueet: tekninen johto, yleiset alueet, kiinteistöt, lämpökeskus sekä kaavoitus ja ympäristö.

	TP 2022	TA+muutos 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
TEKNINEN LAUTAKUNTA					
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	502 483	973 000	503 000	503 000	503 000
Maksutuotot	49 668	25 100	25 000	25 000	25 000
Muut toimintatuotot	697 373	1 325 500	1 385 600	1 389 600	1 392 600
TOIMINTATUOTOT	1 249 459	2 313 600	1 913 600	1 917 600	1 920 600
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-667 873	-1 615 000	-1 167 700	-1 161 000	-1 180 000
Palvelujen ostot	-814 265	-1 092 200	-1 051 100	-1 061 700	-1 076 300
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 083 565	-1 500 200	-1 174 000	-1 183 700	-1 201 900
Avustukset	-8 220	-20 000	-22 000	-22 000	-23 000
Muut toimintakulut	-188 860	-266 000	-91 300	-192 300	-93 800
TOIMINTAKULUT	-2 760 647	-4 493 400	-3 506 100	-3 620 700	-3 575 000
TOIMINTAKATE	-31 511 188	-2 179 800	-1 592 500	-1 703 100	-1 654 400
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-953 350	-1 017 850	-1 263 700	-1 221 200	-1 259 400
Poistot ja arvonalentumiset	-953 350	-1 017 850	-1 263 700	-1 221 200	-1 259 400
TILIKAUDEN TULOS	-2 464 538	-3 197 650	-2 856 200	-2 924 300	-2 913 800
Siitä sisäiset tulot	246 630	470 000	230 000	230 000	230 000
Siitä sisäiset menot	-223 470	-231 400	-231 400	-231 400	-231 400

TEKNINEN JOHTO

Tulosalueeseen kuuluvat teknisen osaston hallintopalvelut sekä teknisen lautakunnan kokoustoiminta. Tulosalueen keskeisiä tehtäviä on vastata muun muassa strategisten tavoitteiden saavuttamisesta. Tavoitteena on teknisten palvelujen ylläpitäminen ja kehittäminen luotettavalla, tehokkaalla ja taloudellisella tavalla.

	TP 2022	TA+muutos 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
TEKNINEN JOHTO					
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	13 444	483 000	13 000	13 000	13 000
Maksutuotot	180				
TOIMINTATUOTOT	13 624	483 000	13 000	13 000	13 000
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-178 033	-740 000	-241 700	-219 000	-222 000
Palvelujen ostot	-12 643	-50 700	-14 200	-14 400	-14 400
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 518	-396 200	-1 700	-1 700	-1 700
Muut toimintakulut	-497	-24 500	-2 000	-2 000	-2 200
TOIMINTAKULUT	-192 690	-1 211 400	-259 600	-237 100	-240 300
TOIMINTAKATE	-179 066	-738 400	-246 600	-224 100	-227 300
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 958	-3 700	-20 000	-30 000	-30 000
Poistot ja arvonalentumiset	-1 958	-3 700	-20 000	-30 000	-30 000
TILIKAUDEN TULOS	-181 025	-742 100	-266 600	-254 100	-257 300
Siitä sisäiset tulot	180				
Siitä sisäiset menot	-1 063	-1 400	-1 400	-1 400	-1 400

Perustelut tuloarvioille ja määrärahoille:

Ruokapalveluiden yhtiöittäminen ei toteutunut suunnitellusti vuoden 2023 alusta. Yhtiöittäminen toteutunee vuoden 2024 alusta. Kunnan on huolehdittava ateriakuljetuksista toimipisteisiinsä, tämän vuoksi ateriakuljetuksiin on varattu määräraha. Tulosalueelle ei ole suunnitelmakaudella odotettavissa toiminnallisia muutoksia lukuun ottamatta määräaikaisen (2kk) suunnittelijan tointa.

Toiminnan tunnuslukuja	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Lautakunnan kokouksia kpl/v	8	10	10	10	10

YLEISET ALUEET

Tulosalue sisältää liikenneväylien ja yleisten alueiden (puistot, leikkikentät, liikuntapaikat ja venesatama sekä reitistöt) rakentamisen ja kunnossapidon, sekä yksityisteiden avustustoiminnan sekä jätehuollon. Tavoitteena on pienimuotoinen maaseutumiljööseen sopeutuva viihtyisä ja turvallinen elinympäristö, mikä on taloudellinen rakentaa ja ylläpitää. Katuja on rakennettu kaikkiaan n. 20 km, joista suurin osa on päällystetty. Suunnittelukaudella laaditaan liikenneväylien perusparannusohjelma, jolla hallitaan kasvavaa korjausvelkaa.

YLEISET ALUEET	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT					
Maksutuotot	650	600	600	600	600
TOIMINTATUOTOT	650	600	600	600	600
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-91 020	-120 000	-119 000	-121 000	-123 000
Palvelujen ostot	-441 786	-516 000	-506 000	-513 000	-520 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-55 024	-57 000	-62 100	-63 000	-64 000
Avustukset	-8 220	-20 000	-22 000	-22 000	-23 000
Muut toimintakulut	-1 079	-1 500	-1 500	-1 500	-1 600
TOIMINTAKULUT	-597 129	-714 500	-710 600	-720 500	-731 600
TOIMINTAKATE	-596 479	-713 900	-710 000	-719 900	-731 000
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-325 659	-328 750	-412 300	-310 000	-250 000
Poistot ja arvonalentumiset	-325 659	-328 750	-412 300	-310 000	-250 000
TILIKAUDEN TULOS	-922 138	-1 042 650	-1 122 300	-1 029 900	-981 000
Siitä sisäiset menot	-90				

Perustelut tuloarvioille ja määrärahoille:

Talousarvioesitykseen ei ole sisällytetty aiemmassa taloussuunnitelmassa vuodelle 2024 esitettyä määrärahaa monikäyttöreitistöjen kunnossapitoon, koska hanke ei ole vielä toteutunut. Sen sijaan vuodesta 2024 alkaen on talousarvioon esitetty määräraha reitistöjen kunnossapitoon, johon kohdennettaisiin mm. Kätkäjärven luontopolun sekä luolien ja rotkojen kunnossapitokustannukset. Lisäksi on tarkastettu henkilöstökustannusten ja ostopalvelujen jakautumista Yleiset alueet- ja Kiinteistöt-tulosalueiden kesken. Myös palvelujen ostoissa on varauduttu 10 000 €:n määrärahalla yleisten alueiden kunnossapitopalveluiden (mm. istutustenhoito) hankkimiseen.

Toiminnan tunnuslukuja	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Tiestön kunnossapito €/km/v	2787	1700	3500	3500	3500

KIINTEISTÖT

Tulosalue sisältää keskitetyn kiinteistönhuollon, laitoshuoltopalvelut, rakennukset ja huoneistot, maa-alueet ja asuminen. Tavoitteena on pitää kunnan kiinteistöt käyttökuntoisina ja tarjota asianmukaiset, viihtyisät, terveelliset ja turvalliset toimi- ja asuutilat. Laitoshuoltopalvelujen (siivouspalvelut) tavoitteena on tuottaa asiakkaille taloudellisesti, tehokkaasti ja asiakaslähtöisesti siisti ja turvallinen asuin- ja työskentely-ympäristö ottaen huomioon jokaisen kohteen erityispiirteet. Oikein suoritettuna ja ammattitaitoisella siivoustyöllä on suuri merkitys kiinteistöjen kunnolle ja tulevaisuuden investointitarpeille. Kiinteistönhoitotyö käsittää kaikki kunnan suorassa omistuksessa olevat rakennukset, joita on yhteensä 26 kpl ja joiden tilavuus on n. 108200 m³. Em. lisäksi kunnalla on osakkeita kahdessa kiinteistöyhtiössä. Tekninen osasto huolehtii myös ASPA:n palveluasumisyksikön kiinteistönhoitotoista. Maa-alueita kunnan omistuksessa on yhteensä n. 800 ha. Kunnan suoraan omistamia vuokra-asuntoja kunnan kiinteistöillä on 61 kpl. Luku sisältää tehostetun palveluasumisen asunnot. Kunnan sähköisen tonttipörssin hyödyntämistä pyritään aktivoimaan markkinoimalla tonttipörssiä myyjille ja ostajille.

Suunnittelukaudella tullaan laatimaan kiinteistörekisteri ja pitkän tähtäimen peruskorjausohjelma sekä kiinteistöstrategia kunnanvaltuuston hyväksymien talouden tasapainottamistoimenpiteiden mukaisesti sekä tarkastelemaan kunnan omistamien talousmetsien hyödyntämistä nykyistä tehokkaammin.

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
KIINTEISTÖT					
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	13 786	10 000	10 000	10 000	10 000
Maksutuotot	4 877	4 500	4 400	4 400	4 400
Muut toimintatuotot	697 308	1 325 500	1 385 600	1 389 600	1 392 600
TOIMINTATUOTOT	715 971	1 340 000	1 400 000	1 404 000	1 407 000
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-321 229	-680 000	-733 000	-746 000	-759 000
Palvelujen ostot	-250 812	-361 000	-358 300	-360 000	-365 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-730 656	-758 000	-783 100	-788 000	-798 000
Muut toimintakulut	-173 332	-240 000	-87 800	-188 800	-90 000
TOIMINTAKULUT	-1 476 029	-2 039 000	-1 962 200	-2 082 800	-2 012 000
TOIMINTAKATE	-760 058	-699 000	-562 200	-678 800	-605 000
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-527 797	-588 600	-671 700	-778 000	-891 400
Poistot ja arvonalentumiset	-527 797	-588 600	-671 700	-778 000	-891 400
TILIKAUDEN TULOS	-1 287 855	-1 287 600	-1 233 900	-1 456 800	-1 496 400
Siitä sisäiset tulot	24 644				
Siitä sisäiset menot	-221 896	-230 000	-230 000	-230 000	-230 000

Perustelut tuloarvioille ja määrärahoille:

Vuoden 2024 taloussuunnitelmaan aiemmin varattu keskusvaraston purkamiskustannuksiin tarkoitettu 100 000 €:n määräraha on siirretty vuodelle 2025, koska rakennuksen purkaminen ennen uuden varaston valmistumista aiheuttaa lisäkustannuksia nykyisten toimintojen ja tarvikkeiden sijoittamiselle.

Kustannuksia tarkastettaessa on otettu huomioon kiinteistöissä tapahtuneet muutokset (mm. virkailijatalojen purkaminen) sekä henkilöstökustannusten ja ostopalvelujen jakautuminen Yleiset alueet- ja Kiinteistöt-tulosalueiden kesken. Palvelujen ostoissa on varauduttu 10 000 €:n määrärahalla rakennusten ulkoalueiden kunnossapitopalveluiden (mm. istutustenhoito) hankkimiseen. Vuoden 2024 aikana on tarkoitus luopua Varejoen koulusta kunnanvaltuuston aiemman päätöksen mukaisesti, mahdollista myyntiä ei ole huomioitu talousarviossa.

Laadinnassa ei ole myöskään huomioitu ruokapalveluiden yhtiöittämisestä mahdollisesti aiheutuvia tuotto- tai kustannusvaikutuksia, koska sopimusneuvottelut ovat vielä kesken.

Toiminnan tunnuslukuja	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Kiinteistöjen kunnossapitokustannukset €/m ³ /vuosi	14.47	12	16	16	16

LÄMPÖKESKUS

Tulosalue sisältää kunnan kaukolämpötoiminnan. Tavoitteena on lämpöenergian tuottaminen kilpailukykyiseen hintaan sekä varalämmitysjärjestelmien (öljykattilat) käyttövalmiuden ylläpito. Lämpölaitoksen kokonaiskapasiteetti on 4,7 MW, josta kiinteän kotimaisen polttoaineen käyttökapasiteetti on 2,5 MW. Lämpötuotanto v. 2022 oli n. 8 430 MWh. Koulukeskuksen vanha lämpölaitos toimii varalämmönlähteenä. Kaukolämpöliittymiä on 60. Verkoston pituus on n. 4,8 km.

Suunnittelukaudella tullaan tarkastelemaan mahdollisuudet varalämmitysjärjestelmien muuttamiseksi joko kokonaan tai osittain uusiutuvaa energiaa hyödyntäviksi. Öljyn käytön vähentäminen tai siitä kokonaan luopuminen lämpökeskuksella tukisi kuntastrategian tavoitetta uusiutuvan energian käytön lisäämisestä.

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
LÄMPÖKESKUS					
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	475 253	480 000	480 000	480 000	480 000
TOIMINTATUOTOT	475 253	480 000	480 000	480 000	480 000
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-45 921	-40 000	-38 000	-38 500	-39 000
Palvelujen ostot	-26 796	-22 500	-23 000	-23 300	-23 900
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-295 829	-285 000	-323 100	-327 000	-334 000
Muut toimintakulut	-36				
TOIMINTAKULUT	-368 582	-347 500	-384 100	-388 800	-396 900
TOIMINTAKATE	106 671	132 500	95 900	91 200	83 100
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-94 699	-83 000	-116 400	-59 900	-46 500
Poistot ja arvonalentumiset	-94 699	-83 000	-116 400	-59 900	-46 500
TILIKAUDEN TULOS	11 972	49 500	-20 500	31 300	36 600
Siitä sisäiset tulot	221 806	230 000	230 000	230 000	230 000

Perustelut tuloarvioille ja määrärahoille:

Tulosalueelle ei ole suunnitelmakaudella odotettavissa toiminnallisia muutoksia.

Toiminnan tunnuslukuja	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Kotimaisen polttoaineen osuus %	99	90	90	90	90

KAAVOITUS JA YMPÄRISTÖ

Tulosalue sisältää kaavoituksen, rakennusvalvonnan ja ympäristön tulosityksiköt.

Rakennusvalvonnan tehtäviin kuuluvat erityislakeihin perustuvat lupapäätökset ja hyväksynnit sekä rakennustyön valvontaan liittyvät katselmukset ja tarkastukset. Lisäksi rakennusvalvonnan tehtäviä ovat luvattoman rakentamisen ja rakennetun ympäristön hoidon valvonta sekä rakentamisen yleinen neuvonta. Rakennusvalvonnan tavoitteena on valvoa rakentamista yleisen edun kannalta sekä edistää rakennusten turvallisuutta ja terveellisyyttä sekä viihtyisää ympäristöä.

Rakennusvalvonnassa on käytössä sähköinen lupahakujärjestelmä. Järjestelmän avulla kehitetään lupaprosesseja ja sujuvoitetaan lupien hakemista ja käsittelyä. Rakennusvalvonnan osalta lähtökohtana on, että kunnassa on henkilö tätä tehtävää varten (rakennusinsinööri). Vaihtoehtona on, että rakennusvalvontatehtävät ostetaan esimerkiksi kuntayhteistyömallilla kuten ympäristönsuojelupalvelut.

Ympäristö-tulosityksiköön kuuluvat ympäristönsuojelu, ympäristöterveysvalvonta, öljyvahinkojen torjunta ja ajoneuvojen siirto. Ympäristönsuojelun palvelut ostetaan Rovaniemen kaupungilta ja ympäristöterveydenhuollon palvelut Meri-Lapin ympäristöpalveluilta. Ostopalvelusopimukset ovat kuntastrategian mukaisia kumppanuuksia.

Kaavoitus-tulosityksikön tavoitteena on turvallisen ja viihtyisän elinympäristön ylläpitäminen ja kehittäminen sekä vetovoimaisten rakennuspaikkojen lisääminen.

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
KAAVOITUS JA YMPÄRISTÖ					
TOIMINTATUOTOT					
Maksutuotot	43 961	20 000	20 000	20 000	20 000
TOIMINTATUOTOT	43 961	20 000	20 000	20 000	20 000
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-31 670	-35 000	-36 000	-36 500	-37 000
Palvelujen ostot	-82 229	-142 000	-149 600	-151 000	-153 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-539	-4 000	-4 000	-4 000	-4 200
Muut toimintakulut	-11 779				
TOIMINTAKULUT	-126 217	-181 000	-189 600	-191 500	-194 200
TOIMINTAKATE	-82 256	-161 000	-169 600	-171 500	-174 200
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 238	-13 800	-43 300	-43 300	-41 500
Poistot ja arvonalentumiset	-3 238	-13 800	-43 300	-43 300	-41 500
TILIKAUDEN TULOS	-85 493	-174 800	-212 900	-214 800	-215 700

Perustelut tuloarvioille ja määrärahoille:

Vuoden 2024 aikana on tarkoitus käynnistää toimintatorin mahdollistava kaavamuuos. Suunnitelmakaudella ei ole odotettavissa muita toiminnallisia muutoksia.

Toiminnan tunnuslukuja	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Myönnetty rakentamisen luvat ja käsitellyt ilmoitukset kpl	58	70	50	50	50

14 Sivistyslautakunta

Sivistyslautakunnan toiminta-ajatus ja toiminnalliset tavoitteet

Sivistyslautakunta tarjoaa kuntalaisille mahdollisuuksia monipuoliseen itsensä kehittämiseen ja osallistumiseen ylläpitämällä ja kehittämällä varhaiskasvatus-, koulutus-, kirjasto- ja vapaa-aikapalveluita.

Strateginen suunta	Strategian tavoite	Toimenpiteet	Mittarit	TA-tavoite
Viihtyvyys	Viihtyisä Tervola kaikille	Kouluikäisten harrastusmahdollisuuksien lisääminen Harrastamisen Suomen mallin vakiinnuttamisen avulla	Kerhojen lkm	7
Elinvoima	Elinvoimainen, vetovoimainen ja pitovoimainen maaseutupaikka	Kolmannen sektorin tukeminen	Järjestöyhdyshenkilön koordinoimat järjestötapaamiset kpl Sivistystoimen avustukset järjestöille €	2 23 000
Hyvinvointi	Toimivat palvelut ja hyvinvointi kuntalaiset ja työntekijät kaikissa eri elämäntilanteissa	Viihtyisien ja turvallisten oppimis- ja toimintaympäristöjen ylläpitäminen yksiköiden sorteerauspäivien avulla	Sorteerauspäivien lkm	2
		Koulurauhan edistäminen	Koulujen koulurauhakyselyissä kysymyksen "minua on kiusattu lähiaikoina" tulos = ei kiusattu %	100
		Omaehtoiseen liikkumiseen kannustavien liikuntavinkkien julkaiseminen	Julkaisujen lkm	6
		Hyvinvointiohjaajan rekrytointi	Rekrytointi toteutunut viimeistään elokuussa	Kyllä
Paikallisuus	Paikallisen osaamisen ja tuotannon arvostaminen	Paikallisten yhteistyökumppaneiden kanssa järjestetyt tapahtumat ja tilaisuudet	Tapahtumien ja tilaisuuksien lkm	10
		Kuntalaisten osallisuuden vahvistaminen vuotuisten sivistystoimen palautekyselyiden avulla	Palautekyselyiden lkm	2
Positiivinen ja osallistava viestintä	Kuntalaiset, kumppanit ja muut tahot saavat tietoa Tervolan kunnan toiminnasta ja sen tarjoamista mahdollisuuksista positiivisen ja osallistavan viestinnän kautta	Sivistystoimen yksiköt viestivät aktiivisesti palveluistaan	Kunnan somekanaviin postanneiden yksiköiden lkm Palvelutiedotteiden lkm	10 4

Sivistyslautakunnan määrärahat ja tuloarviot tulosalueittain

Sivistyslautakunta sisältää sivistystoimen johdon, varhaiskasvatuksen, peruskoulutuksen, lukiokoulutuksen, aikuiskoulutuksen, kirjaston ja vapaa-ajan tulosalueet.

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
SIVITYSLAUTAKUNTA					
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	70 171	52 200	29 740	4 700	4 700
Maksutuotot	123 852	43 000	106 700	93 500	93 500
Tuet ja avustukset	126 175	64 400	82 960	29 500	29 500
Muut toimintatuotot	2 563				
TOIMINTATUOTOT	322 761	159 600	219 400	127 700	127 700
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-3 892 520	-4 127 400	-4 404 500	-4 450 800	-4 550 200
Palvelujen ostot	-979 340	-1 596 800	-1 532 800	-1 533 300	-1 535 300
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-282 127	-261 600	-268 500	-273 500	-273 500
Avustukset	-95 430	-144 000	-183 000	-183 000	-183 000
Muut toimintakulut	-16 319	-9 000	-13 100	-13 100	-13 100
TOIMINTAKULUT	-5 265 737	-6 138 800	-6 401 900	-6 453 700	-6 555 100
TOIMINTAKATE	-4 942 975	-5 979 200	-6 182 500	-6 326 000	-6 427 400
Rahoitustuotot ja -kulut					
Muut rahoituskulut	-30				
Rahoitustuotot ja -kulut	-30				
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-37 026	-28 700	-44 700	-50 200	-38 500
Poistot ja arvonalentumiset	-37 026	-28 700	-44 700	-50 200	-38 500
TILIKAUDEN TULOS	-4 980 032	-6 007 900	-6 227 200	-6 376 200	6 465 900
Siitä sisäiset tulot					
Siitä sisäiset menot	-3 073	-5 800	-4 800	-4 800	-4 800
Laskennalliset menot-tulot=netto	-1 670 873				

Perustelut tuloarvioille ja määrärahoille:

Sivistyslautakunnan talousarvioehdotus 2024 ylittää TS2024 toimintakatteen yhteensä 80 000 €. Tästä 40 000 € on sivistyslautakunnan esittämään kotihoidontuen kuntalisäkokeiluun. Toinen 40 000 € ylitys johtuu pääosin siitä, että sivistystoimen liki 80 työntekijän henkilöstökulut ovat palkkaratkaisujen myötä kohonneet merkittävästi arvioitua enemmän. Sivistyslautakunnan budjetista henkilöstömenot vievät noin 70 % ja olisi toiminnan kannalta kestävämpiä, mikäli korotukset pitäisi kokonaisuudessaan vähentää palveluista sekä aineista ja tarvikkeista. Määrärahoja on siirretty tulosalueiden kesken niin paljon kuin se on ollut mahdollista.

SIVISTYSTOIMEN JOHTO

Sivistystoimen johdon tulosalueen tehtävänä on mahdollistaa sivistyslautakunnan päätöksenteko sekä sivistysosaston palveluiden tuottaminen. Tulosalueella työskentelee sivistysjohtaja sekä hallintosihteeri, jonka työpanoksesta 10 % menee Kivalo-opiston tehtäviin. Sivistystoimen johto vastaa sivistysosaston strategisesta, toiminnallisesta ja taloudellisesta suunnittelusta ja seurannasta sekä osaston henkilöstörekrytoinneista. Sivistystoimen johto koordinoi osaston viestintää, jotta se tukisi mahdollisimman hyvin kuntastrategian ja kuntabrändin tavoitteita.

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
SIVISTYSTOIMEN JOHTO					
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot		4 400		4 700	4 700
Maksutuotot	4 001		4 700		
TOIMINTATUOTOT	4001	4 400	4 700	4 700	4 700
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-86 704	-94 200	-98 600	-99 600	-101 200
Palvelujen ostot	-5227	-8 100	-8 000	-8 000	-8 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-902	-2 800	-3 000	-3 000	-3 000
TOIMINTAKULUT	-92 833	-105 100	-109 600	-110 600	-112 200
TOIMINTAKATE	-88 831	-100 700	-104 900	-105 900	-107 500
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot		-2 500	-7 500	-12 500	-12 500
Poistot ja arvonalentumiset		-2 500	-7 500	-12 500	-12 500
TILIKAUDEN TULOS	-88 831	-103 200	-112 400	-118 400	-120 000
Siitä sisäiset menot	-449	-1 300	-400	-400	-400
Laskennalliset menot-tulot=netto	-4 867				

Perustelut tuloarvioille ja määrärahoille:

Toimintatuotot muodostuvat hallintosihteerin 10 % työpanoksen myymisestä Kivalo-opistolle.

Toiminnan tunnuslukuja	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Lautakunnan kokouksia kpl	7	7	7	7	7

VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatus on lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu pedagogiikka. Tulosalueen tehtävänä on varhaiskasvatuspalveluiden järjestäminen tervolalaisille perheille heidän tarpeidensa mukaisesti.

Varhaiskasvatuspalveluita tarjotaan Lapinniemen päiväkodissa (kolme osastoa) sekä Louen ja Kirkonkylän ryhmäperhepäiväkodeissa. Lisäksi varhaiskasvatuspalveluita hankitaan palveluseteleillä yksityisiltä palveluntuottajilta. Perhepäivähoitajan kotona tarjottavaa varhaiskasvatusta ei tällä hetkellä ole tarjolla tekijöiden puuttuessa. Lapinniemen päiväkotitoiminta tarjoaa vuoroa sitä tarvitseville perheille. Toimintakauden 2023–2024 alkaessa varhaiskasvatuksessa oli 114 lasta ja 21 kunnallista työntekijää. Varhaiskasvatuksen tulosalueeseen sisältyy lisäksi Kelan kautta maksettavat lastenhoidon tuet. Näiden tukien piirissä on ollut keskimäärin 26 lasta (luku vaihtelee kuukausittain). Varhaiskasvatuksen palvelutarve on viime vuodet pysynyt korkeana, 1–6-vuotiaista lapsista n. 77 % on varhaiskasvatuspalveluiden piirissä. Syntyvyys on pysynyt kohtuullisella tasolla, vuonna 2021 syntyi 17 lasta, vuonna 2022 27 lasta ja vuodelle 2023 odotetaan syntyvän 21 lasta.

Henkilöstösuunnitelmassa esitetään kolmen varhaiskasvatuksen sosionomin toimen perustamista 1.8.2025 alkaen. Samassa yhteydessä lakkautettaisiin kolme lastenhoitajan tointa. Tämä muutos perustuu varhaiskasvatuslain 37 §:ään päiväkodin henkilöstön rakenteesta. Lakimuutos tulee voimaan 1.1.2030, mutta kunnat ovat alkaneet jo ennakoivasti muuttaa henkilöstön rakennetta mahdollistaakseen lain hengen mukaisen pedagogisen kehittämisen.

Suunnitelmakauden tavoitteena on syventää varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaista pedagogista ja erityispedagogista osaamista ja toimintaa. Tavoitteena on lapsilähtöisen toiminnan omaksuminen lasten oikeuksiin perustuen.

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
VARHAISKASVATUS					
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	1 615				
Maksutuotot	84 547	5 500	70 000	60 000	60 000
Tuet ja avustukset	46 300	16 000	11 700		
TOIMINTATUOTOT	132 462	21 500	81 700	60 000	60 000
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-955 908	-964 900	-982 800	-998 800	-1 027 700
Palvelujen ostot	212 100	-423 400	-415 800	-415 800	-415 800
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-12 105	-13 000	-12 000	-12 000	-12 000
Avustukset	-75 989	-121 000	-160 000	-160 000	-160 000
Muut toimintakulut	-2 612				
TOIMINTAKULUT	-1 258 715	-1 522 300	-1 570 600	-1 586 600	-1 615 500
TOIMINTAKATE	-1 126 253	-1 500 800	-1 488 900	-1 526 600	-1 555 500
Rahoitustuotot ja -kulut					
Muut rahoituskulut	-30				
Rahoitustuotot ja -kulut	-30				
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-9 337	-5 100	-3 400	-1 700	-1 000
Poistot ja arvonalentumiset	-9 337	-5 100	-3 400	-1 700	-1 000
TILIKAUDEN TULOS	-1 135 621	-1 505 900	-1 492 300	-1 528 300	-1 556 500
Siitä sisäiset menot	-355	-500	-500	-500	-500
Laskennalliset menot-tulot=netto	-317 596				

Perustelut tuloarvioille ja määrärahoille:

Yhä useampi lapsi on oikeutettu maksuttomaan varhaiskasvatukseen tehtyjen lakimuutosten myötä. Lisäksi sivistyslautakunta on päättänyt tarjota 12 kuukautta maksutonta varhaiskasvatusta kaikille lapsille. Nämä linjaukset pienentävät varhaiskasvatusmaksujen tulokertymää. Vuonna 2024 maksutuottoja arvioidaan kertyvän 70 000 €. Näyttää kuitenkin siltä, että valtakunnallisesti ollaan menossa kohti maksutonta varhaiskasvatusta, joten maksutuotot todennäköisesti pienenevät vuosittain. Varhaiskasvatuksen tulosalueella on käytettävissä hankerahoitustuloa 11 700 €. Ateriapalveluiden hankkimiseen on varattu 182 400 €. Palvelusetelisopimusten sisältämä indeksitaristus tehdään 1.8.2024 alkaen. Talousarvioesitys sisältää 40 000 € määrärahan sivistyslautakunnan esittämän kotihoidontuen kuntalisäkokeilua varten vuosille 2024 ja 2025. Vuoden 2025 taloussuunnitelmassa varhaiskasvatuksen menoja on nostettu 16 000 € yli raamin. Tämä johtuu siitä, että varhaiskasvatusmaksutulojen oletetaan pienenevän 10 000 €, eikä tätä voida kompensoida tuottavuutta parantamalla. Lisäksi kolmen toimen muutos lastenhoitajasta sosionomiksi aiheuttaa 6 000 € lisäkustannuksen. Kustannusnousu toimimuutoksessa on vuonna 2026 kokonaisuudessaan 12 000 €.

Toiminnan tunnuslukuja	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Lapsia (keskimäärin vuoden aikana)	120	110	110	100	100
Hoitopäiviä (vuodessa)	14 107	18 200	14 000	13 500	13 500

PERUSKOULUTUS

Perusopetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisinä ja yhteiskunnan jäseninä sekä opettaa tarpeellisia tietoja ja taitoja. Perusopetus tuottaa kaikille saman jatko-opintokelpoisuuden ja se on maksutonta. Opetussuunnitelman perusteet antavat yhtenäisen pohjan paikallisille opetussuunnitelmille ja siten vahvistavat koulutuksen tasa-arvoa koko maassa.

Perusopetusta järjestetään Kaisajoen, Louen ja Mattisen kouluissa esi-6-luokille sekä Lapinniemen koulussa esi-9-luokille. Erityisen tuen oppilaat opiskelevat joko yleisopetuksen luokkiin integroituina tai Lapinniemen koulun pienryhmässä. Valmistavan opetuksen ryhmä perustetaan tarvittaessa Lapinniemen koululle. Peruskouluissa on

oppilaita lukuvuonna 2023–2024 esioppilaat ja valmistavan luokan oppilaat mukaan lukien 311, joista kuljetusedun saa n. 40 % oppilaista. Opettajia on 37, joista osa opettaa myös lukiossa ja koulunkäynninohjaajia on 8. Iltapäivätoimintaa järjestetään Lapinniemen ja Louen kouluilla. Toimintaan on ilmoittautunut lukuvuoden alkaessa 24 oppilasta. Kaisajoen ja Mattisen kouluilta järjestetään kuljetus Kirkonkylän iltapäivätoimintaryhmään.

Oppilasennusteen mukaan syksyllä 2024 Louen koulun oppilasmäärä näyttäisi putoavan 24 oppilaaseen ja edelleen pienevän siitä eteenpäin. Sivistyslautakunta on käynnistänyt keväällä 2023 lakkauttamisen valmistelun kunnanvaltuuston linjauksen mukaisesti. Kunnanvaltuusto tekee asiasta päätöksen syksyn aikana.

Henkilöstösuunnitelmassa esitetään Lapinniemen koulun esiopettajan viran lakkauttamista ja luokanopettajan viran perustamista sen tilalle 1.8.2024 alkaen. Tämä muutos mahdollistaisi alkuopetuksen kokonaisuuden kehittämisen.

Suunnitelmakauden tavoitteena on edelleen syventää opetussuunnitelman mukaista pedagogista osaamista ja toimintakulttuuria. Turvallisten oppimisympäristöjen kehittäminen on keskiössä. Palveluita kehitetään saatujen arviointipalautteiden ja muun käytettävissä olevan arviointitiedon pohjalta. Erityisopetuksen uudelleen organisointi käynnistetään 2024.

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
PERUSKOULUTUS					
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	68 556	47 800	29 740		
Maksutuotot	30 044	30 000	25 00	26 000	26 000
Tuet ja avustukset	42 745	23 900	34 260		
Muut toimintatuotot	2 214				
TOIMINTATUOTOT	143 557	101 700	89 000	26 000	26 000
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-2 160 537	-2 324 000	-2 565 400	-2 581 500	-2 635 600
Palvelujen ostot	-607 467	-949 800	-877 000	-877 000	-877 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-198 758	-162 400	-166 300	-166 300	-166 300
Muut toimintakulut	-11 345	-8 400	-8 400	-8 400	-8 400
TOIMINTAKULUT	-2 978 107	-3 444 600	-3 617 100	-3 633 200	-3 687 300
TOIMINTAKATE	-2 834 549	-3 342 900	-3 528 100	-3 607 200	-3 661 300
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-20 438	-15 400	-20 600	-23 000	-18 500
Poistot ja arvonalentumiset	-20 438	-15 400	-20 600	-23 000	-18 500
TILIKAUDEN TULOS	-2 854 987	-3 358 300	-3 548 700	-3 630 200	-3 679 800
Siitä sisäiset menot	-1 304	-2 500	-1 500	-1 500	-1 500
Laskennalliset menot-tulot=netto	-1 143 577				

Perustelut tuloarvioille ja määrärahoille:

Toimintatuotot muodostuvat kotikuntakorvaustuloista, iltapäivätoiminnan maksutuotoista sekä hankerahoituksista. Koulukuljetussopimusten sisältämä indeksitarkistus tehdään 1.8.2024 alkaen. Ateriapalveluiden hankkimiseen on varattu 270 000 €. Lapinniemen koulun ja lukion yhteisten opettajien palkkamäärärahojen jakoa on tarkennettu ja määrärahoja on talousarviossa siirretty lukion tulosalueelta Lapinniemen koulun budjettiin. Tämän takia perusopetuksen tulosalueen talousarvio näyttäytyy merkittävästi aiempaa vuotta suurempana. Vuoden 2025 taloussuunnitelmassa peruskoulutuksen menoja on nostettu 25 000 € yli raamin. Tämä johtuu siitä, että kotikuntakorvausmenoja tulee edelleen maksuun, mutta kotikuntakorvaustulot päättyvät.

Toiminnan tunnuslukuja	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Oppilaita	327	308	314	298	290
Oppilaita, 11-v oppivelvollisuus	5	6	6	6	5
Iltapäivätoimintaan osallistuvia	32	25	25	25	25

LUKIOKOULUTUS

Lukiokoulutus tuottaa opiskelijalle laaja-alaisen yleissivistyksen ja antaa valmiudet aloittaa opiskelu yliopistossa, ammattikorkeakoulussa ja lukion oppimäärään perustuvassa ammatillisessa koulutuksessa. Lukio-opintojen päätteeksi suoritetaan valtakunnallinen ylioppilastutkinto. Oppivelvollisuuden laajentamisen myötä myös lukio-opetus muuttui maksuttomaksi opiskelijalle. Laki on tullut voimaan ikäluokka kerrallaan syksystä 2021 alkaen. Sivistyslautakunta on lisäksi päättänyt, että Tervolan lukion päätoimisille opiskelijoille tarjotaan maksuton B-ajokorttiopetus syksystä 2023 alkaen.

Tervolan lukiossa opiskelee lukuvuonna 2023–2024 31 opiskelijaa. Rehtori ja koulusihteeri sekä liki kaikki opettajat ovat yhteisiä Lapinniemen koulun kanssa. Oppilasennusteen mukaan taloussuunnitelmavuosina lukion opiskelijamäärä näyttäisi olevan 30–40 opiskelijaa. Tervolan keskustasta on lähimpään lukioon matkaa 38 km ja reuna-alueilta huomattavasti enemmän. Oma lähilukio onkin merkittävä palvelu tervolalaisille nuorille ja perheille sekä kunnalle tärkeä vetovoimatekijä. Oma lukio mahdollistaa perusopetuksen opettajien opetusvelvollisuuden täytty-misen ja näin ollen tukee kelpoisten opettajien rekrytointia kuntaan.

Tervolan lukio tarjoaa turvallisen opiskeluympäristön sekä laadukkaan ja ajanmukaiseen pedagogiikkaan perus-tuvan lukio-opetuksen. Tavoitteena on lukion vetovoimaisuuden lisääminen lukion tulevaisuuden turvaamiseksi.

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
LUKIOKOULUTUS					
TOIMINTATUOTOT					
Maksutuotot	1 405	500		500	500
Tuet ja avustukset	12 130	9 500	15 000	14 500	14 500
TOIMINTATUOTOT	13 536	10 000	15 000	15 000	15 000
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-395 170	-455 300	-420 600	-424 700	-423 400
Palvelujen ostot	-27 302	-59 000	-69 000	-69 000	-69 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-17 191	-30 000	-30 000	-30 000	-30 000
Muut toimintakulut	-2 362		-4 000	-4 000	-4 000
TOIMINTAKULUT	-442 024	-544 300	-523 600	-527 700	-535 400
TOIMINTAKATE	-428 488	-534 300	-508 600	-512 700	-520 400
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-1				
Poistot ja arvonalentumiset	-1				
TILIKAUDEN TULOS	-428 489	-534 300	-508 600	-512 700	-520 400
Siitä sisäiset menot	-386	-600	-1 500	-1 500	-1 500
Laskennalliset menot-tulot=netto	-131 199				

Perustelut tuloarvioille ja määrärahoille:

Toimintatuotot muodostuvat Kelan koulumatkatukiosuuksista. Lapinniemen koulun ja lukion yhteisten opettajien palkkamäärärahojen jakoa on tarkennettu ja määrärahoja on tässä talousarviossa siirretty lukion tulosalueelta La-pinniemen koulun budjettiin. Tämän takia lukion tulosalueen talousarvio näyttäytyy aiempaa vuotta pienempänä.

Ateriapalveluiden hankintaan on varattu 29 000 €.

Toiminnan tunnuslukuja	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Opiskelijoita	30	36	32	37	40
Yo-tutkintoja	14	7	13	9	9

AIKUISKOULUTUS

Kivalo-opisto on seudullinen kansalaisopisto, joka toimii Kemin, Keminmaan, Simon ja Tervolan kuntien alueella. Isäntäkuntana toimii Kemin kaupunki. Päätöksenteosta vastaa Kemin kaupungin vapaan sivistystyön jaosto, jossa Tervolalla on kaksi edustajaa. Opistossa on tarjolla kansalaistaitoihin valmentavia ja yhteiskunnallisia opintoja, yleissivistäviä opintoja sekä harrastuksellista, omaan mielenkiintoon perustuvaa tietojen ja taitojen kartuttamista. Vapaana sivistystyönä järjestettävän koulutuksen tavoitteena on edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista.

Kirkonkylän lisäksi opetusta pyritään järjestämään mahdollisimman monella kylällä lähellä kuntalaisia. Tavoitteena on, että opisto palvelee kaikenikäisiä kuntalaisia ja tarjoaa vuosittain paitsi tuttuja, myös uutuuskursseja ja uusia harrastusmahdollisuuksia. Maahanmuuttajien lukutaitokoulutusta järjestetään yhteistyössä opiston kanssa.

Opistopalveluiden keskeisenä tavoitteena on toiminnallaan ja tarjonnallaan lisätä kuntalaisten hyvinvointia ja viihtymistä sekä kasvattaa yhteisöllisyyttä.

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
AIKUISKOULUTUS					
TOIMINTAKULUT					
Palvelujen ostot	-78 223	-90 000	-90 000	-91 000	-93 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 686	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
TOIMINTAKULUT	-80 909	-95 000	-95 000	-96 000	-98 000
TOIMINTAKATE	-80 909	-95 000	-95 000	-96 000	-98 000
TILIKAUDEN TULOS	-80 909	-95 000	-95 000	-96 000	-98 000
Laskennalliset menot-tulot=netto	-649				

Perustelut tuloarvioille ja määrärahoille:

Opistopalveluita varaudutaan hankkimaan 90 000 eurolla

Toiminnan tunnuslukuja	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Opiskelijoita	594	750	650	650	650
Oppitunteja	3024	4 000	4000	4000	4000

KIRJASTO

Kirjaston tehtävänä on tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin, ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa, edistää lukemista ja kirjallisuutta, tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon.

Tervolan kunnan pääkirjasto sijaitsee Lapinniemen koulun kiinteistössä. Kirjastossa työskentelee neljä työntekijää. Omatoimikirjastopalvelu otettiin käyttöön syksyllä 2020, ja sen myötä asiakkaat voivat käyttää kirjaston palveluita ja tiloja omatoimisesti myös säännöllisten asiakaspalveluaikojen ulkopuolella.

Koko Lapin kattava Lapin kirjasto -kimppa on syventänyt alueen kirjastojen yhteistyötä monella osa-alueella ja monipuolistanut myös tervolalaisten asiakkaiden käytettävissä olevia palveluita ja aineistoja. Tulevina vuosina Lapin kirjastot panostavat yhteisesti mm. e-aineistopalveluihin. Kirjasto järjestää vuosittain erilaisia tapahtumia sekä kirjastotiloissa että hakeutuvasti niiden ulkopuolella. Kirjaston perinteisten palveluiden rinnalle on noussut entistä keskeisempään rooliin muita kirjastohenkilökunnan asiantuntijuutta vaativia toimintoja, kuten kansalaisten

digineuvonta, lukemaan innostamis- ja sisältöjen avaamistyö sekä erilaiset yksilöllisemmät palvelut, esim. kirjaston kotipalvelu.

Kirjaston keskeisenä tavoitteena on tarjota kattavat ja monipuoliset palvelut kaikille asiakasryhmille vauvasta vaa-riin. Tavoitteena on olla aktiivinen paikallinen toimija ja yhteistyökumppani sekä osallistua kirjastojen maakunnal-liseen ja seudulliseen yhteistyöhön. Kirjasto on myös sitoutunut ympäristötietoisuuden lisäämiseen ja kierrätyksen edistämiseen toiminnassaan ja palveluissaan. Lisäksi kirjastoon liittyvistä asioista ja palveluista tiedotetaan suun-nitelmallisesti. Kuntalaisille tarjotaan mahdollisuuksia vaikuttaa kirjastopalveluihin mm. kyselyiden ja asiakasraa-din kautta.

KIRJASTO	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT					
Maksutuotot	3 335	3 000	3 000	3 000	3 000
Tuet ja avustukset	10 000				
TOIMINTATUOTOT	13 335	3 000	3 000	3 000	3 000
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-173 370	-161 200	-164 900	-167 000	-170 400
Palvelujen ostot	-18 536	-18 600	-20 000	-20 000	-20 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-47 535	-43 700	-43 700	-43 700	-43 700
Muut toimintakulut		-600	-700	-700	-700
TOIMINTAKULUT	-239 441	-224 100	-229 300	-231 400	-234 800
TOIMINTAKATE	-266 106	-221 100	-226 300	-228 400	-231 800
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-6 856	-5 700	-12 000	-12 000	-5 500
Poistot ja arvonalentumiset	-6 856	-5 700	-12 000	-12 000	-5 500
TILIKAUDEN TULOS	-232 961	-226 800	-238 300	-240 400	-237 300
Siitä sisäiset menot	-158	-200	-200	-200	-200
Laskennalliset menot-tulot=netto	-50 532				

Perustelut tuloarvioille ja määrärahoille:

Toimintatuotot muodostuvat kirjaston perimistä maksutuotoista.

Toiminnan tunnuslukuja	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Lainoja	48 029	49 000	49 000	50 000	50 000
Asiakaskäyntejä	19 976	18 000	18 000	18 000	18 000
Verkkopalvelukäyntejä	12 552	14 000	14 000	15 000	15 000

VAPAA-AIKA

Vapaa-ajan tulosalue tuottaa nuoriso-, liikunta- ja kulttuuripalveluita kuntalaisille. Tulosalue sisältää kulttuuri- ja nuorisotapahtumat, nuorisotyön eri muodot, etsivän nuorisotyön, terveysliikunnan, vapaa-aikatoimen avustustoi-minnan, kotiseutuarkistotyön sekä järjestöyhdyshenkilötyön. Lisäksi tulosalue sisältää Meri-Lapin musiikkiopiston ja Jousikvartetin Tervolan kuntaosuudet.

Vapaa-aikatoimen käytössä on yksi nuorisotila Kirkonkylällä. Vapaa-aikatoimessa työskentelee vapaa-aikaohjaaja sekä nuoriso-ohjaaja, joka tekee myös etsivää nuorisotyötä. Sivustysjohtaja hoitaa vapaa-aikatoimen hallintoteh-tävät. Vapaa-aikatoimi järjestää vuosittain n. 40 erilaista tapahtumaa ja tilaisuutta osin itse ja osin yhteistyössä kumppaneiden kanssa. Järjestöjen ja yhteisöjen avustamiseen on varattu vuosittain 23 000 euroa.

Suunnitelmakauden tavoitteena on nuorisotoiminnan sisältöjen edelleen kehittäminen yhdessä nuorten ja yhteis-työverkostojen kanssa. Tavoitteena on myös erilaisia tapahtumia ja palveluita tarjoamalla lisätä kuntalaisten osal-lisuutta, yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia. Tapahtumat ja harrastuspaikat lisäävät osaltaan yleistä viihtyvyyttä. Vapaa-aikatoimi on aktiivinen viestijä ja markkinoija ja tekee sivistystoimea ja kuntaa positiivisesti näkyväksi.

Liikuntapalveluiden tarjoamisessa vapaa-aikatoimen resurssit ovat jääneet selkeästi jälkeen Lapin muiden kuntien resursseista. Resurssit eivät ole antaneet myöten järjestää esim. tärkeäksi koettua liikuntaneuvontaa. Osin tämän vuoksi henkilöstösuunnitelmassa esitetään hyvinvointiohjaajan toimen perustamista 1.3.2024 alkaen.

Vuoden 2024 aikana selvitetään vapaa-aika ja kirjasto –tulosalueiden mahdollista yhdistämistä.

VAPAA-AIKA	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT					
Maksutuotot	520	4 000	4 000	4 000	4 000
Tuet ja avustukset	15 000	15 000	22 000	15 000	15 000
Muut toimintatuotot	349				
TOIMINTATUOTOT	15 869	19 000	26 000	19 000	19 000
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-120 831	-127 800	-172 200	-179 200	-182 900
Palvelujen ostot	-30 486	-47 900	-53 000	-52 500	-52 500
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 950	-4 700	-8 500	-13 500	-13 500
Avustukset	-19 441	-23 000	-23 000	-23 000	-23 000
TOIMINTAKULUT	-173 708	-203 400	-256 700	-268 200	-271 900
TOIMINTAKATE	-157 839	-184 400	-230 700	-249 200	-252 900
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-395		-1 200	-1 000	-1 000
Poistot ja arvonalentumiset	-395		-1 200	-1 000	-1 000
TILIKAUDEN TULOS	-158 234	-184 400	-231 900	-250 200	-253 900
Siitä sisäiset menot	-421	-700	-700	-700	-700
Laskennalliset menot-tulot=netto	-22 452				

Perustelut tuloarvioille ja määrärahoille:

Toimintatuotot muodostuvat vapaa-aikatoimen tapahtumien toimintatuotoista ja etsivän nuorisotyön sekä harrastamisen Suomen mallin hanketuloista. Vuoden 2024 talousarvioesitys sisältää perustettavan hyvinvointiohjaajan henkilöstökulut viidelle kuukaudelle. Koko toimintavuoden henkilöstökulut 42 300 € on huomioitu taloussuunnitelmavuoden 2025 menoissa sekä lisäksi tämän toiminnan edellyttämät määrärahat 10 000 €.

Toiminnan tunnuslukuja	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Nuorisotilakäyntejä	1 327	1 500	1 500	1 500	1 500
Tapahtumia	54	40	40	40	40
Avustusten saajia	12	11	11	12	13

15 Käyttötalousosan yhdistelmä

TERVOLAN KUNTA

EHDOTUS VUOSIEN 2024- 2026 TALOUSSUNNITELMAKSI

KÄYTTÖTALOUSOSAN YHDISTELMÄ TULOSALUEITTAIN

ulkoinen-sisäinen	TOIMINTA- TULOT TA 2024	TOIMINTA- MENOT TA 2024	TOIMINTA- KATE TA 2024	TOIMINTA- TULOT TS 2025	Muu- tos%	TOIMINTA- MENOT TS 2025	TOIMINTA- KATE TS 2025	Muu- tos%	TOIMINTA- TULOT TS 2026	Muu- tos%	TOIMINTA- MENOT TS 2026	TOIMINTA- KATE TS 2026	Muu- tos%
Kunnanvaltuusto Strateginen johto		29 800	-29 800		1,7	30 300	-30 300	-1,7			30 500	-30 500	-0,7
Kunnanhallitus Yleisjohto	415 400	2 137 270	-1 721 870	420 400	1,1	2 161 220	-1 740 820	-1,1	405 400	-3,6	2 347 450	-1 942 050	-11,6
Henkilöstö	58 300	469 320	-411 020	58 300	1,0	474 000	-415 700	-1,1	58 300	0,0	511 200	-452 900	-8,9
Elinkeinojen kehittäminen	175 500	505 030	-329 530	175 500	0,2	506 100	-330 600	-0,3	175 500	0,0	462 700	-287 200	13,1
Julkisen liikenne	70 000	167 600	-97 600	70 000		167 600	-97 600		70 000		167 600	-97 600	0,0
Tarkastusltk Tarkastustoimi	719 200	3 279 220	-2 560 020	724 200	0,9	3 308 920	-2 584 720	-1,0	709 200	-2,1	3 488 950	-2 779 750	-7,5
Keskusvaalitk Vaalit	15 000	39 050	-24 050	5 000		17 900	-17 900				18 200	-18 200	-1,7
Maaseutultk Maaseutuelinkeinot	256 700	280 700	-24 000	256 700	-33,2	26 100	-21 100	12,3	256 700		280 700	-24 000	
Tekninen Itk Tekninen johto	13 000	259 600	-246 600	13 000	-8,7	237 100	-224 100	9,1	13 000		240 300	-227 300	-1,4
Yleiset alueet	600	710 600	-710 000	600	1,4	720 500	-719 900	-1,4	600		731 600	-731 000	-1,5
Kiinteistöt	1 400 000	1 962 200	-562 200	1 404 000	6,1	2 082 800	-678 800	-20,7	1 407 000	0,2	2 012 000	-605 000	10,9
Lämpökeskus	480 000	384 100	95 900	480 000	1,2	388 800	91 200	4,9	480 000		396 900	83 100	8,9
Kaavoitus ja ympäristö	20 000	189 600	-169 600	20 000	1,0	191 500	-171 500	-1,1	20 000		194 200	-174 200	-1,6
Sivistysltk Sivistystoimen johto	1 913 600	3 506 100	-1 592 500	1 917 600	3,3	3 620 700	-1 703 100	-6,9	1 920 600	0,2	3 575 000	-1 654 400	2,9
Varhaiskasvatus	4 700	109 600	-104 900	4 700	0,9	110 600	-105 900	-1,0	4 700		112 200	-107 500	-1,5
Peruskoulutus	81 700	1 570 600	-1 488 900	60 000	1,0	1 586 600	-1 526 600	-2,5	60 000		1 615 500	-1 555 500	-1,9
Lukiokoulutus	89 000	3 617 100	-3 528 100	26 000	0,4	3 633 200	-3 607 200	-2,2	26 000		3 687 300	-3 661 300	-1,5
Aikuiskoulutus	15 000	523 600	-508 600	15 000	0,8	527 700	-512 700	-0,8	15 000		535 400	-520 400	-1,5
Kirjasto	3 000	95 000	-95 000	3 000	1,1	96 000	-96 000	-1,1	3 000		98 000	-98 000	-2,1
Vapaa-aika	26 000	229 300	-226 300	3 000	0,9	231 400	-228 400	-0,9	3 000		234 800	-231 800	-1,5
	219 400	6 401 900	-6 182 500	127 700	4,5	268 200	-249 200	-8,0	19 000		271 900	-252 900	-1,5
Tulosalueet yht.	3 123 900	13 554 670	-10 430 770	3 031 200	0,8	6 453 700	-6 326 000	-2,3	127 700	0,0	6 555 100	-6 427 400	-1,6
						13 738 320	-10 707 120	-2,6	3 014 200	-0,56	13 948 450	-10 934 250	-2,1

TULOSLASKELMAOSA

Tulorahoituksen riittävyyttä palvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin tarkastellaan tuloslaskelman avulla. Tuloslaskelma esitetään sekä sisäiset erät sisältävänä, että vain kunnan ulkoiset erät sisältävänä. Tervolan kunnassa ei budjetoida tilinpäätössiirtoja eli poistoeron, vapaaehtoisten varausten ja rahastojen muutoksia. Näin ollen tuloslaskelman viimeinen rivi talousarviovuoden ja taloussuunnitelmavuosien osalta on tilikauden tulos. Tuloslaskelmaosassa esitetään lisäksi tulorahoituksen riittävyyttä koskevat tavoitteet ja niiden saavuttamista mittaavat tunnusluvut.

Tuloslaskelma sekä tulorahoituksen riittävyyden tunnusluvut ja tavoitteet

TULOSLASKELMA ULKONEN/SISÄINEN

	TP 2022	TA+muutos 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot					
Myyntitulot	723 654	1 172 700	690 240	665 200	665 200
Maksutulot	1 729 642	349 600	418 200	405 000	405 000
Tuet ja avustukset	920 702	588 400	621 960	563 900	543 500
Muut toimintatulot	723 821	1 333 400	1 393 500	1 397 100	1 400 500
	4 108 819	3 444 100	3 123 900	3 031 200	3 014 200
Toimintamenot					
Henkilöstömenot	-12 754 655	-7 425 900	-7 411 970	-7 481 020	-7 810 750
Palvelujen ostot	-11 650 056	-3 975 400	-3 965 800	-3 977 500	-3 920 700
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 183 375	-1 847 200	-1 545 800	-1 561 200	-1 559 900
Avustukset	-734 796	-433 800	-502 300	-488 800	-525 800
Muut toimintamenot	-259 595	-299 800	-128 800	-229 800	-131 300
	-27 582 477	-13 467 600	-13 554 670	-13 738 320	-13 948 450
Toimintakate	-23 473 658	-10 537 600	-10 430 770	-10 707 120	-10 934 250
Verotulot	12 454 621	7 262 000	7 137 000	7 263 000	7 392 000
Valtionosuudet	11 939 771	3 980 000	4 050 000	4 200 000	4 600 000
Rahoitustulot ja -menot					
Korkotulot	53 320	80 000	95 350	260 850	249 700
Muut rahoitustulot	1 941 986	800 000	400 000	400 000	400 000
Korkomenot	-33 060	-48 000	-44 400	-44 000	-43 400
Muut rahoitusmenot	-76 553	-175 000	-136 000	-136 000	-136 000
	1 885 693	657 000	314 950	480 850	470 300
Vuosikate	2 806 427	1 361 400	1 071 180	1 236 730	1 528 050
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 092 204	-1 097 450	-1 378 400	-1 337 100	-1 339 100
Arvonalentumiset	622 901				
	-469 303	-1 097 450	-1 378 400	-1 337 100	-1 339 100
Tilikauden tulos	2 337 124	263 950	-307 220	-100 370	188 950
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	184 126				
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	184 126				
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 521 251	263 950	-307 220	-100 370	188 950

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	TP 2022	TA+muutos 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot/Toimintamenot, %	13,9	23,0	21,4	20,4	19,9
Vuosikate/Poistot, %	598,0	124,1	77,7	92,5	114,1
Vuosikate, euroa/asukas	980	473	375	433	535
Kertynyt ylijäämä	16 738 776	17 591 726	17 284 506	17 184 136	17 373 086
Kertynyt ylijäämä, euroa/asukas	5 847	6 104	6 048	6 013	6 079
Asukasmäärä	2 863	2 882	2 858	2 858	2 858

**TULOSLASKELMA
ULKOINEN**

	TP 2022	TA+ muutos 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot					
Myyntitulot	488 505	429 500	447 040	422 000	422 000
Maksutulot	1 678 842	301 600	369 400	356 200	356 200
Tuet ja avustukset	920 702	588 400	621 960	563 900	543 500
Muut toimintatulot	712 358	1 333 400	1 393 500	1 397 100	1 400 500
	3 800 407	3 152 900	2 831 900	2 739 200	2 722 200
Toimintamenot					
Henkilöstömenot	-12 754 655	-7 425 900	-7 411 970	-7 481 020	-7 810 750
Palvelujen ostot	-11 585 914	-3 914 200	-3 903 800	-3 915 500	-3 858 700
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 961 569	-1 617 200	-1 315 800	-1 331 200	-1 329 900
Avustukset	-734 796	-433 800	-502 300	-488 800	-525 800
Muut toimintamenot	-237 132	-299 400	-128 800	-229 800	-131 300
	-27 274 065	-13 690 500	-13 262 670	-13 446 320	-13 656 450
Toimintakate	-23 473 658	-10 537 600	-10 430 770	-10 707 120	-10 934 250
Verotulot	12 454 621	7 262 000	7 137 000	7 263 000	7 392 000
Valtionosuudet	11 939 771	3 980 000	4 050 000	4 200 000	4 600 000
Rahoitustulot ja -menot					
Korkotulot	53 320	80 000	95 350	260 850	249 700
Muut rahoitustulot	1 941 986	800 000	400 000	400 000	400 000
Korkomenot	-33 060	-48 000	-44 400	-44 000	-43 400
Muut rahoitusmenot	-76 553	-175 000	-136 000	-136 000	-136 000
	1 885 693	657 000	314 950	480 850	470 300
Vuosikate	2 806 427	1 361 400	1 071 180	1 236 730	1 528 050
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 092 204	-1 097 450	-1 378 400	-1 337 100	-1 339 100
Arvonalentumiset	-622 901				
	-469 303	-1 097 450	-1 378 400	-1 337 100	-1 339 100
Tilikauden tulos	2 337 124	263 950	-307 220	-100 370	188 950
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	184 126				
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)					
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 521 251				

Maksurahoituksen osuutta toimintamenoista kuvataan toimintatulojen prosentuaalisella osuudella toimintamenoista. Maksurahoituksen osuuden pieneneminen heikentää kunnan tulorahoitusta ja lisää verorahoituksen tarvetta. Suunnittelukauden tavoitteena on, että tunnusluvun arvoa saadaan nostettua. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää tulorahoituksen nostamista tai menojen karsimista. Tunnusluvun arvoon vaikuttaa muun muassa palvelujen organisointitavat.

Vuosikate on keskeinen tunnusluku arvioitaessa kunnan tulorahoituksen riittävyyttä. Kun vuosikate kattaa poistoista vähintään 100 %, oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa pitkällä aikavälillä. Suunnittelukauden tavoitteena on, että vuosikate kattaa suunnitelman mukaiset poistot.

Jakamalla keskimääräinen vuotuinen investointitaso asukasmäärällä saadaan tavoitearvo vuosikatteelle asukasta kohden. Tervolan kunnassa tämä tavoitearvo on noin 866 euroa/asukas. Vuoteen 2023 asti riittävä tulorahoitus on saavutettu verrattain pienellä verorasitteella. Suunnittelukauden alkuvuosina vuosikate jää alle poistojen määrän, menojen kasvun hillitsemiseen ja tulopohjan vahvistamiseen pitää kiinnittää erityistä huomiota tai tulopohjaa täytyy tarkastella. Negatiivinen vuosikate kertoo kunnan lyhyen aikavälin tulorahoituksen olevan heikko.

Pitkän aikavälin tulorahoitusta voidaan tarkastella taseen kertyneen ylijäämän avulla. Pitkän aikavälin tulorahoituksen tavoitearvon tulisi olla vähintään 300–400 euroa/asukas. Tällä tunnusluvulla mitattuna kunnan tulorahoitus on vielä suunnittelukauden päättyessä riittävä.

Korkotuloja pienentää vuonna 2024 huomattavasti konserniyhtiöiden lainajärjestelyt, jotka koskevat Tervolan Energia ja Vesi Oy:ta, Tervolan Palveluverkot Oy:ta ja Tervolan Vuokratalot Oy:ta. Vuosien 2025 ja 2026 taloussuunnitelmissa on arvioitu, että lainajärjestelyitä ei jatketa.

TALOUSARVIOVUODEN 2024 MENOJEN JA TULOJEN YHTEENVETO

ULKOINEN	MENOT			TULOT			NETTO		
	TA+muutos 2023	TA 2024	%	TA+muutos 2023	TA 2024	%	TA+muutos 2023	TA 2024	%
KÄYTTÖTALOUS-OSA									
Kunnanvaltuusto	29 800	29 800							
Strateginen johto	29 800	29 800					-29 800	-29 800	
Kunnanhallitus	2 954 000	3 224 620	9,2	696 000	706 000	1,4			
Yleisjohto	1 849 700	2 088 470	12,9	387 700	402 700	3,9	-1 462 000	-1 685 770	15,3
Henkilöstö	480 600	466 020	-3,0	63 300	58 300	-7,9	-417 300	-407 720	-2,3
Elinkeinojen kehitt.	456 100	502 530	10,2	175 000	175 000		-281 100	-327 530	16,5
Julkinen liikenne	167 600	167 600		70 000	70 000		-97 600	-97 600	
Tarkastuslautakunta	17 900	17 900							
Tarkastustoimi	17 900	17 900					-17 900	-17 900	
Keskusvaalilautakunta	14 300	39 050		5 000	15 000				
Vaalit	14 300	39 050	173,1	5 000	15 000	200,0	-9 300	-24 050	158,6
Maaseutulautekunta	279 500	279 500		208 700	207 900				
Maaseutuelinkeinot	279 500	279 500		208 700	207 900	-0,4	-70 800	-71 600	1,1
Tekninen lautekunta	4 262 000	3 274 700	-68,2	2 083 600	1 683 600	-92,8			
Tekninen johto	1 210 000	258 200	-78,7	473 000	13 000	-97,3	-737 000	-245 200	-66,7
Yleiset alueet	714 500	710 600	-0,5	600	600		-713 900	-710 000	-0,5
Kiinteistöt	1 809 000	1 732 200	-4,2	1 340 000	1 400 000	4,5	-469 000	-332 200	-29,2
Lämpökeskus	347 500	384 100	10,5	250 000	250 000		-97 500	-134 100	37,5
Kaavoitus ja ymp	181 000	189 600	4,8	20 000	20 000		-161 000	-169 600	5,3
Sivistyslautakunta	6 133 000	6 397 100	38,1	159 600	219 400	361,2			
Sivistystoimen johto	103 800	109 200	5,2	4 400	4 700	6,8	-99 400	-104 500	5,1
Varhaiskasvatus	1 521 800	1 570 100	3,2	21 500	81 700	280,0	-1 500 300	-1 488 400	-0,8
Peruskoulutus	3 442 100	3 615 600	5,0	101 700	89 000	-12,5	-3 340 400	-3 526 600	5,6
Toisen asteen koulutus	543 700	522 100	-4,0	10 000	15 000	50,0	-533 700	-507 100	-5,0
Aikuiskoulutus	95 000	95 000					-95 000	-95 000	
Kirjasto	223 900	229 100	2,3	3 000	3 000		-220 900	-226 100	2,4
Vapaa-aika	202 700	256 000	26,3	19 000	26 000	36,8	-183 700	-230 000	25,2
TULOSLASKELMA-OSA									
Verotulot				7 262 000	7 137 000	-1,7			
Valtionosuudet				3 980 000	4 050 000	1,8			
Korkotuotot				80 000	95 350	19,2			
Muut rahoitustuotot				800 000	400 000	-50,0			
Korkokulut	48 000	44 400	-7,5					11 501 950	
Muut rahoituskulut	175 000	136 000	-22,3				11 899 000	950	-3,3
VUOSIKATE							1 361 400	1 071 180	

INVESTOINTIOSA

Investointiosassa esitetään suunnittelukaudelle kohdistuvien investointihankkeiden tai -hankeryhmien kustannusarviot sekä arviot hankkeisiin saatavasta ulkopuolisesta rahoituksesta. Talousarvion luvussa 7 on investointiosan sitovuuden osalta annettu hankkeen vastaavalle toimivalta tarkistaa hankintamenon jaksottamista kokonaiskustannusarvion rajoissa. Investointihankkeet esitetään toimielimittäin ja taseen pysyvien vastaavien ryhmittelyn mukaisesti. Tuloina esitetään ulkopuolisen rahoituksen lisäksi myös arviot pysyvien vastaavien myynneistä.

Tekninen lautakunta hallinnoi kunnan rakennuksiin sekä kiinteisiin rakenteisiin ja laitteisiin liittyviä investointihankkeita. Näiden hankkeiden toteutuminen kohdistuu pääsääntöisesti kahdelle tai useammalle suunnitteluvuodelle, minkä vuoksi niiden erittelyt kokonaiskustannusarvioineen esitetään investointiosaan kuuluvassa rakentamishjelmassa.

16 Investointihankkeet

INVESTOINTIHANKKEET 2024 - 2026

TOIMIELIN	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
KUNNANHALLITUS					
Muut pitkävaikutteiset menot	46 585	65 000	65 000	20 000	20 000
-Verkkosivujen uusinta	22 722				
-Asianhallintajärjestelmän uusinta		35 000	35 000		
-Palkkahallintajärjestelmän versiopäivitys	16 776				
-Sähköinen arkisto	7 087				
-Ohjelmistohankinnat ja -päivitykset		30 000	30 000	20 000	20 000
Maa- ja vesialueet	29 200	80 000	80 000	80 000	80 000
Tulot	24 635	36 000	36 000	36 000	36 000
Netto	4 565	44 000	44 000	44 000	44 000
Koneet ja kalusto	10 052	100 000	90 000	55 000	20 000
-Työpajan kalusto/työpajan koneiden hankinta	10 052	20 000	10 000	10 000	10 000
-Työpajan auto		30 000	30 000		
-Muu irtaimisto		5 000	5 000	15 000	
-Lähiarkiston ja asiointipisteen kalusteet		25 000	25 000		
-Etätyöratkaisu		20 000	20 000		
-Langaton verkkoinfra				30 000	
-Varmuuskopiointiratkaisu					10 000
Osakkeet ja osuudet		30 000			
Tulot					
Netto		30 000			
TEKNINEN LAUTAKUNTA					
Muut pitkävaikutteiset menot		10 000	110 000		
-Karttajärjestelmien päivittäminen		10 000	70 000		
-Pakettiauto ulkoalueiden hoitajille			40 000		
Tulot					
Netto					
Rakennukset, rakenteet ja laitteet^{*)}	1 586 804	4 230 500	3 720 000	4 165 000	1 675 000
Tulot	60 625	122 000	221 800	113 800	28 500
Netto	1 526 179	4 108 500	3 498 200	4 051 200	1 646 500

INVESTOINTIHANKKEET 2024 - 2026

TOIMIELIN	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Koneet ja kalusto	54 925	20 000	80 000	20 000	20 000
-Keittiöiden kaluston uusiminen	18 162				
-Kiinteistöhoidon pakettiauto	26 688				
-Muu teknisen toimen kone- ja kalusto	10 075	10 000	10 000	10 000	10 000
-Yleisten alueiden ja kiinteistöjen kone- ja kalustohankinnat		10 000	10 000	10 000	10 000
-Kiinteistöhuoltokone			60 000		
*) Ks. sitovuustason mukainen erittely rakentamishjelmasta.					
SIVISTYSLAUTAKUNTA					
Koneet ja kalusto	35 305	51 000	45 000	35 000	35 000
-Opetustoimen irtaimisto (sis. atk)	19 774	20 000	20 000	20 000	20 000
-Muu sivistystoimen irtaimisto (sis.atk)	15 531	15 000	15 000	15 000	15 000
-Kirjaston aikuistenos. tietokirjahyllyt		16 000	10 000		
SOSIAALI-JA TERVEYSLAUTAKUNTA					
Koneet ja kalusto	82 686				
-Sos.toimen muu irtaimisto	11 245				
-Terveystoimen muu irtaimisto	16 460				
-Hammashuollon hoitoyksikkö	24 051				
-Vanhuspalveluyksiköiden kalusteet	20 000				
-TK:n RTG-kuvanlukija	10 930				
ENERGIAHUOLTO					
Kiinteät rakenteet ja laitteet		100 000	335 000		
-Kaukolämpölaitoksen varalämmitysjärjestelmä		100 000	250 000		
-Kaukolämpöverkon yhdyslinjan rakentaminen			35 000		
-Kaukolämpölaitoksen kattilaremontti			50 000		
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	1 845 557	4 686 500	4 525 000	4 375 000	1 850 000
Muutos%		153,9	-3,4	-3,3	-57,7
Tulot	85 260	158 000	257 800	149 800	64 500
Muutos%		85,3	63,2	-41,9	-56,9
Netto	1 760 297	4 528 500	4 267 200	4 225 200	1 785 500
Muutos%		157,3	-5,8	-1,0	-57,7

*) Investointiosassa on esitetty alkuperäinen talousarvio

17 Rakentamishjelma

Rakentamishjelmassa (ks. taulukko seuraavalla sivulla) on eritelty teknisen lautakunnan hallinnoimat talonrakennuksen ja muun julkisen käyttöomaisuuden hankkeet sekä energiahuollon investoinnit. Ohjelmasta ilmenevät hankkeiden ajoitus suunnittelukaudella, kokonaiskustannukset, hankekohtainen aikaisempi rahoitus, vuosittainen määrärahojen tarve sekä arvioitu ulkopuolisen tuen määrä. Kokonaiskustannuksiin sisältyvät myös hankekohtaiset suunnittelukauden jälkeisille vuosille arvioidut kustannukset. Määrärahat on esitetty ilman arvonlisäveroa, mikäli kustannukset oikeuttavat arvonlisäveron palautukseen tai vähennykseen.

Hankkeiden toteuttamisessa pääpaino on peruskorjauksessa. Välttämättömien ylläpito- ja korjausinvestointien lisäksi rajoitetaan käyttötalousmenoja pienentäviin, työllisyyttä parantaviin, viihtyvyyttä lisääviin tai muita kunnan painopistealueiksi valittuja toimintoja tukeviin investointeihin. Ennen uusinvestointeja tulee kaikissa tapauksissa selvittää olemassa olevan rakennus- ym. omaisuuskannan peruskorjaus- ja käyttötarkoituksen muutosmahdollisuudet. Suunnittelukauden hankkeisiin pyritään mahdollisuuksien mukaan saamaan kunnan ulkopuolista rahoitusta muun muassa alueellisten elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tai asianomaisen ministeriön kautta. Onnistuneen hankkeen perusedellytys on hankkeiden ennakointi, riittävä esi- ja hankesuunnittelu sekä laadukkaat suunnitelma-asiakirjat. Rakentamishjelmassa on suurimpien hankkeiden osalle varattu suunnitteluun erillinen määräraha. Rakentamishankkeissa ja suunnittelussa pyritään hyödyntämään mahdollisuuksien mukaan kunnan omaa asiantuntemusta.

Vuoden 2024 rakentamishjelma on poikkeuksellisen laaja. Vuodelle 2024 ja 2025 on varattu määräraha uuden rivitalon suunnitteluun ja rakentamiseen. Rivitalon rakentamisen ohella merkittäviä investointikohteita ovat Mattisen kevyenliikenteen väylä ja Heikkelin peruskorjaus.

Vuonna 2024 on määrärahat varattu lisäksi koulukeskuksen muutostöihin sekä Mattisen koulun lämmitysmuutokseen. Virastotalon ilmastointisaneerauksen ja käyttövesiputkiston uusimisen suunnitteluun on varattu määrärahat vuodelle 2024. Varsinainen toteutus olisi vuonna 2025. Häiriötilanteisiin varautumisen kehittämiseen on varattu vuosittain 20.000 euron määräraha. Varautumiseen panostetaan myös kaukolämpölaitoksen varalämmitysjärjestelmällä ja kaukolämpöverkoston rengassyötöllä, joihin on varattu määräraha vuodelle 2024. Yleisten alueiden viihtyisyyteen ja vapaa-ajan mahdollisuuksiin panostetaan monikäyttöreitistön rakentamisella, Kätkävaaran luontopolun paikoitusalueen rakentamisella sekä Vaarojen vaellus -hankkeella. Lisäksi vuonna 2024 rakennetaan koirapuisto sekä parannetaan koulujen ja päiväkodin ympäristön viihtyisyyttä rakentamalla uusia jätekatoksia. Kurkiareenan peruskorjaukseen on myös varauduttu. Vuonna 2024 on varattu määrärahat työpajan siirron muutostöihin, jolla varaudutaan keskusvaraston käyttötarkoituksen muutoksiin. Mattisen kevyen liikenteen väylän rakentamiseen on varattu määrärahat vuosille 2023-2026. Hanke toteutetaan yhdessä Lapin ELY-keskuksen kanssa, hankkeen suunnittelu on käynnistynyt vuonna 2023. Kemijokivarren osayleiskaavan tarkistustyöhön varataan määräraha vuosille 2024-2026. Vastarannan alueen kehittäminen jatkuu vuonna 2023 käynnistyneellä osayleiskaavamuutoksella, johon on varattu määrärahat myös vuodelle 2024 sekä vuonna 2024-2025 toteutettavalla asemakaavoituksella.

Taloussuunnitelmavuosien hankkeita ovat mm. Louen koulun lämmitysmuutos sekä virastotalon hissi. Virastotaloon kohdistuu myös valtuustosalin muutostyöt, joka on vuoden 2025 hanke. Vuosittain on varattu määrärahat lisäksi tie- ja katuinvestointisuunnitelman mukaisiin töihin sekä liikenneturvallisuutta parantaviin hankkeisiin. Tarkemmin nimeämättömiin kohteisiin on myös varattu vuosittain määräraha, jotta pieniä, yllätyksiä hankkeita voidaan toteuttaa nopeasti. Rakentamishjelmasta voidaan kunnanvaltuuston erillispäätöksellä poiketa valtion rahoituksen mahdollisesti viivästyessä suunnitellusta. Pyrkimyksenä mahdollisissa poikkeamisissa on tasainen työllistämismäärä. Investointihankkeiden osalta selvitetään hankkeiden vaihtoehtoiset toteuttamistavat.

TERVOLAN KUNTA				RAKENTAMISOHJELMA VUOSILLE 2024 - 2026							
Tekninen lautakunta 11.10.2023											
				Hankkeen	Kokonais-	Aikaisempi					
Euroa ilman alv				aloittamis-	kustannus-	rahoitus					Valtion
				vuosi	arvio	yhteensä	2023	2024	2025	2026	avustus
HANKEKOHTAINEN TALONRAKENNUS:											
Terveyskeskus/vanhustenhuolto											
SOTER -rakennushankkeet											
Hammashoitola-Neuvola-MTT				2019	2 856 000	1 744 000	1 275 500				
VARI sadevesijärjestelmät ja salaojat				2023	70 000		70 000				
VARI A-C rivitalojen pihamaan pinnan muotoilu				2024				20 000			
VARI A-C rivitalojen peruskorjaus ¹⁾				2024				45 000		90 000	
MUU TALONRAKENNUS:											
Louen koulun lämmitysmuutos ²⁾				2025	150 000				150 000		
Mattisen koulun lämmitysmuutos ³⁾				2023	150 000		120 000	150 000			
Virastotalon ilmanvaihdon saneeraus ⁴⁾				2020	249 600	19 600	10 000	30 000	200 000		
Virastotalon käyttövesiputkiston uusiminen ⁵⁾				2023	105 000		10 000	15 000	90 000		
Virastotalon asiointipisteen saneeraus				2024	30 000			30 000			
Valtuustosalin muutostyöt ⁶⁾				2025	30 000				30 000		
Virastotalon hissi ⁷⁾				2024	340 000			40 000		300 000	
Koulukeskuksen muutostyöt ⁸⁾				2019	394 000	104 100	50 000	120 000	70 000	50 000	
Terveyskeskuksen aurinkosähköjärjestelmä ⁹⁾				2023	150 000		10 000		10 000	140 000	
Häiriötilanteisiin varautumisen kehittäminen				2022			20 000	20 000	20 000	20 000	
Keskusvaraston rakentaminen ¹⁰⁾				2024	850 000		50 000	50 000	800 000		
Vuodeosaston katon ja yläpohjan peruskorjaus				2023	30 000		30 000				
Kurkiareenan peruskorjaus ¹¹⁾				2024	250 000		200 000	100 000			
Työpajan siirto				2024				100 000			
Vuokratalon rakentaminen ¹²⁾				2024	2 200 000		800 000	900 000	1 300 000		
Heikkelin peruskorjaus ¹³⁾				2023	405 000		200 000	400 000			
Teletalon kiinteistöautomaation uusiminen				2024	20 000			20 000			
Lukion kiinteistöautomaation uusiminen				2024	20 000			20 000			
Teletalon piha-alueen korjaus				2024	140 000			10 000	130 000		
Päiväkodin käyttövesiputkistojen ja alaslaskukattojen uusiminen				2024	50 000			50 000			
Nimeämättämöt kohteet							30 000	30 000	30 000	30 000	
JULKINEN KÄYTTÖOMAISUUS:											
Yleiset alueet											
Koirapuisto ¹⁴⁾				2024	35 000		15 000	35 000			24 000
Väisäsen puiston rakentaminen ¹⁵⁾				2023	30 000		30 000		30 000		
Monikäyttöreitistö ¹⁶⁾				2023	585 000		135 000	200 000	200 000	50 000	333 000
Kätkävaaran luontopolun paikoitusalue ¹⁷⁾				2024	100 000		50 000	70 000	20 000		49 000
Kätkävaaran luolat ja rotkot				2022	100 000	97 500	20 000				
Viljonpuiston monikäyttökota				2022	30 000		30 000				
Vaarojen vaellus ¹⁸⁾				2022			50 000	50 000	50 000	50 000	35 000
Koulujen ja päiväkotien jätekatokset				2023	80 000	16 700	20 000	20 000	20 000		
Nimeämättömät kohteet							30 000	30 000	30 000	30 000	
Liikenne ja katurakennus											
Mattisen kevyen liikenteen väylä, lukio-ravirata ¹⁹⁾				2024	2 750 000		650 000	800 000	600 000	600 000	
Tie- ja katuinvestoinnit suunnitelmien mukaisesti ²⁰⁾							160 000	250 000	160 000	200 000	
Liikenneturvallisuuteen liittyvät hankkeet							15 000	15 000	15 000	15 000	
Kaavoitus											
Kemijokivarren osayleiskaavan tarkistus											
Loue- Mattinen ²¹⁾				2024	100 000		50 000	50 000	50 000		
Peura-Ossauskoski				2025	100 000				50 000	50 000	
Koivu -Suukoski				2026	100 000					50 000	
Vastarannan alueen osayleiskaavamuutos ²²⁾				2023	100 000		100 000	50 000	40 000		
Vastarannan alueen asemakaavoitus				2025	70 000				70 000		
ENERGIAHUOLTO:											
Kaukolämpölaitoksen varalämmitysjärjestelmä ²³⁾				2024	250 000		100 000	250 000			
Kaukolämpöverkon yhdyslinjan rakentaminen ²⁴⁾				2024				35 000			
Kaukolämpölaitoksen kattilaremontti				2024				50 000			
YHTEENSÄ							4 330 500	4 055 000	4 165 000	1 675 000	441 000
Ulkopuolinen rahoitus							122 000	221 800	113 800	28 500	
Netto					77		4 208 500	3 833 200	4 051 200	1 646 500	441 000

- 1) VARIn rivitalojen saunaosaston peruskorjaus v. 2024 ja ikkunoiden ja ulko-ovien uusiminen energiatalouden ja asumismukavuuden parantamiseksi v. 2026.
- 2) Louen koulun lämmitystapamuutosta ei toteutettu vuonna 2020.
- 3) Mattisen koulun lämmitystapamuutokseen vuoden 2021 määrärahoja ei käytetty lainkaan ja vuoden 2023 määrärahat eivät riittäneet hankkeen toteutukseen.
- 4) Virastotalon ilmanvaihdon saneerauksen suunnittelu siirrettiin vuodelle 2024 ja rakentaminen v. 2025.
- 5) Virastotalon käyttövesiputkistojen uusimisen suunnittelu siirrettiin vuodelle 2024 ja rakentaminen v. 2025.
- 6) Valtuustosalin muutostyöt toteutetaan virastotalon muun peruskorjauksen jälkeen vuonna 2025.
- 7) Virastotalon hissi siirrettiin toteutettavaksi virastotalon muun peruskorjauksen jälkeen vuonna 2026.
- 8) 2023 tehdään osastoivien väliovien korjauksia. 2024: ulkooverhouksen rappauskorjauksia ja alakoulun ilmanvaihdon saneeraus. 2025: pihakatosten saneeraus. 2026: suunnitteluraha.
- 9) Suunnittelu siirretty v. 2024 ja varsinainen toteutus 2025.
- 10) Tarveselvityksen laatiminen siirretty vuodelta 2023 vuodelle 2024. Käyttötalouspuolelle varattu vanhan keskusvaraston purkamiseen 100 000 €:n määräraha vuodelle 2025.
- 11) Vuodelle 2023 varattu määräraha siirretty vuodelle 2024 kentän pinnan uusimiseen/kunnostamiseen
- 12) Suunnittelu ja rakentaminen siirretty vuodelle eteenpäin.
- 13) Päiväkodin tilojen rakentaminen. Vuoden 2023 määrärahoista tullaan käyttämään n. 5000 €. Korjaus siirretty kokonaisuudessaan vuodelle 2024.
- 14) Suunnittelu ja rakentaminen siirretty vuodelle 2024.
- 15) Toteutus siirretty vuodelle 2025.
- 16) Monikäyttöreitistön suunnittelu ja hankkeen toteutus jaetaan usealle vuodelle.
- 17) Vuonna 2023 tehty maaperätutkimus ja puiden kaatoja. Vuonna 2024 toteutetaan uusi p-alue ja wc-tilat. Vuonna 2025 jätekatos.
- 18) Vaarojen vaellus -hankkeen suunnittelu ja toteutus useana vuotena.
- 19) ELY-keskuksen hanke. Kunnan osuus 50 %.
- 20) Toteutetaan tie- ja katuperusparannuksia laaditun selvityksen pohjalta. Sisältää rakentamisen valaistukseen.
- 21) Osayleiskaavan tarkistus siirretty vuodelle 2024.
- 22) Vastarannan alueen osayleiskaavamuutostyö aloitettu v. 2023 ja saatetaan loppuun vuonna 2024. V. 2023 rahoista tullaan käyttämään n. 10 000 €.
- 23) Vuoden 2022 ja 2023 määrärahoja ei käytetty.
- 24) Kaukolämpöverkon yhdyslinja Keskustien alitse.

RAHOITUSOSA

Toiminnan ja investointien rahoitusta suunnittelukaudella tarkastellaan rahoituslaskelman, sen välitulosten ja niistä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoitusosassa osoitetaan, miten talousarvio ja -suunnitelma vaikuttavat kunnan maksuvalmiuteen.

18 Rahoituslaskelma sekä toiminnan ja investointien rahoituksen tunnusluvut ja tavoitteet

RAHOITUSLASKELMA

	TP 2022	TA 2023 +muutos	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	2 806 427	1 361 400	1 071 180	1 236 730	1 528 050
Tulorahoituksen korjauserät	-50 000				
	2 756 427	1 361 400	1 071 180	1 236 730	1 528 050
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-1 845 557	-4 686 500	-4 525 000	-4 375 000	-1 850 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	60 625	122 000	221 800	113 800	28 500
Pysyvien vastaavien luovutustulot	74 635	36 000	36 000	36 000	36 000
	-1 710 297	-4 528 500	-4 267 200	-4 225 200	-1 785 500
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 046 130	-3 167 100	-3 196 020	-2 988 470	-257 450
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainojen lisäys **)	-120 000	-2 143 000	-2 000 000	-2 000 000	
Antolainojen vähennys	85 790	123 000	225 000	289 000	289 000
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys			800 000	5 000 000	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-29 896	-1 430 000	-44 400	-44 000	-43 400
Muut maksuvalmiuden muutokset	-75 103				
	-139 209	-3 450 000	-1 019 400	3 245 000	245 600
Vaikutus maksuvalmiuteen	906 921	-6 617 100	-4 215 420	256 530	-11 850
Rahavarat 1.1.	10 882 938	10 882 938	4 265 838	50 418	306 948
Rahavarojen muutos	906 921	-6 617 100	-4 215 420	256 530	-11 850
Rahavarat 31.12. *)	10 882 938	4 265 838	50 418	306 948	295 098

Kunnan toiminnan ja investointien rahoituksessa tulee olla tavoitteena, että investoinnit rahoitetaan pitkällä aikavälillä omarahoituksella. Investointien omarahoitusta mitataan toiminnan ja investointien rahavirtojen kertymällä. Pääsääntöisesti kertymän tulisi olla suunnittelukauden lopussa vähintään 0. Suunnittelukaudella investointiohjelma on poikkeuksellisen iso, joten rahavirtojen kertymä on suunnitelmakauden alussa negatiivinen.

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä, kun tunnusluku on 1–2 ja heikko, kun tunnusluvun arvo jää alle yhden. Tervolan kunnan lainanhoitokyky on ollut viime vuosina hyvä, ja näyttäisi jatkosakin pysyvän kohtuullisella tasolla. Kunnan lainakanta koostuu pitkäaikaisista lainoista, korkomenot kasvavat korkojen ollessa korkealla. Suunnittelukaudella lainanhoitokate on laskemassa vuosikatteen heikentymisen ja korkomenojen kasvun takia. Menojen kasvun hillitseminen ja tulopohjan vahvistaminen onkin erittäin tärkeää. Suunnittelukauden tavoitteena on säilyttää kunnan lainanhoitokyky hyvällä tasolla.

Kunnan maksuvalmiuskykyä mitataan kassan riittävyydellä päivinä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Suunnittelukauden tavoitteena on säilyttää kunnan maksuvalmiuskyky riittävänä, jolloin tunnusluvun on hyvä olla yli 20 päivää. Maksuvalmiuskyky heikkenee merkittävästi jo

vuoden 2024 aikana, kassan riittävyys on negatiivinen. Suunnitelmakauden lopulla maksukyky heikkenee edelleen, vuonna 2026 maksukyky on erittäin heikko, tunnusluku on -10 päivää. Rahoituksen rahavirtaa pienentää vuonna 2024 huomattavasti kunnan omat investoinnit sekä konserniyhtiöiden lainajärjestelyt, jotka koskevat Tervolan Energia ja Vesi Oy:ta, Tervolan Palveluverkot Oy:ta ja Tervolan Vuokratalot Oy:ta. Vuosien 2025 ja 2026 taloussuunnitelmissa on arvioitu, että lainajärjestelyitä ei jatketa. Erityisesti rahavaroihin vaikuttaa Tervolan Energia ja Vesi Oy:lle annettavat lainat suunnitelmavuosien aikana.

TALOUSARVIOVUODEN 2024 MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN YHTEENVETO SEKÄ SITOVUUS

Tervolan kunta

Sitovuus: B=bruttomääräraha/-tuloarvio, N=nettomääräraha/-tuloarvio

TALOUSARVIOVUODEN 2024 MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN YHTEENVETO			
ULKOINEN	Sitovuus	Määrärahat	Tuloarviot
KÄYTTÖTALOUSOSA		TA 2024	TA 2024
Kunnanvaltuusto	N	29 800	
Strateginen johto		29 800	
Kunnanhallitus	N	2 518 620	
Yleisjohto		2 088 470	402 700
Henkilöstö		466 020	58 300
Elinkeinojen kehitt.		502 530	175 000
Julkinen liikenne		167 600	70 000
Tarkastuslautakunta	N	17 900	
Tarkastustoimi		17 900	
Keskusvaalilautakunta		24 050	
Vaalit		39 050	15 000
Maaseutulautakunta	N	71 600	
Maaseutuelinkeinot		279 500	207 900
Tekninen lautakunta	N	1 591 100	
Tekninen johto		258 200	13 000
Yleiset alueet		710 600	600
Kiinteistöt		1 732 200	1 400 000
Lämpökeskus		384 100	250 000
Kaavoitus ja ymp		189 600	20 000
Sivistyslautakunta	N	6 177 700	
Sivistystoimen johto		109 200	4 700
Varhaiskasvatus		1 570 100	81 700
Peruskoulutus		3 615 600	89 000
Lukiokoulutus		522 100	15 000
Aikuiskoulutus		95 000	
Kirjasto		229 100	3 000
Vapaa-aika		256 000	26 000
TULOSLASKELMAOSA			
Verotulot	B		7 137 000
Valtionosuudet	B		4 050 000
Korkotuotot	B		95 350
Muut rahoitustuotot	B		400 000
Korkokulut	B	44 400	
Muut rahoituskulut	B	136 000	
INVESTOINTIOSA			
Investointimenot	B	4 525 000	
Rahoitusosuudet	B		221 800
Käyttöom. myynti	B		36 000
RAHOITUSOSA			
Antolainojen lis.	B	2 000 000	
Antolainojen väh.	B		225 000
Pitkää.lainojen lis	B		800 000
Pitkää.lainojen väh	B	44 400	
Vaikutus maksuvalm.		-4 215 420	
TALOUSARVION LOPPUSUMMA		15 797 050	15 797 050

tervola.fi

2024